

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ДОВІДКОВО-БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ВІДДІЛ

*Служіння Вітчизні й обов'язку:
життя та діяльність
Роммеля Христовора Пилиповича
(Rommel Dietrich Christoph von)*

БІОБІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

УДК 016:929
С 49

Затверджено вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (протокол № 11 від 22.11.2021 р.)

Служіння Вітчизні й обов'язку: життя та діяльність Роммеля Христофора Пилиповича (Rommel Dietrich Christoph von) : біобібліогр. покажч. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Наук. б-ка ; [уклад. Т. І. Неудачина ; наук. ред. О. Г. Коробкіна]. – Харків : ХНПУ, 2021. – 145 с.

У біобібліографічному покажчику подано життєпис, перелік основних праць та літературних розвідок про наукову та педагогічну діяльність Роммеля Христофора Пилиповича, етнографа, історіографа, професора Харківського університету та першого директора Харківського педагогічного інституту. Біобібліографічний покажчик розрахований на науковців, аспірантів, викладачів та керівників закладів освіти різного типу, студентів та всіх, хто цікавиться питаннями історії вищої освіти Слобожанщини, зокрема історією ХГУ імені В. Н. Каразіна та ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Укладач :

Неудачина Тетяна Іванівна – завідувач довідково-бібліографічного відділу Наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

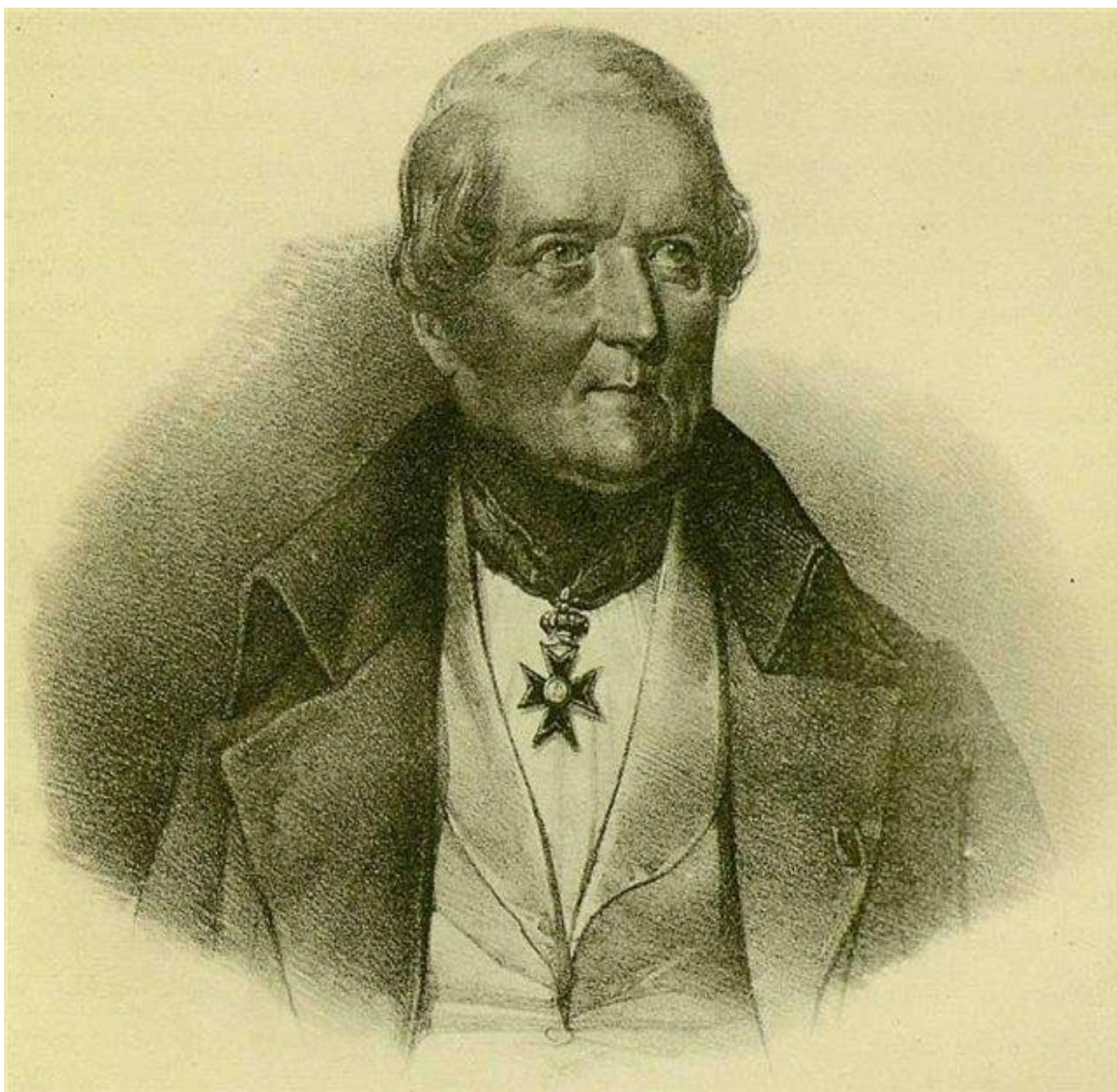
Науковий редактор :

Коробкіна Олена Геннадіївна – директор Наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Укладач не претендує на авторство розміщених матеріалів. Він тільки конвертує у зручний формат матеріали з мережі Інтернет, які знаходяться у відкритому доступі. Якщо ви являєтесь володарем авторського права на будь-який розміщений у нас матеріал і маєте намір видалити його, зверніться для узгодження до адміністратора сайту.

©Неудачина Т. І.

©ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021

Х.-Д. фон Роммель.

(Малюнок пером 23,2 x 27,9 см, обрізаний), в: Фердинанд Юсти, Icones Professorum Marburgensium. Музей мистецтва та історії культури Марбурзького університету імені Філіпа (інв. номер 28.078) / Фото: Фотоархів Фото Марбург (Томас Шайдт).

Суспільне надбання

ЗМІСТ

I. ВІД УКЛАДАЧА.....	5
II. ПЕРЕДМОВА.....	7
II. ОСНОВНІ ДАТКИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА Х. П. РОММЕЛЯ.....	8
III. БІОГРАФІЧНИЙ ЖИТТЄПІС ПРОФЕСОРА Х. П. РОММЕЛЯ.....	10
IV. ПРАЦІ Х. П. РОММЕЛЯ (Rommel Dietrich Christoph von).....	21
IV.I. ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ	24
IV.II. ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ З КОМЕНТАРЯМИ ПІД РЕДАКЦІЄЮ Х. П. РОММЕЛЯ	31
IV.III. ПЕРЕВИДАННЯ ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ (ПЕТЕРІШНІЙ ЧАС)	33
V. ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ПІА ДІЯЛЬНІСТЬ Х. П. РОММЕЛЯ.....	44
VI. ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК.....	135
VII. ФОПОТАЛЕРЕЯ.....	140

ВІД УКЛАДАЧА

Даний біобібліографічний покажчик присвячено німецькому інтелектуалу, вченому-гуманітарію, професору, державному історіографу Крістофу-Дітріху фон Роммелю, автору найцінніших мемуарів про перші роки історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Головною метою систематичного покажчика є ознайомлення зацікавлених читачів з біографією та науковою, педагогічною і творчою діяльністю професора Крістофа-Дітріха фон Роммеля, а також представлено його науковий доробок та літературу про діяльність Х. П. Роммеля.

Христофор Роммель, ординарний професор кафедри латинської словесності та давніх літератур, прибув до Харківського університету в 1811 році з м. Марбурга, де обіймав в університеті посаду ординарного професора красномовства та грецької мови. Талановитий учений, знаний у науковому світі своїми працями, недовго пробув у Харкові, проте залишив по собі добру згадку, а його роботи, написані в цей час, і досі залишаються цінним історичним джерелом. Знавець 12 мов та давніх літератур, Х. Роммель до 1814 р. викладав у Харківському університеті загальну історію мовлення, «древности римские», методологію, філологію, тлумачив Саллюстія Югурту, промови Цицерона.

У структурі Харківського університету педагогічний інститут було створено в 1811 році. Заняття в ньому відбувалися двічі на тиждень (середа і субота). Першим директором педагогічного інституту у 1812 році став професор Х. Роммель. Для потреб студентів він написав підручник «Дидактика та методика», за якими викладав дидактику, методологію, теорію і практику педагогічної науки. У 1813 р. Х. Роммель був обраний деканом словесного відділення. За три роки перебування у Харкові німецький учений написав близько десяти наукових робіт, запровадив філологічний семінар, видав твори деяких античних авторів з коментарями і додатками. Мріяв заснувати в Харкові "новий, міцний розсадник гуманістичної та літературної освіти", сприяв комплектуванню бібліотеки, склав каталог монет і медалей, подарованих університету. Але через різні перешкоди (сімейні і політичні) в 1814 р прийняв рішення шукати місця в Петербурзі, а потім повернувся на батьківщину.

Покажчик розпочинається з розділу **«ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА Х. П. РОММЕЛЯ»**, що знайомить читача з переліком основних дат життя й діяльності професора, які подано у прямій хронологічній послідовності.

У розділі **«БІОГРАФІЧНИЙ ЖИТТЄПИС Х. П. РОММЕЛЯ»** укладач продовжує знайомити читача з більш детальним життєписом Х. Роммеля, де висвітлюються найцікавіші періоди життя та творчості Роммеля Х. П. – з раннього

дитинства до 1858 р. включно, що дозволяє не лише зрозуміти його особистість, знайомого з людьми масштабу Й. Фіхте, а й відчутти смак епохи, деякі особливості переломної доби в історії Європи та побачити кілька епізодів з життя України гострими очима допитливого та доброзичливого іноземця.

У наступному розділі **«ПРАЦІ Х. П. РОММЕЛЯ»** розміщено бібліографічні описи праць Х. П. Роммеля німецькою, російською та українською мовами, які згруповано по підрозділам: **«ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ»**, **«ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ З КОМЕНТАРЯМИ ТА ПІД РЕДАКЦІЄЮ Х. П. РОММЕЛЯ»** і **«ПЕРЕВИДАННЯ ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ (ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС)»**.

Розділ **«ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ Х. П. РОММЕЛЯ»** містить матеріали, в яких відображена його подвижницька праця як етнографа, історіографа, професора Харківського університету та першого директора Харківського педагогічного інституту.

Бібліографічний опис і скорочення слів здійснено за чинними в Україні стандартами. Під час підготовки покажчика джерельною базою при відборі документів було використано фонд Наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди, а також фонди та електронні ресурси бібліотек України, ближнього зарубіжжя та Німеччини, які є у відкритому доступі у мережі Інтернет.

Матеріал у покажчику розташований за систематичним принципом. Література у розділах міститься за алфавітом чи в хронологічному порядку залежно від цільового призначення розділу.

Допоміжний апарат покажчика представлено **схемою групування (зміст) та іменним покажчиком**, в якому наведено прізвища авторів, співавторів, упорядників, редакторів та інших осіб, відомості про яких є в бібліографічних записах.

У покажчику наводиться дослівне цитування авторів джерел, в яких згадується прізвище Х. П. Роммеля. Номера, позначені зіркою (*), de visu не переглянуто.

Даний бібліографічний покажчик приверне увагу тих, хто цікавиться історією розвитку вищої освіти на початку XIX століття: науковців, науково-педагогічних кадрів, аспірантів, викладачів та керівників закладів освіти різного типу, бібліотекознавців, студентів та всіх, хто цікавиться питаннями історії вищої освіти Слобожанщини та історією Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна і Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

ПЕРЕДМОВА

З метою інформаційного забезпечення розвитку вітчизняної педагогічної науки, освіти і практики, а також популяризації творчої спадщини видатних педагогів України та зарубіжжя співробітники Наукової бібліотеки ХНПУ імені Г. С. Сковороди підготували біобібліографічний покажчик «Служіння Вітчизні й обов'язку: життя та діяльність Роммеля Христофора Пилиповича (Rommel Dietrich Christoph von)», присвячений німецькому вченому, етнографу, історіографу, професору Харківського університету та першому директору Харківського педагогічного інституту, автору найцінніших мемуарів про перші роки історії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

Історія Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди нерозривно пов'язана з історією Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. У зв'язку з відкриттям Харківського, Казанського та Петербурзького університетів було затверджено Положення від 24 січня 1803 року про те, що «кожен університет повинен мати учительський або педагогічний інститут». Статут Харківського університету, затверджений Указом імператора Олександра I у 1804 році, мав окремий розділ «Про педагогічний інститут», у якому визначалися мета, структура й організація роботи педагогічного інституту. Отже, історія заснування Харківського національного педагогічного університету бере початок від 1804 року.

Цей навчальний заклад, без сумніву, був створений небезпідставно. Тернистим, але славним виявився його шлях. Не вистачало навчальної літератури, викладачі здебільшого були іноземцями, лекції та заняття проводили латиною, оскільки більшість професорів не володіла навіть російською мовою. Призначення директором видатного німецького вченого – професора Крістофа-Дітріха фон Роммеля мало надзвичайно важливе значення в розвитку інституту. Він склав перші навчальні документи («План і правила педагогічного інституту» та «Дидактичні начала»), власним коштом видав промови і філософські праці Цицерона, Салюстія, Корнелія для навчання студентів. Згодом професор Роммель досконало вивчив українську мову, ставши автором близько 40 наукових праць.

К.-Д. Роммель уважав, що студент, оволодівши загальними знаннями в будь-якій науці, повинен присвятити себе одній, тому що не кількістю, а якістю визначається справжня й досконала освіта. Таку думку пропагував перший директор Педагогічного інституту студентам закладу.

Сподіваюся, що підготовлений та вперше виданий в Україні біобібліографічний покажчик «Служіння Вітчизні й обов'язку: життя та діяльність Роммеля Христофора Пилиповича (Rommel Dietrich Christoph von)» поповнить провідні освітянські книгозбірні та допоможе науковцям і педагогам-практикам проаналізувати й ґрунтовніше розкрити для себе історію педагогічної науки XIX століття на Харківщині через постать Х. П. Роммеля.

Юрій Бойчук,
доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди

ОСНОВНІ ДАТИ ЖИТТЯ І ДІЯЛЬНОСТІ ПРОФЕСОРА Х. П. РОММЕЛЯ

17 квітня 1781 р., м. Кассіль – дата народження

1790-1799 рр. – навчання у Ліцеї Фрідріха, м. Кассіль

Інтерес до арабських мов

*1799-1800 рр. – навчання у Марбургському Університеті
Богословські студії*

*1800 р. – вивчення класичної філології і археології в
Геттінгенському університеті*

*14 травня 1803 р. – докторантура з філософії в
Геттінгенському університеті.*

*1804-1810 рр. – наукова та викладацька праця у
Марбургському університеті*

*З 23.3.1804 р. – доцент кафедри красномовства і грецької
мови в Марбургському університеті*

*1805р. – призначення професором Марбургського
університету.*

*1805-1809 рр. – професор грецької мови в Марбургському
університеті*

*липень 1810 р. – призначення в Харківський університет
професором римської літератури і старожитностей*

1810 р. – Імператорський російський радник

*1811-1814 рр. – праця у Харківському університеті
ординарним професором давніх мов словесного факультету*

З 1.09.1811 р. по квітень 1814 р. – директор Педагогічного інституту при Харківському університеті
1812 р. – ініціатор і перший голова Товариства наук при Харківському університеті
1813-1814 рр. – декан словесного факультету
З 1 жовтня 1815 р. до 20 серпня 1820 р. – професор історії у Марбурзькому Університеті
З 10 травня 1816 р. до 1819 р. – член Державного економічного інституту при Марбурзькому університеті
Літній семестр 1816-1820 рр. – член філологічного факультету Марбурзького університету, завідувач у 1816 і 1819/20 рр.
25.3.1818 р. – призначення членом виборчої ради
Серпень 1820-1829 рр. – завідування королівським і державним архівом у м. Кассіль, «історіограф Тессенського будинку»
10 жовтня 1828 року возведений в спадкове дворянство Тессен.
1829-1858 рр. – завідування державними бібліотекою і музеєм м. Касселя
1834 р. – один із засновників Асоціації історико-краєзнавчих досліджень землі Тессен.
1854 р. – призначення до Державної виборчої ради
21 січня 1859 р., м. Кассіль – дата смерті

БІОГРАФІЧНИЙ ЖИТТЄТИС

Х. П. РОММЕЛЯ

Роммель Христофор Пилипович (Dietrich-Christoph von Rommel) народився 17-го квітня 1781 року в м. Касселі (Німеччина) між двома подіями всесвітнього масштабу: американською війною за незалежність і Великою французькою революцією 1789 р. Він став свідком тектонічного зсуву історичних пластів, що знаменував собою кінець старої та початок нової епох у житті Європи. Під грім реформ і революцій, конспіративних змов і масових повстань, під впливом чудес науки й техніки змінювалася політична карта світу, відбувалася глибока трансформація соціальної структури суспільства, його духовних цінностей та орієнтирів, економічного розвитку, умов повсякденного життя.

К. Роммель народився в багатодітній родині головного кассельського проповідника, суперінтендента Юстуса Філіппа фон Роммеля, який дав своєму синові блискуче виховання. «Зразок міцного пастиря», – пише про нього Роммель в своїх спогадах, «він дав своїй родині прекрасне виховання, чужде всякого педантизму і забобонів». У сім'ї панував дух стриманості, дисципліни та сумлінної праці. Привчений змалку до простої їжі, свіжої води та холодного вмивання, щоденних наполегливих занять, наш автор не вважав своє виховання надто суворим. У майбутньому воно завжди допомагало йому знаходити середній шлях у житті, уникаючи крайнощів. Виховання Роммеля було простим і цілком вільним. Із задоволенням він згадує про дивовижну природу рідного міста і про гори, які він навчився любити ще в дитинстві.

Світогляд К. Роммеля формувався тоді, коли в духовному житті Німеччини панував культ ідеального розуму. Місце прагматичних і раціональних вчень займали пошуки вічних законів етики й естетики, захоплення античністю, прагнення індивідуальної досконалості. Німеччину не дарма називали землею мислителів і поетів, її оточувала аура, створена ідеями, діяльністю та працями численних філософів, письменників, композиторів, просвічених монархів, над якими височіла колосальна фігура Йоганна Вольфганга фон Гете. З 1790 по 1799 р. Х. Роммель відвідував Ліцей Фрідріха в Касселі, де на нього мав вплив Філіп Карл Людовик Ріхтер, ректор Ліцею, який вмів пробуджувати в своїх учнях любов і повагу до себе і своєї науки та підтримувати змагання між учнями. Йому Роммель зобов'язаний тим, що вже на перших порах навчання він став філологом: Ріхтер вдихнув в нього не тільки любов, а й пристрасть до філології. Оскільки батько хотів бачити в синові спадкоємця на пасторській кафедрі, тому юнак мав вивчати богословські науки. На шляху до богословських наук хлопчик вже в Кассельському Ліцеї студіював важкі для опанування східні мови та познайомився зі східною літературою, вивчивши для цього арабську мову. Звідси його пізніші захоплення сходознавством, особливо арабістикою. Про це Роммель пише: «Я брав уроки у якогось кандидата богослов'я, по імені Винкельмана, який жив в далекому провулку Кассельського передмістя, в темній будці і злиднях і, незважаючи на те, володів дорогими східними рукописами». Знання арабської мови послужило велику службу Роммелю, на перших же порах його наукової діяльності, і вплинуло на напрямок і характер його подальших занять.

К. Роммель дістав ґрунтовну класичну освіту. Він виховувався на творах античних авторів: Арістотеля, Страбона, Теофраста, римських стоїків. Захоплення класичною спадщиною пояснює властиві світогляду К. Роммеля прагнення до абстрактних ідеалів краси, мрії про «золотий вік» та «ідеальну республіку». Закінчивши курс в Кассельському Ліцеї, 18-ти років від народження (в 1799 р.) вступив до Університету в Марбурзі, де, згідно з планом батька, став вивчати теологію. З професорів цього Університету Роммелю особливо подобались Арнольд і Крейцер; перший з

них викладав богослов'я – і це схиляння перед професором відповідало передбачуваній спеціальності Роммеля, а другий викладав грецьку мову і, зумів пробудити в учнях любов до свого предмету, багато сприяв тому, що Роммель з особливою старанністю став вивчати римських і грецьких авторів. З латинських авторів особливо улюбленим його письменником протягом усього життя залишався Ціцерон, тому він згодом намагався наслідувати його стиль.

Суворі заклади домашнього виховання довгий час дозволяла К. Роммелю вперто уникати життєвих спокус. Його не звабили ні хмільні й веселі компанії буршів, ні таємні містериї масонських лож. Юнака не вловили навіть сіті жіночих чар: він стоїчно боровся з ними і – вистояв... Проте чари Вольтера таки здолали його цнотливість, він з особливим запалом і бажанням читав Вольтера, а саме його «*Mélanges de la littérature et de philosophie*», але захоплювався не крайнощами його поглядів, а лише його прагненням до широкої освіти людства. Року перебування в Марбурзькому університеті вистачило, щоб К. Роммель потрапив під вплив французького філософа і відчув деяку зневагу до релігії, якій збирався присвятити життя. Напевне, з цього часу й починається його еволюція від теології та біблійної філології, до нових, світських наук.

Славнозвісний Геттінгенський університет, куди К. Роммель перейшов у 1800 р., відіграв вирішальну роль у його подальшому розвитку. Не покидаючи вивчення давньої літератури, філології та арабістики, юнак узявся до історії, етнографії, географії, історії народів і земель, разом з описом їх країн і расових відмінностей. В останньому, його керівниками, крім Ейборна і Гейне, були проф. Шльоцер і Геерен, а по географії він слухав курс «спостереження природи» (*die Anschauung der Natur*), читаний професором Блуменбахом. Після цього настала черга політекономії, статистики, державо-та правознавства. Через якийсь час його привабили медицина, природознавство, музика і навіть модна тоді фізіогноміка. Інтелектуальна енергія К. Роммеля немовби сублімувала спокуси молодості, постійно розширюючи його духовний кругозір, підносячи його над низькими тоді перегородами різних наук до рівня універсалізму. Геттінгенський Університет в ту пору славився своєю бібліотекою, зібраною з великим смаком і багатою за складом. Тут Роммель, вивчаючи теологічну пропедевтику, непомітно став істориком-філософом, але з особливою любов'ю він приступив, за його власними словами, до вивчення невичерпної скарбниці грецької та римської літератури і старожитностей під керівництвом професора Гейне, який мав особливий вплив на його подальшу наукову діяльність. «Він прийняв мене», пише Роммель в своїх спогадах, «до слухання своїх *Esoteriker* і філологічних семінарій, і його натхненний погляд дослідника так часто з кафедри з любов'ю прямував на мене, від якого вся душа горіла вогнем, коли він, подібно до священного оракула, виходив зі свого святилища, зайнятого виключно тільки книгами і паперами, і його присутність мене ніколи не лякала, так як я прекрасно, зі сльозами на очах, зрозумів, що естетичним переворотом, думками, до сих пір мені абсолютно чужими і спрямованими до краси, які відбуваються в мені, я зобов'язаний його археологічним лекціям і його надзвичайному мистецтву пояснювати класичні давнини».

Результатом цих занять було те, що вже в 1802 році, тобто через рік з невеликим після переходу до Геттінгенського Університету, Роммель отримав найвищу нагороду Філософського факультету Геттінгенського Університету – медаль за свою першу літературно-наукову роботу – дослідження опису Аравії Абульфеда. Ось як пише про це сам Роммель: «Арабський текст цього письменника, який жив в XIII і XIV століттях в Сирії, в якому не можна відокремити історика від географа, для яких мусульманський літопис постійно був головним джерелом арабської історії, міг бути приведений по найкращим виданням ... До цього перекладу було докладено розлоге пояснення на підставі східних і західних джерел. Все це було викладено на латині ... Кожен день цією роботою я займався близько 12 годин, працюючи над усіма джерелами, починаючи і закінчуючи Нібуром. Оточивши себе книгами і ландкартами, я навіть вночі мріяв про Меццу і Медину. Результатом цього було перевтома і 4-тижнева хвороба». І, хоча результатами цієї роботи Роммель цілком не задоволений, проте, керуючись, як він каже, старим висловом: «*Quod*

totum non scitur, tamen neque totum praetermittitur», він представив її на здобуття премії. Праця його була схвалена не тільки професорами Геттінгенського університету, але і заслужила вельми схвальні відгуки відомих вчених сходознавців Франції та Англії, відразу зробили ім'я Роммеля відомим. Професор Блуменбах переслав роботу Х. Роммеля відомому орієнталісту Англії, учневі великого Джона (Jonas) Г. Джоселею в Калькутті, видавцеві «*Asiatic researches*» і Сильвестру де Сасі в Париж. Сир Георг Джоселей, що був тоді в Лондоні, відповів Роммелю негайно листом, і цьому високоавторитетному відгуку Роммель зобов'язаний подальшими успіхами в цій галузі.

У віці 22 років К. Роммель міг дивитися в майбутнє з оптимізмом. Його величезна ерудиція, знання 12 стародавніх і сучасних європейських і східних мов, наукові публікації забезпечили молодому вченому належне визнання далеко за межами його батьківщини. Цьому ще більше посприяло захоплення новою науковою проблемою — історією та етнографією народів Кавказу. Опублікований К. Роммелем коментар до опису Кавказу та його мешканців Страбона Каппадокійського містив у собі деякі цікаві спостереження та висновки. Зокрема, говорячи про збройний опір гірських народів російським військам, автор вважав найкращим і найнадійнішим способом «приборкання та цивілізування тих варварів» торгівлю та мирну комерцію. Подібного плану, на думку К. Роммеля, спочатку дотримувався «підкорювач Кавказу» генерал Єрмолов, але його «розладнали та зіпсували необачність, войовничість, мстивість деяких інших російських командувачів». Напевне, саме кавказькі зацікавлення нової наукової зірки, що сходила на небосхилі геттінгенської вченості, привернули увагу російського уряду. Невдовзі, вже в 1803 р., К. Роммель дістав запрошення до Харківського університету. Проте на той час, як каже сам Роммель, він був далекий від того, щоб проміняти тихий музей Геттінгенської бібліотеки на всі блага світу, тому він не наважився проміняти уславлену в світі «республіку вчених» на щось надто вже далеке й непевне на самісінькій окраїні цивілізованого світу. Тому Роммель відхилив пропозицію і залишився в Німеччині. У 1803 р Роммель здав докторський іспит, в якому брав діяльну участь знаменитий Шльоцер, і, як приват-доцент, відкрив коло читань про Гомера в Геттінгені.

Набагато привабливішою виявилася для нього пропозиція гессенського курфюрста переїхати до Марбурга. У 1804 році він зайняв посаду штатного професора елоквенції та грецької мови в Марбурзькому Університеті (затверджений 23-го березня 1804 г.), зробивши ще один крок угору на крутій стежині академічної кар'єри. Він виступив тут представником поглядів Вінкельмана і Гейне, прихильником естетики і всебічного вивчення класичного світу. «У перші два семестри», пише Роммель: «лекції мої про Горація, Ювеналія, Аполлодора і Теофраста заслужили схвалення моїх слухачів, сильно мене порадували; куратор Університету зі свого боку оголосив мені письмово подяку і затвердив мене ординарним професором» (по кафедрі латинської словесності); «Тоді я не допускав і думки, щоб моє прагнення до живого, естетичного вивчення древніх, за прикладом Вінкельмана і Гейне, поставило мене в зіткнення з деякими товаришами і віддалило від більшості студентів. У першій же своїй програмі з філології та філологічному поясненні древніх, яка була надрукована у 1805 р., я оголосив війну сухому буквоїдству і з великим запалом вказував філологічним наукам вищу, самостійну, різнобічну задачу. ... нарешті, з сумом зауважив, що прибуткові науки, що доставляють хліб — юриспруденція, богослов'я, медицина — з кожним днем брали перевагу». У той же час, не перестаючи читати курс римської словесності, Х. Роммель займався географією, етнографією, політичними науками і продовжував свої арабські і кавказькі дослідження. Він хотів дати етнографії особливе місце поряд з географією і статистикою, розуміючи під етнографією послідовний і самостійний опис народів усієї земної кулі за мовою, звичаями, промисловістю, культурою і державному устрою.

Проте умови для виключно наукової, творчої роботи німецької професури ускладнювалися з кожним роком. За стінами університетських аудиторій та бібліотек вирували політичні пристрасті, втягуючи в себе нові країни та народи. У 1803 р. Франція почала

перекроювати імперські території. З політичної карти світу майже одночасно зникли 112 німецьких держав, а їхні землі та піддані перейшли до сусідів. Через три роки під протекторатом Франції виникла Рейнська конфедерація, складена попервах з південнонімецьких земель. Останньому імператору Священної Римської імперії, Францу II, не залишалося нічого, як відмовитися від корони, звільнити від присяги колишніх васалів і вдовольнитися титулом спадкового австрійського імператора. Після цього настала черга споконвічних німецьких земель, її Heartland'у. Батьківщина К. Роммеля – Гессен-Кассель – у 1806 р. був окупований французами, а через рік включений до нашвидкуруч зліпленого Вестфальського королівства на чолі з братом Наполеона Жеромом. Тут, у серці Німеччини, розпочався широкомасштабний експеримент модернізації за французьким зразком. Французькі адміністратори наочно демонстрували населенню переваги своєї системи. Рівність усіх громадян перед законом, високий престиж державної служби, науки й освіти, незалежність судової системи, відкритість і змагальність парламентської демократії на всіх рівнях, свобода підприємництва – усе це загалом відповідало потребам і прагненням самих німців. Навіть переконані вороги нового режиму були змушені з важким серцем визнати доцільність і високу ефективність запроваджених французами реформ. До того ж, ґрунт для французької присутності в Німеччині готували не лише відчуття спільної історико-культурної спадщини легендарних часів Карла Великого, а й десятиріччя попереднього культурного домінування Франції в Європі. Національна гідність німецького народу була зачеплена самим фактом господарювання чужинців на їхній землі. Ніхто не бажав поступитися свободою в ім'я прогресу. Люди різних поколінь і соціальних прошарків об'єднувалися для боротьби з окупантами. Одні створювали таємні товариства та готували збройні повстання. Інші поставили на службу вітчизні перо, звернувшись до витоків національної історії, фольклору, мови. Нова національна міфологія виявилася не менш ефективною зброєю, ніж шабля.

Учасниками руху опору стали найближчі друзі та родичі К. Роммеля. Сам він сповна віддав данину національно-патріотичним настроям у численних промовах і публіцистиці. Своєю метою вчений вважав пробудження Батьківщини від летаргійної сплячки, зміцнення почуття національної гідності у співгромадян. Національне почуття самого вченого знаходило втілення не стільки в поетичних образах, скільки в міркуваннях щодо ролі та значення соціальних інституцій та держави в житті суспільства. Воно спрямовувалося в майбутнє, а не в минуле. Саме тому французька окупація в його очах виглядала не лише карою Божою за гріхи нації, а й початком нової епохи в її історії. Незважаючи на піднесення національного руху в країні, моральний стан вченого в окупованій французами Німеччині залишався важким. Він почував себе, за власним визнанням, неначе у в'язниці. Майбутнє не додавало йому оптимізму. Французька адміністрація планувала скорочення загальної кількості німецьких університетів. Економічний стан професури постійно погіршувався внаслідок тривалої війни. Наприкінці 1808 р. Гейне передав Х. Роммелю нову – повторну – пропозицію графа Розумовського від російського уряду переїхати до Харкова та зайняти місце ординарного професора в Харківському Університеті на кафедрі давньої літератури. З огляду на положення справ на батьківщині і бажаючи сприяти поширенню науки в Росії, Роммель прийняв на цей раз пропозицію. «Це був світлий час», пише він сам з цього приводу: «час благородного Імператора Олександра, який склав великий план, як писав мені тоді секретар академічної Ради в Харкові, при посередництві Університетів свою націю привести до високого ступеня освіти. Моє рішення було невдовзі прийнято: бажання вступити в коло широкої і вільної діяльності перемогло природну любов до батьківщини». Окрім цілком практичних міркувань – бути подалі від театру бойових дій, покращити своє матеріальне становище, забезпечити найближче майбутнє – К. Роммель керувався також ідеальними мотивами. Заснувати на пустому, як виглядало ззовні, місці, оазис просвіченого гуманізму – це було не гірше, ніж мрії багатьох земляків молодого просвітителя знайти собі землю обіцяну чи то в американських преріях, чи то в степах російського Причорномор'я. Тільки в середині 1810 послідувало запрошення Роммеля зайняти кафедру в Харківському Університеті. Від цього часу зберігся

щоденник Роммеля, в якому знаходиться багато цікавих відомостей про його життя в ту пору, а також ряд листів німецьких професорів з приводу його наукових занять, положення рідної країни і передбачуваного від'їзду його в Росію. Так в листі 15-го грудня 1808 р професор Мюллер радить Роммелю прийняти запрошення; те ж йому радить 24-го листопада 1808 року і професор Гейне.

Україна, опинившись у вісімнадцятому столітті перед необхідністю реформування застарілої соціальної, адміністративної, правової системи, культурного та економічного життя, так і не спромоглася зробити цього власними силами. Цю місію взяв на себе російський уряд, виходячи, ясна річ, з власних інтересів і ліквідуючи водночас саму козацьку державу. Українська еліта, на відміну від німецької, майже повністю здалася на ласку чужих реформаторів, по-учнівському ілюструючи просвітницьку тезу щодо майбутнього злиття культур. На той час, коли Х. Роммель закликав до оновлення німецького національного духу, реформування суспільних інституцій, його український сучасник О. Мартос філософськи розмірковував про приреченість своєї батьківщини на зникнення. Хоча в різних верствах українського суспільства вирувало приховане незадоволення новими порядками, в ньому не було головного – конструктивної власної програми реформ та громадської солідарності, що дозволила б її реалізувати. Коротше кажучи, не виникло ідеї, заради якої можна було йти на жертви.

12-го червня 1810 Роммель послав відповідь зі згодою і з повідомленням про свій виїзд і відправився через Північну Німеччину в Росію. Майбутня поїздка до Росії оживила передусім його давні орієнтальні зацікавлення та плани. Географічні координати Харкова в уяві мемуариста не співпадали з розташуванням міста на карті тогочасної європейської культури. Гігантська територія Харківського навчального округу, що починався в центральній-чорноземних губерніях Росії, а закінчувався чорноморським узбережжям, до певної міри сприяла подібній дезорієнтації. Тож не дивно, що для К. Роммеля та деяких його земляків це була передусім Південна Росія, котра асоціювалася з популярним у просвітницькій культурі античним Причорномор'ям. Недарма колега К. Роммеля, славнозвісний німецький вчений, професор Вольф, доставши запрошення до Харкова, тишив себе мріями скуштувати «під босфорськими монументами ще не відомі йому грецькі острівні вина». Недарма й сам К. Роммель їхав до Харкова, маючи в кишені готові проекти подорожі до Константинополя та Кавказу. У своїх фантазіях він бачив розкішні палаци татарських ханів, гареми таврійських красунь. Хто знає, на якому етапі його подорожі до цих яскравих картин додалися ще й аудиторії, «наповнені «молодими, жадібними до знань козаками». У спогадах К. Роммеля збереглася його розповідь про те, як його вітали вчені північних міст, з яким напуттям вони його проводжали і які питання щодо незнайомої країни вони йому задалегідь пропонували. У Північній Німеччині він відвідав Ешенбурга, Кампе, Ланге, Гервінуса, Геберлінга і багатьох інших вчених, всюди відвідуючи бібліотеки, музеї і навчальні заклади. 22-го листопада 1810 він приїхав «в погано освітлену столицю Пруссії», де його вітали на зборах Академії, і познайомився з Нібуrom. В Данцигу він відвідав відомого своїм описом подорожей по Німеччині Ніколаї, астрономів Боде, Фіхте та відомого дослідника-природознавця Палласа. Останній згадав про свою дружбу з графом Потоцьким і дав Роммелю лист до нього; відвідав професора Шлейермахера і драматурга Іффлянда. У Лейпцигу Роммеля відвідав російський консул Шварц, який вручив йому 200 дукатів колійних грошей і ведмежу шубу, необхідну для подорожі по Росії. Через Шварца познайомився Роммель з кращими Лейпцігськими вченими: психологом Беком, Розенміллером та ін., був у відомого живописця Гейснера, який робив гравюри до подорожі Палласа, так само як і до твору Х. Роммеля про Кавказ. В середині грудня 1810 р. Роммель залишив Дрезден. У Празі він зустрів старого курфюрста Гессенського. «Зі сльозами на очах», – розповідає Роммель, прийняв він мене і спитав щодо стану справ в Касселі, запитав про мого батька, про місцезнаходження Харкова і додав: «Я сподіваюся, що ви будете не останнім з тих, хто мені успадковує». Через Лемберг і Броди, де він за 20 дукатів найняв до Києва за посередництва одного єврея коней, у новому 1811-му р. Роммель прибув до російського кордону і благополучно переїхав через нього. Між Бровами та

Києвом, за його словами, пролягла «російська снігова пустеля», населена «польсько-російськими» селянами. Мороз відразу зустрів професора, а в Бердичеві він був ледь врятований одним доктором-євреєм від хвороби, яка починалася. І лише десь поблизу Києва мандрівник опинився на «кордоні України».

Характеристика України в мемуарах К. Роммеля спочатку має в собі доволі невиразні національні прикмети. Київ – «малоросійська метрополія», «другий Константинополь», найстаріший осередок православ'я на Русі, відомий своїми печерами та візантійським церковним розписом. Полтава – місце слави російської зброї, увічненої пам'ятниками на честь переможця Петра I та переможеного Карла XII. З наївним інтересом і подивом описує Роммель російські хати і заїжджі двори, де він зупинявся, – візників, трійки і незнайомий йому, дивовижний для нього народ. Проте вже незабаром в описі подорожі К. Роммеля час від часу починають з'являтися ознаки власне місцевого життя: чесний та набожний простолюд, гостинні господарі, раді вітати іноземця гомеричною кількістю їжі власного виготовлення; мова, наповнена пестливими, ласкавими словами та зверненнями; пісня – тужлива й меланхолійна, а її глибина і смуток і щось близьке природі дуже вразили К. Роммеля. У своїх подорожніх записках особливо докладно Роммель описує Київ. Він виїхав з Києва 7-го січня 1811 р. Чимало у нього на цьому шляху було непорозумінь всякого роду. При переправі через Дніпро його перекинули, так що він ледве виліз з ополонки. На найближчій потім поштової станції К. Роммель залишився без коней і ледве-ледве, за допомогою селян, знайшов людину, яка погодився перевезти його в Переяслав. Проїхавши Лубни, Роммель дізнався, що на млині графа Румянцева живе орендар-німець, якому він повинен був передати лист з Батьківщини. Він звернув на млин і провів тут дві ночі і два дні, за його словами, як в лоні Авраама, відчуючи необхідність відпочити від подорожі. У Хоролі Роммеля прийняв єдиний німець у місті – аптекар, в Полтаві він відвідав директора Гімназії і пастора Ліммера, в Валках ночував у російського офіцера; нарешті, після довгої подорожі, 17-го січня 1811 прибув Роммель в Харків.

Проживаючи в Харкові, одружений з українкою, К. Роммель дістав можливість набагато краще ознайомитися з Україною. До того ж, працюючи в Харківському університеті, вчений спеціально зацікавився місцевою історією, включивши невеличкий, витриманий в дусі просвітницької історіографії нарис про Україну в свої спогади. Знайомство з відповідними сторінками останніх дозволяє скласти узагальнюючий образ країни та її мешканців, якими вони уявлялися К. Роммелю. В зображенні автора Україна – це країна, де тече молоко й мед, її мешканці – «безтурботні, кмітливі, наївні, веселі, люблять ігри, танці, спів, моторні та дотепні, так що у цій країні виховують не лише найчудовіших кучерів і вершників, але й церковних співаків та метких державних діячів та ділків, їхня стародавня слов'янська народна мова, яку можна порівняти з нідерландською німецькою (нею є так само старий переклад Енеїди), у селах ще не витіснена московською розмовною та книжною мовою. У їхній чудовій, елегійній народній поезії, що з'явилася під тиском татарського панування, козак є коханим, жаданим лицарем сумної дівчини ... Ніде більше народна й побутова мова не є такою багатою на люб'язні та пестливі слова (любонько, голубонько, серденько). Це можна спостерігати, починаючи з матері, яку її власна донька зве не інакше ніж «матінкою», і закінчуючи «ізвозчіком», що збадьорює свого втомленого коня рідко коли батогом, а радше лагідними словами та імпровізованою піснею». У цих словах автора – непідробна симпатія до українців, яка підтверджується, зокрема, ще й тим фактом, що К. Роммель уподібнював їх милим його серцю землякам – швабам і знаходив в українській мові силу німецьких слів.

Порівнюючи українців з росіянами, К. Роммель, як правило, висловлювався на користь перших. На його думку, в Україні «іноземець, особливо німець, знаходить завжди значно більше симпатії, сердечності, товариськості, ніж у великоросів». Він зазначав, що українці живуть чистіше, ніж росіяни, що в їхніх сім'ях жінка займає незрівнянно вище становище, ніж у російських і тому подібні речі. «Народна повага до старої столиці Києва, – підкреслював автор, –

природжена прихильність до колись вільної країни козаків ще й досі зберігається на противагу пихатій московитській Великоросії. У той час, як великороси вбачають у малоросах напівтатар, ті вважають себе справжніми слов'янами і все ще щирий дух незалежності спалахує в крові українського шляхетства». Цікаво, що, іменуючи «природню столицю України» Київ «другим Константинополем», К. Роммель характеризував Москву як «татарський Рим», «напів-європейське, напів-азіатське місто».

У Харкові К. Роммель прожив трохи більше трьох років. Це місто на початку XIX ст. багато в чому ще зберігало свій колишній прикордонний характер. І хоча стіни харківської фортеці вже давно не бачили ворога й потроху старіли та руйнувалися, мішаний, доволі строкатий характер населення та його культури змушував стороннього спостерігача пригадати, що тут з давніх часів зустрічалися Україна, Росія, Туреччина, Крим і Кавказ. З другої половини XVIII ст. дедалі відчутнішою в культурному житті Харкова ставала присутність західноєвропейської просвітницької культури, її вплив різко зріс, відколи на початку XIX ст. в Харкові з легкої руки В. Н. Каразіна було розпочато сміливий, де в чому навіть авантюрний проект по імплантації на місцевому ґрунті закордонної новинки – модерного університету.

Після приїзду до Харкова влада одразу ж виконали свої зобов'язання, надавши Роммелю квартиру, виплативши грошове жалування, так що він уже за кілька днів улаштувався, за власним визнанням, з певним комфортом і міг приймати гостей та спокійно готуватися до лекцій. Після вступу на посаду професора, К. Роммель перейнявся приготуванням необхідних для вивчення старожитностей матеріалів і посібників, а для практичного вивчення старожитностей заснував класичний семінарий. У своїх лекціях Роммель розповідав про Цицерона, свого улюбленого письменника, про Римських істориків і про Тибулла, Теренція і деяких Римських коміках. Але не було тут ґрунту для проведення естетичного спрямування у викладанні латинської словесності в дусі Гейне і Винкельмана: для цього у студентів було занадто мало підготовки. Потрібно було потурбуватися про викладання їм найелементарніших відомостей із латинської словесності, тому, не перестаючи читати свій курс, К. Роммель зайнявся переважно педагогічною діяльністю. З 1811 по 1814 рр. Х. П. Роммель з честю очолював у Харківському університеті кафедру латинської мови і старожитностей. Як ординарний професор він був членом Університетського Ради, в 1813 р. був деканом Словесного відділення і, крім того, деякий час був скарбником університету. У 1811 р. йому доручено було провести ревізію Харківської університетської бібліотеки, і в тому ж році він був відряджений до Слов'янська для огляду знайденого там загадкового каменя. У тому ж 1811 р. з нагоди смерті ректора Ризького К. Роммель говорив латинською мовою промову, взявши за тему вірш Горация: «Non omnis moriar». Крім того, Христофор Пилипович виступав на урочистих університетських актах з промовами про значення освіти. У промові «De eruditionis verae ac perfectae vi et praestantia» («Про перевагу і силу істинної і досконалої освіти») він звернув увагу на внесок іноземців у розвиток освіти в багатьох країнах, зокрема в Росії, наголосив на сутності освіти загалом. Промова «Про наукові установи та академії стародавнього і нового світу» не збереглася, але, як він вважав, промова «сподобалася росіянам, які ... мають природний потяг до колосальних туманних істин».

Х. Роммель був одним з найбільш активних іноземних учених, він відіграв важливу роль у розвитку Педагогічного інституту. Функціонування цього інституту у складі університету передбачалось Статутом Харківського імператорського університету, який набув чинності 5 листопада 1804 р. Проте лише 1 вересня 1811 р. відбулося офіційне відкриття інституту, були затверджені його навчальний план й правила для студентів. Перешкодами до повноцінного функціонування Педагогічного інституту в зазначений період була недостатня кількість студентів взагалі й ще менша кількість кандидатів, слабе забезпечення навчальною літературою. У 1811 р. Х. Роммель очолив Педагогічний інститут, для його студентів підготував «Дидактику і методику». Не знаючи російської мови в такій мірі, щоб мати вплив на майбутніх кандидатів в учителі, Роммель обмежився письмовою обробкою завдань і методів (методики і дидактики),

його твір згодом було переведено на російську мову і заслужило схвалення міністра народної освіти графа А. Розумовського. Також Христофор Пилипович уклав «План і правила навчання і викладання в Харківському педагогічному інституті». У звіті опікуна Харківського навчального округу міністру освіти зазначалось, що професор Х. Роммель викладав педагогіку, дидактику і методологію, як загальну, так і конкретну, яка стосувалась усіх шкільних наук, і, крім того, «керував в заняттях їх своїми порадами і повчаннями, вимагаючи від них звіту в їхніх домашніх вправах».

Христофор Пилипович був одним з ініціаторів і першим головою Товариства наук, заснованому в Харкові, яке прийняло в число своїх членів губернатора, архієрея і всіх найосвіченіших і почесних осіб в оточенні. На самому початку в ньому було лише десять членів і мало два відділення: природничих наук і словесне. Він входив до складу Училищного комітету в Харкові і як візитатор інспектував гімназії Харківського навчального округу, йому було доручено ревізувати Харківську гімназію і Повітове Училище. Також науковець у складі факультетської комісії взяв участь у складанні каталогу більш як 12000 монет і медалей університетського мюнц-кабінету. Крім того, Христофор Пилипович виступав на урочистих університетських актах з промовами про значення освіти. У промові «*De eruditionis verae ac perfectae vi et praestantia*» («Про перевагу і силу істинної і досконалої освіти») він звернув увагу на внесок іноземців у розвиток освіти в багатьох країнах, зокрема в Росії, наголосив на сутності освіти загалом. Промова «Про наукові установи та академії стародавнього і нового світу», яка була проголошена у 1812 р. на честь дня народження Олександра І і була присвячена значенню університетського самоврядування не збереглася, але, як він вважав, промова «сподобалася росіянам, які ... мають природній потяг до колосальних туманних істин». У 1813 р. Х. Роммель був обраний деканом словесного відділення. За три роки перебування у Харкові німецький учений написав близько десяти наукових робіт, запровадив філологічний семінар, видав твори деяких античних авторів з коментарями і додатками. Професор Х. Роммель на засіданні словесного факультету вніс пропозицію призначити йому помічника для викладання філологічних і педагогічних дисциплін. З цією метою був рекомендований викладач німецької мови Пробст, але доля цього прохання залишилася невідомою. Також Х. Роммель запропонував, щоб студенти, які мали бажання отримати місця учителів гімназій окрім спільного для всіх публічного екзамену проходили особливе випробування на факультеті за спеціальностями. 11-го жовтня 1813 р. Х. Роммель виступив неофіційним опонентом на диспуті Хлапоніна. Коли новопризначений ректор Стойкович був відданий під суд університетській колегії професорів, Христофор Пилипович, що був раніше високої про нього думки, але глибоко розчарувався в ньому, наполягав на засіданні Ради на тому, щоб розпочате у цій справі слідство було доведено до кінця, а не передавалося на погляд Міністра.

Як професор Харківського університету (1811–1814 рр.) Роммель прагнув «заснувати в центрі України новий постійний центр літературної та гуманістичної освіти». І далі, зображуючи власну наукову і педагогічну діяльність, студентство, боротьбу численних університетських партій і груп, фігури окремих професорів, він насамперед підкреслював просвітницьку місію іноземних вчених. Так, намагаючись осмислити суть постійного протистояння росіян, німців, французів, підданих Австрійської імперії, Х. П. Роммель відзначав: «Росіяни і іноземці в усьому відрізнялися: з першими мені доводилося мати справи, коли вони стосувалися інтересів держави, з іншими я вирішував всі літературні проблеми». Зокрема, з «завзятим ненависником росіян, борцем за освіту, літературу та філософію» І. Шадам Роммель підготував до видання дві частини «Хрестоматії німецької мови в прозі і віршах». В цілому, Роммель дуже високо оцінював потенціал німецьких вчених, які викладали в Харкові на початку ХІХ ст., він говорить про «чудового математика і астронома» І. Гута, «надзвичайно старанного фармацевта» Ф. Гізі, «геніального лікаря і ветеринара» Ф. Пільгера, І. Ланге, що подає великі надії викладача політичної економії, «прикрасі університету і юридично-політичного факультету» філософа Ф.

Швейкарта і багатьох інших. Що стосується професорів – вихідців з Франції та слов'янських земель, то, жартуючи над їх слабкостями, Роммель, проте, визнає досягнення останніх, включаючи їх на правах «фракцій» до складу «німецької партії»

У доволі різнобарвному світському товаристві Харкова Х. Роммель зустрів нащадків української шляхти, свіжоспечених російських дворян, різноплемянних російських чиновників з багатьох регіонів імперії, італійського графа Парму, німецького генерала і дослідника Маршалла фон Біберштейна, шведського дворянина Лігандера, полонених польських офіцерів, полонених турецьких офіцерів, полонених французьких офіцерів, а також греків і молдован, вихідців з Закавказзя, Балкан, країн Західної Європи й навіть грузинську принцесу. Х. Роммель – молодий, освічений, ставний, а головне – неодружений професор, був радо прийнятий в цьому товаристві як давній знайомий. Ентузіазм кабінетного вченого, що відкривав для себе нову сторінку біографії, виявився настільки бурхливим, що він доволі швидко забув усі мудрі поради та настанови щодо особистого життя, які шанобливо вислухував у Німеччині. Познайомившись з двома-трьома поміщиками, в тому числі з сімейством Чернових, які жили в своєму селі Водолазі, він у лютому 1813 р., блискавично закохавшись у молодесеньку дворянку українського походження, однією з дочок майора Чернова – Маргариті Іванівні – узяв з нею шлюб, породичавшись таким чином з впливовим на Слобожанщині кланом Ковалінських, і таким чином увійшов в місцеву громаду. Цей шлюб був нещасливим. Сімейні негаразди, жахливий санітарний стан Харкова, посилення антизахідних настроїв після війни з Наполеоном вплинули на рішення Христофора Пилиповича покинути Харків, як його один за одним покинули – з різних причин – кращі іноземні професори. В офіційному листі до Міністерства народної освіти він доволі обережно просив спочатку лише річної відпустки, посилаючись на розхитане здоров'я, невідкладні сімейні справи та ностальгію. Проте в мемуарах Х. Роммель був набагато відвертішим. Після трьох з лишком років перебування в Харкові він прийняв обдумане рішення змінити місце своєї служби, переїхавши, по можливості, до однієї з російських столиць (Санкт-Петербургу) або, краще за все, повернутися на Батьківщину, де після поразки Наполеона відновлювалося нормальне життя. У квітні 1814 р. він отримав звільнення на рік зі збереженням половинної платні, і в липні того ж року виїхав з Харкова, відправившись через Москву до Петербурга, щоб отримати більш підходяще призначення, але так як імператор Олександр поїхав на Віденський конгрес і Роммелю його не вдалося побачити, а бажання його зайняти кафедру в іншому російською університеті не виправдалися, то він вирушив на свою батьківщину, звільнену Російським Імператором від ярма французів.

Про Росію у Х. Роммеля збереглися хороші спогади, незважаючи на всі негаразди, випробувані їм в ній. З рівною увагою, з однаковою допитливістю він описує в своїх Записках і російського кучера, і малоросійську пісню, і варення, борщ, щі і квас, і російську лазню, і російську дівчину. Його дружина була малоросіянка, знала малоросійські пісні і була схильна до тихого смутку. Він з цікавістю описує нову, дивну для нього мову, яка зі звукового боку його вразила своєю м'якістю і музичальністю (малоросійське наріччя). З такою ж увагою і любов'ю спостережливого вченого він описує всіх людей, з якими він зустрічався в Росії: губернатора, двоюрідного брата своєї дружини, дружину, поліцмейстера і своїх товаришів-професорів. Характеризуючи риси національного характеру росіян, автор готовий був визнати за ними прагматизм, ділові якості, схильність до точних наук. Коли він мандрував Росією, йому на кожному кроці впадала в очі підприємницька активність, якої бракувало на Україні. Дивно на перший погляд, але практичний німець постійно нарікав на відсутність у росіян ідеальних почуттів і мотивів, незнання ними високої поезії та нездатність її оцінити. Хоча в тексті мемуарів розсипано чимало гострих зауважень на адресу «дурних росіян», які постійно дратували автора своєю ксенофобією та консерватизмом, це пояснюється, головним чином, враженнями від «жадібної, продажної, позбавленої почуття честі та справедливості», наскрізь корумпованої касті російських бюрократів, з якою «нічого не могли вдіяти навіть самодержавні імператори». У той

же час, автор з вдячністю згадував про гостинність росіян. Він, здається, нічого не мав проти самодержавства як соціального інституту, вважаючи, що воно є необхідним для країни, позбавленої так званого «третього», тобто середнього стану. З глибоким розумінням і певним співчуттям Х. Роммель згадував про виявлені росіянами під час війни з Наполеоном почуття «незламного патріотизму» та готовність до самопожертви.

Остання частина записок Х. Роммеля – це знову подорожні записки мандрівника, що їхав додому через Москву, Петербург та Прибалтику. Але і тут в ньому виявляється історик: вони насичені яскравими та цікавими описами, розумінням деталей та дрібниць побутового життя. Він зупиняється з інтересом на старожитності кожного міста і приєднує до їх опису коротку історію міста (головним чином політичну історію) і, як завжди, з'єднує з цим географічний його опис та етнографічні відомості про його населення. Особливу увагу він приділяє опису Прибалтиці, а корінних мешканців, у даному разі естонців, він наділяє доволі похмурими рисами національної вдачі, пишучи про їхню «спритну злодійкуватість», піратські звички тощо. Натомість по мірі наближення до Німеччини мемуарист зауважував поступове зростання рівня побутової культури, освіти та цивілізованості населення. Безперечно, він відчував радісне хвилювання від зустрічі з батьківщиною, сподіваннями на краще, котрі, зрештою, не були безпідставними. З-за кордону Роммель надіслав лист з проханням про звільнення його від служби за станом здоров'я, а вже у серпні 1815 р. він отримав звільнення з російської державної служби. Таким чином, тривала мандрівка німецького вченого розбурханими хвилями наполеонівської Європи мала щасливий кінець. Х. П. Роммель здобув усе, чого прагнув: належне місце в суспільстві, певний комфорт і достаток, умови для творчої праці. Історія на цьому для нього закінчувалася. Юнацькі наукові та літературні захоплення, хвилювання, переїзди з місця на місце, роки життя в Харкові, одруження, – все це через певний час почало нагадувати лише сон...Проте не випадково саме цю частину свого життя автор визнав гідною окремого опису.

У квітні 1815 р. Х. Роммель переїхав в Кассіль до рідних, а 2-го червня 1815 р. він отримав призначення в якості професора історії в Марбургський університет на місце Вахлера. Х. Роммель запрошував і свою дружину, яка жила в Петербурзі у своєї подруги графині Ламберт, слідувати за ним до Німеччини, але отримав від неї відповідь, що вона, внаслідок різниці їх характерів і внаслідок його прихильності до Німеччини, вважає за краще залишитися на батьківщині. До листа була додана формальна вимога про розлучення (12-го листопада 1815 р.) російською і німецькою мовами. Розлучення відбулося, не без протесту з боку духовенства, 22-го червня 1816 р. Згодом, будучи захоплена масонством, вона остаточно стала девоткою і жила строгим аскетичним життям. Після повернення на батьківщину він одружився вдруге на Вільгельміні фон Хеппе (1799–1840), дочці таємного радника Йоганна Адольфа фон Хеппе (1763–1815), і Францискі Філіппінської Елізабет Книрим. У пари було четверо дітей. У 1820 р. Х. Роммель був викликаний, у званні придворного державного історіографа, з Марбурга у Кассіль, де йому було доручено завідування Гессенським палацовим королівським і державним архівом, а згодом (з 1829 р.) – і завідування королівською бібліотекою разом з возведенням його у спадкове дворянство Гессена. Помер Х. Роммель 21 січня 1859 р. у рідному м. Кассель.

Праці Роммеля відносяться переважно до східної етнографії, частиною до старожитностям римським і грецьким. Ним надруковано чимало дрібних статей і промов з суспільних і академічних питань. Нарешті, особливе і головне місце займають його праці з історії та історіографії. Головним предметом наукових студій Х. Роммеля стала історія Гессена, яка не відрізняється художньою обробкою і цікавістю змісту, зате відрізняється великою кількістю матеріалу, підбраного і дослідженого з особливою, ретельною сумлінністю: це *Geschichte von Hessen* (Hamburg und Gotha. 1820–43; доведена до 1600 р.), продовження цієї праці є *«Geschichte von Hessen seit dem Westfälischen Frieden»* (Kassel. 1853 und 1858). Цілком окремо стоять його спогади, які мають для нас особливий інтерес, написані дуже живо і місцями захоплююче. Мемуари Х. Роммеля мали цікаву літературну долю передусім у Росії. Про них згадали, як тільки

там знову почалася доба широкомасштабних реформ, відбулася лібералізація внутрішньої політики, м'якшою стала цензура. Вони представлені як джерело з історії самого початку царювання імператора Олександра I, написаного іноземцем і, крім того, – що особливо важливо, – написаного відомим істориком того часу і неупередженим, хоча і не досить серйозним. Це швидше літературний твір, ніж наукова праця. Основна частина спогадів була написана Х. П. Роммелем по «гарячих слідах», одразу після повернення до Німеччини, тобто не пізніше 1815 р. Тому відповідні сторінки джерела зберігають свіжість і безпосередність авторських вражень. Згодом, мабуть, незадовго до видання, він дещо доповнив і, можливо, відредагував свої записки, тому що в них трапляються згадки про події 30–40-х років XIX ст.

Спогади К. Д. Роммеля, опубліковані німецькою мовою (*Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit von Ch. Rommel // Geheime Geschichte und rätsel hafte Menschen Sammlung verborgener oder vergessener Merkwürdigkeiten / Hrsg. Von F. Bülow. Leipzig, 1854. Bd. 5. S. 421—600*). На російську мову перекладався лише уривок про його службу в Росії (Пять лет из истории Харьковского университета. Воспоминания профессора Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьковском университете. Харьков, 1868). Оригінал друкованого документу зберігається в ХДНБ імені В. Г. Короленка (Пять лет из истории Харьковского университета : воспоминания профессора Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьковском Университете (1785–1815). – Харьков : В Унив. Тип., 1868. – 111 с.). Востаннє окремі уривки спогадів російською мовою були надруковані у 1914 р. (Из воспоминаний профессора Роммеля о Харьковском университете // Соловьев И. М. Русские университеты в их уставах и воспоминаниях современников – Санкт-Петербург : Знергия, 1914. – С. 78–83). В даний час повне і коментоване видання спогадів виконано істориками Харківського університету на українській мові – Роммель К. Д. Спогади про моє життя та мій час. Харків, 2001.

За матеріалами :

URL : https://www.dewiki.de/Lexikon/Christoph_Rommel

URL : <https://interpretive.ru/termin/rommel-hristofor-filippovich.html>

URL : http://keui.univer.kharkov.ua/publication/rommel_k.htm

URL : <https://persons.russianuniversityhistory.tsu.ru/content/%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

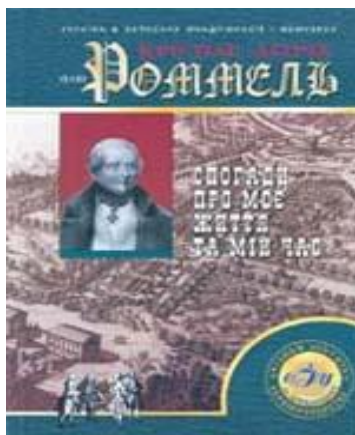
*Я видел дивное сословие ученых,
Которы в подвигах их званью достойных,
Хранили здравый смысл, честь, нравы и покой,
От зависти они не грызлись меж собой...
Я видел торжество наук, достоинств, чести,
Позор невежества, изгнанье подлой мести...
(Аким Нахимов)*

ПРАЦІ Х. П. РОММЕЛЯ (Rommel Dietrich Christoph von)

1. Роммель К. - Д. Пять лет из истории Харьковского университета : воспоминания профессора Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьков. ун-те (1785–1815) / Д. - К. Роммель ; подгот. Я. О. Балясный. – Харьков : Унив. тип., 1868. – 111 с.

Оригінал друкованого документу зберігається в ХДНБ імені В. Г. Короленка, м. Харків.

2. Роммель К. - Д. Спогади про моє життя та мій час / К. Д. Роммель ; [відп. ред. і упоряд. В. В. Кравченко ; пер. з нім.: В. Л. Маслійчук, Н. А. Оніщенко] ; Схід. ін-т українознавства ім. Ковальських. – Харків : Майдан, 2001. – 234, [1] с.: іл. – (Україна в записках мандрівників і мемуарах ; [вип. 1]).

Перший випуск серії «Україна в записках мандрівників і мемуарах» включає в себе мемуари німецького професора К.-Д. фон Роммеля, в яких відображено його життя, мандрівки, творчість наприкінці XVIII – на початку XIX ст. Автор, зокрема, в 1811–1814 рр. був професором Харківського університету на кафедрі давніх літератур, і за цей час зібрав безліч заміток про життя суспільства того часу й залишив цікаві враження від перебування в Україні та Росії. Його спогади, перекладені російською мовою під назвою

«Пять лет из истории Харьковского университета», мають значення не тільки для історії навчального закладу, але і для вивчення історії повсякденності кінця XVIII – початку XIX ст.

3. Роммель К. - Д. Пять лет из истории Харьковского университета. Воспоминания профессора Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьковском университете (1785–1815) / Роммель, Кристоф Дитрих фон, Я. Балясный. – Харків : В Университетской типографии, 1868. – 111 с. – URL : <http://ecriptorium.univer.kharkov.ua/handle/1237075002/67>
eScriptorium – архив редких изданий и рукописей для науки и образования. 1868.

4. Роммель К. - Д. Спогади про моє життя та мій час / К. Д. фон Роммель ; [пер. з нім.: В. Маслійчук, Н. Оніщенко.] ; [Схід. ін-т українознав. ім. Ковальських]. – Харків : Майдан, 2001. – 235 с. : іл. – (Україна в записках мандрівників і мемуарах ; вип. 1). – URL : http://91.222.248.189/CGI/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=IBIS&P21DBN=IBIS&S21STN=1&S21REF=3&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=

5. Роммель Х. Ф. Воспоминания профессора Роммеля о своем времени и Харьковском университете (1785–1815) / пер. Я. О. Балясный // Южный сборник : учеб.-лит. журн. / Изд. Н. И. Максимов. – Одесса, 1859. – № 9. – С. 1–29; № 10. – С. 43–64; № 11. – С. 103–146.

6. Роммель Х. Ф. Из «Воспоминаний профессора Роммеля о Харьковском университете (1811–1815)» : фрагмент // Соловьев И. М. Русские университеты в их уставах и воспоминаниях современников. – Санкт-Петербург : Энергия, 1914. – Вып. 1: Университеты до эпохи шестидесятых годов / под ред. Ист. комис. Учебного отд. О-ва распространения техн. знаний. – С. 78–83. – (Культурно-историческая библиотека).

7. Роммель Х. Ф. О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения // Речи, произнесенные в торжественном собрании императорского Харьковского университета, 30 августа 1811 г. – Харьков : Тип. Харьк. ун-та, 1811. – С. 48–58.

8. Роммель Х. Ф. Предложение профессора Роммеля составить план учебных предметов для гимназий и методическое руководство к их преподаванию (14 листов) // Описание дел архивов Министерства Народного Просвещения. – Петербург, 1921. – Т. 2. – С. 174–175.

9. Роммель Х. Ф. Пять лет из истории Харьковского университета : дод. до ст. В. Кравченко «Спогади німецького професора про своє життя й мандрівки по центральній та східній Європі на початку XIX ст.» / Х. Роммель // Схід-Захід : історико-культуролог. зб. – Харків : Майдан, 1999. – Вип. 2. – С. 145–146. – URL : https://keui.files.wordpress.com/2010/12/11_rommel.pdf

10. Rommel D. Ch., von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit / D. Ch. Rommel // Geheime Geschichten und Rdtshselhafte Menschen: Sammlung 45 verborgener oder vergessener Merw̃rdigkeitenn / Hrg. von Fr. Bulam. – Leipzig, 1854. – Bd. 5. – S. 421–600.

Зі змісту:

С. 515–553: про перебування Д. Х. Роммеля у Харківському університеті.

Дискусія з приводу книги Д. Х. Роммеля «Пять лет из истории Харьковского университета...»

11. Балясный Я. О. Письмо к редактору: [Объяснение изменений, внесенных при переводе «Воспоминаний» Роммеля] / Я. О. Балясный // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 20 марта (№ 32). – С. 2. – *Подпись: Переводчик Роммеля.*
12. Де-Пуле М. Ф. Из истории Харьковского университета: по поводу полемики вокруг рецензии анонимного автора [Д. И. Каченовского] / М. Ф. Де-Пуле // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 24 июня (№ 69). – С. 2.
13. Де-Пуле М. Ф. История с одной книжкой : фельетон / М. Ф. Де-Пуле // Санкт-Петербургские ведомости. – 1869. – 18 июня (№ 165). – С. 1.
14. Іващенко В. Ю. Дискусія навколо «Спогадів» професора Х. П. Роммеля / В. Ю. Іващенко // Вісник Харківського університету ім. В. Н. Каразіна. – 2001. – № 526: Історія. – Вип. 33. – С. 200–207.
15. Каченовский Д. И. К истории Харьковского университета / Д. И. Каченовский // Вестник Европы. – 1868. – Кн. 12. – С. 917–923. – *Подпись: К. И.*
То же : // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 13 марта (№ 29). – С. 2.
16. Лавровский Н. А. Замечания о первоначальной истории Харьковского университета: [По поводу статьи Д. И. Каченовского] / Н. А. Лавровский // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 6 марта (№ 26). – С. 2–3; 8 марта (№ 27). – С. 1–2.
17. Лавровский Н. А. [Письмо в редакцию по поводу выступлений в Харьк. губ. ведомостях Т. И. Селиванова и Я. О. Балясного] / Н. А. Лавровский // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 1 апр. (№ 37). – С. 2.
18. Розальон-Сошальский В. Г. Мои воспоминания: (По поводу статей Н. Лавровского и К[аченовск]ого, [помещенных в ХГВ, 1869, № 26, 27 и 29] / В. Г. Розальон-Сошальский // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 15 апр. (№ 43). – С. 2–3; 17 апр. (№ 44). – С. 2.
19. Рославский-Петровский А. П. Несколько слов по поводу русского перевода записок Роммеля / А. П. Рославский-Петровский // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 22 марта (№ 33). – С. 2.
20. Селиванов Т. И. [Письмо в редакцию по поводу ссылки Н. Лавровского на записки Т. И. Селиванова] / Т. И. Селиванов // Харьковские губернские ведомости. – 1869. – 27 марта (№ 35). – С. 1.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ

21. Rommel, Dietrich Christoph von. Abulfedae Arabiae descriptio commentario perpetuo illustrata. – Göttingen : Typis H. Dierenich, 1802. – 98 s.

(Власник оригіналу: Баварська державна бібліотека)

22. Rommel, Dietrich Christoph von. Abulfedea Arabiae descriptio: commentario perpetuo illustrata : commentatio in certamine literario civium Academiae Georgiae Augustae : die IV. Iunii MDCCCII praemio a Rege Britanniarum Aug. constituto : ex sententia amplissimi ordinis philosophici ornate. – Göttingen : Typis H. Dieterich, 1802. – 98 s.

(Видання опису Аравії з коментарем на латині)

23. Rommel, Dietrich Christoph von. Caucasiarum regionum et gentium Straboniana descriptio ex Recentioris aevi notitiis commentario perpetuo illustrata: Accedunt excursus nonnulli de nomine Caucasi, de Metallis Caucasi, de Iberorum origine, de nomine Georgiorum Gentium et Cyri sive Kuri fluvii, de Tscherkessunis Reineggiana Caucasi descriptione. – Leipzig, 1804. – 97 s.

(Власник оригіналу: Гентський університет)

24. Rommel, Dietrich Christoph von. Caucasiarum regionum et gentium Straboniana descriptio ex recentioris aevi notitiis commentario perpetuo illustrata: accedunt excursus nonnulli de nomine Caucasi, de metallis Caucasi, de Iberorum origine, de nomine Georgiorum gentis et Cyri sive Kuri fluvii, de Tscherkessis, de Aorsis, Avaris et ... – Crusius, 1804. – 99 s.

(Власник оригіналу: Британська бібліотека)

25. Rommel, Dietrich Christoph von. De Taciti descriptio Germanorum : Natalitias sexagesimas tertias Wilhelmo I, sacri romani imperii electori ... gratulatur Academia marburgensis oratione. – Marburgi : Typis Kriegeri, 1805. – 67 p.

26. Rommel, Dietrich Christoph von. Natalitiis Sexagesimis secundis Wilhelmi I. Sacri Romani Imperii Electoris, Hassiae Landgravii ... laetanti Hassiae sacris suffragatur Academia Marburgensis oratione in auditorio maiore die III. Junii hora X. dicenda ... (De styli quibusdam virtutibus ad orationem ornandam necessariis Christophorus Rommel). – Marburgi : Krieger, 1804. – 30 S. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB347313019>

27. Rommel, Dietrich Christoph von. Natalitias sexagesimas tertias serenissimo ... Wilhelmo I. ... Hassiae Landgravio rel. ... oratione ... die Iunii hora X. habenda ... humanissime rogat Christophorus Rommel. – Marburgi : Krieger, 1805. – 67 p.

(Власник оригіналу: Університет штату Колумбія)

29. Rommel, Dietrich Christoph von. Natalitias Sexagesimas Tertias Serenissimo Ac Potentissimo Principi Ac Domino Wilhelmo I. Sacri Romani Imperii Electori, Hassiae Landgravio, ... Gratulatur Academia Marburgensis Oratione In Auditorio Maiore Die III. Junii Hora X. Dicenda ... / Humanissime Rogat Christophorus Rommel, ... : De Taciti Descriptione Germanorum. – Marburgi : Typis Kriegeri Academicis, 1805. – MDCCCV. (Typis Kriegeri Academicis (Drucker)). – 67 s.

30. Rommel, Dietrich Christoph von. Ueber Philologie und philologische Erklärung der griechischen und römischen Klassiker. – Marburg, 1805.

(Власник оригіналу: Оксфордський університет)

31. Rommel, Dietrich Christoph von. Volker Des Caucasus: Nach Den Berichten Der Reisebeschreiber. – Kessinger Publishing, 1808 . – 102 p.

32. Rommel, Dietrich Christoph von. Die Völker des Caucasus nach den Berichten der Reisebeschreiber. – 1808. – [Digitalisat](#)

33. Rommel, Dietrich Christoph von. Ueber Geographie, Ethnographie und Statistik nebst einem Abriss dieser und der politischen Wissenschaften ; zum Behuf akademischer Vorlesungen. – Marburg : Krieger, 1810.

34. Rommel, Dietrich Christoph von. De eruditionis uerae ac perfectae vi et praestantia // Речи, произнесенные в торжественном собрании Императорского Харьковского университета, бывшем 30 авг. 1811 г. – Харьков, 1811. – С. 37–47.

Перевод: О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения // Там же. – С. 58.

Collections: [Kirjad Karl Morgensternile. 09. kd](#), University of Tartu

35. Роммель, Дитрих Кристоф фон. [Лист]. – URL : https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/4302/rommel_21_06_1814.pdf?sequence=1&isAllowed=y

36. Роммель, Дитрих Кристоф фон. [Лист]. – URL : https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/4302/rommel_28_11_1814.pdf?sequence=2&isAllowed=y

37. Rommel, Dietrich Christoph von. Caji Crispi Sallustii, quae extant, opera. – Charcoviae, 1814.

38. Rommel, Dietrich Christoph von. Cornelii Nepotis vitae excellentium imperatorum. – Charcoviae, 1814.

39. Rommel, Dietrich Christoph von. Kurze Geschichte der hessischen Kirchenverbesserung unter dem Landgrafen Philipp dem Großmütigen, Wilhelm dem Weißen und Moritz dem Gelehrten. – Kassel, 1817.

40. Rommel, Christoph von Kurze Geschichte der hessischen Kirchenverbesserung unter den Landgrafen Philipp dem Großmütigen, Wilhelm dem Weisen und Moriz dem Gelehrten zur Jubelfeyer der Reformation in Hessen auf das Jahr 1817 / von C. Rommel. – Cassel : Krieger, 1817. – 48 s.

41. Rommel, Christoph von Wilhelm der Erste, Kurfürst von Hessen : eine Uebersicht seines öffentlichen Lebens / von Chr. Rommel. – Kassel : Bohné, 1822. – 44 s.

42. Rommel, Christoph von Wilhelm der Erste, Kurfürst von Hessen [Elektronische Ressource] : eine Uebersicht seines öffentlichen Lebens / von Chr. Rommel. – Kassel : Bohné, 1822. – 44 s. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB311816703>

43. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen : ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts ; nebst einem Urkunden-Bande / aus den Urkunden und andern Quellen bearb. u. hrsg. von Christoph von Rommel. – Gießen : Heyer, 1830. –

44. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen : ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts ; nebst einem Urkunden-Bande / aus den Urkunden und andern Quellen bearb. u. hrsg. von Christoph von Rommel. – 1. Biographie und Bildniß des Fürsten enthaltend. – Gießen : Heyer, 1830. – 598 s.

45. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen : ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts ; nebst einem Urkunden-Bande / aus den Urkunden und andern Quellen bearb. u. hrsg. von Christoph von Rommel. – 2. Anmerkungen enthaltend. – Gießen : Heyer, 1830. – 668 s.

46. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen : ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts ; nebst einem Urkunden-Bande / aus den Urkunden und andern Quellen bearb. u. hrsg. von Christoph von Rommel. – 3. Urkunden-Band zur Geschichte Philipp's des Großmüthigen : nach bisher meistens ungedruckten Originalien. – Gießen : Heyer, 1830. – 360 s.

47. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen: Ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts, Band 3. – Giessen : G. F. Heyer, 1830.

48. Rommel, Dietrich Christoph von. Philipp der Großmüthige, Landgraf von Hessen [Elektronische Ressource] : ein Beitrag zur genaueren Kunde der Reformation und des sechszehnten Jahrhunderts ; nebst einem Urkunden-Bande / aus den Urkunden und andern Quellen bearb. u. hrsg. von Christoph von Rommel. – Gießen : Heyer Online-Ausg. ; Fulda : Hochschul- und Landesbibl. – Online-Ressource. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB309832624>

49. Rommel, Christoph von Entwurf eines Cyklus vaterländischer Gemälde aus der Deutschen insbesondere hessischen Geschichte : ausübenden Künstlern gewidmet ; von der ältesten Zeit bis zum Anfang der jetzt regierenden hessischen Hauptlinien / von Ch. v. Rommel. – Cassel : Hotop, 1842. – 23 s.

50. Rommel, Christoph von. Entwurf eines Cyklus vaterländischer Gemälde aus der Deutschen insbesondere hessischen Geschichte [Elektronische Ressource] : ausübenden Künstlern gewidmet ; von der ältesten Zeit bis zum Anfang der jetzt regierenden hessischen Hauptlinien / von Ch. v. Rommel. – Cassel : Hotop, 1842. – 23 s. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB281717710>

51. Rommel, Christoph von. Beiträge zur Geschichte des Landgrafen Wilhelm des Weisen und des Landgrafen Moritz / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1843. – № 3. – S. 244–266.

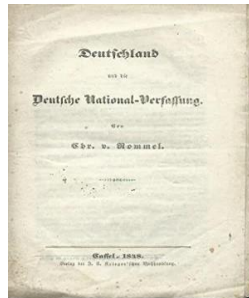
52. Rommel, Christoph von. Über die letzten Pläne Bernhards von Weimar, besonders in Beziehung auf Amalia Landgräfin von Hessen / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1843. – № 3. – S. 269–279.

53. Rommel, Christoph von. Urkundliche Nachträge zur Geschichte Landgraf Philipps des Großmüthigen / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1843. – № 3. – S. 105–136.

54. Rommel, Christoph von. Ungedruckte Urkunden zur Geschichte des Landgrafen Moritz von Hessen / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1845. – № 4. – S. 308–325.

55. Rommel, Dietrich Christoph von. Leibnitz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels. Ein ungedruckter Briefwechsel über religiöse und politische Gegenstände 2 Bände. – Frankfurt am Main, 1847.

56. Rommel, Christoph von. Deutschland und die Deutsche National-Verfassung / von Chr. v. Rommel. – Cassel : Krieger, 1848. – 11 s.

57. Rommel, Christoph von. Die fünfjährige Gefangenschaft des Landgrafen Philipp von Hessen : und der deutsche Befreiungskrieg gegen Kaiser Karl V. ; (1547–1552) / von Chr. v. Rommel. – Kassel, 1850. – 90 s.

58. Rommel, Christoph von. Die fünfjährige Gefangenschaft des Landgrafen Philipp von Hessen und der Befreiungskrieg gegen Kaiser Karl V., 1547–1552 / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1850. – № 5. – S. 97–184.

59. Rommel, Christoph von. Vier Briefe, die Gründung der Kurfürstlichen Landesbibliothek zu Kassel betreffend : zur Feier des fünfzigsten Jahrestages der von Herrn Staatsarchiv- und Bibliotheks-Director Christoph von Rommel am 14. Mai 1803 zu Göttingen erlangten philosophischen Doctorwürde / hrsg. von Karl Bernhardi. – Kassel : Bohné, 1853. – 16 s.

60. Rommel, Christoph von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit von Chr. von Rommel // Geheime Geschichten und räthselhafte Menschen. Sammlung verborgener oder vergessener Merkwürdigkeiten. H. g. vor Friedrich Bülow. – Leipzig, 1854. – Bd. 5. – S. 421–600.

61. Rommel, Christoph von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit / von Chr. von Rommel. 1 : Von 1785 – 1816. – Leipzig : Brockhaus, [ca.1855]. – 182 s.

62. Rommel, Christoph von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit: Von 1785 – 1816, (1): Titelseite: 1 : 1785–1804 ; II : 1804–1810 ; III : 1810–1815 ; IV : 1815–1816. – URL : <https://fuldig.hs-fulda.de/viewer/resolver?urn=urn:nbn:de:hebis:66:fuldig-2558839>)

63. Rommel, Christoph von. Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit [Elektronische Ressource] / von Chr. von Rommel. – Leipzig : Brockhaus Online-Ausg.: Fulda : Hochschul-und Landesbibl. – Online-Ressource. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB322669642>

64. Rommel, Christoph von. Zur Geschichte der französischen Colonien in Hessen-Cassel / von Chr. v. Rommel. – Cassel : Bohné, 1857. – 106 s.

65. Rommel, Christoph von. Urkundliche Nachrichten über die ältesten territorialen und kirchlichen Verhältnisse des zur Stadt erhobenen Dorfes und der Saline Nauheim in der Provinz Hanau / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1858. – № 7. – S. 28–35.

66. Rommel, Christoph von. Zur Geschichte der französischen Colonien in Hessen-Cassel Hanau / von Chr. v. Rommel // ZVHessG. – 1858. – № 7. – S. 83–185.

Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. – Marburg und Kassel

(Geschichte von Hessen. Bd. 1 – 8. – Marburg und Kassel, 1820 – 1843; Geschichte von Hessens seit dem Westfälischen Frieden. – Kassel, 1853 – 1858).

Перше видання найважливішої до наших днів історії Гессену історика і філолога Крістофа Роммеля (1781–1859), яке досі легко читається, не в останню чергу завдяки філологічному таланту його автора, має велике значення. Вона вийшла в десяти томах, з 1820 по 1858 р. Його «Історія Гессену» висвітлює період історії Німеччини з найдавніших часів Гессенського ландграфства до початку правління Ландграфа Карла I. К. Роммель заклав методологічні основи та теоретичні принципи своїх робіт у традиціях регіональної історіографії пізнього Просвітництва. У період правління Брабантського дому він розцінював гессенську націю як силу, яка вплинула на історію та створила умови, перш ніж вона змогла злитися з німецькою нацією.

67. Rommel, Christoph von Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel Marburg [u.a.]œ : Krieger Kassel : Selbstverl. Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht Hamburg : Perthes Kassel : Fischer Kassel: Bertram.

68. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 1 : Von den ältesten Zeiten bis zum Anfang der Landgrafschaft Hessen. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1820. – 296 s.

69. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 2 : Von dem Anfange des Fürstenthums und der Landgrafschaft Hessen bis zur Theilung unter den Söhnen Ludwigs des Friedsamens. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1823. – 288 s.
70. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 2 : Von dem Anfange des Fürstenthums und der Landgrafschaft Hessen bis zur Theilung unter den Söhnen Ludwigs des Friedsamens. – Kassel : Selbstverl. des Verf., 1823. – XXI, 348. – 290 s.
71. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 3 : Theil 3. Von der Theilung Hessens unter den Söhnen Ludwigs des Friedsamens bis zur Theilung unter den Söhnen Philipps des Großmüthigen oder bis zum Anfang der jetzigen Haupt-Linien ; Abth. 1. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1827. – XIV, 393. – 350 s.
72. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 4 : Theil 3. Von der Theilung Hessens unter den Söhnen Ludwigs des Friedsamens bis zur Theilung unter den Söhnen Philipps des Großmüthigen oder bis zum Anfang der jetzigen Haupt-Linien ; Abth. 2. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1830.
73. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 4 : Theil 3. Von der Theilung Hessens unter den Söhnen Ludwigs des Friedsamens bis zur Theilung unter den Söhnen Philipps des Großmüthigen oder bis zum Anfang der jetzigen Haupt-Linien ; Abth. 2. – Göttingen : Vandenhoeck und Ruprecht, 1830. – III, 392. – 500 s.
74. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel 5 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen ; Abth. 1 = Bd. 1. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1835. – 860 s.
75. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 5 : Theil 4. Neuere Abth. 1 = Bd. 1. – Cassel ; Hamburg : Perthes, 1835. – XXIV. – 862 s.
76. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 6 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen ; Abth. 2 = Bd. 2. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1837.
77. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 6 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen Abth. 2 = Bd. 2. – Cassel ; Hamburg : Perthes, 1837. – XVI. – 808 s.
78. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 7 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen ; Abth. 3 = Bd. 3. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1839.
79. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen Abth. 3 = Bd. 3. – Cassel ; Hamburg : Perthes, 1839. – XVI. – 767 s.
80. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 8 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen ; Abth. 4 = Bd. 4. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1843.

81. Rommel, Christoph von Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 8 : Theil 4. Neuere Geschichte von Hessen Abth. 4 = Bd. 4. – Cassel ; Hamburg : Perthes, 1843. – XIV. – 810 s.

82. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 9 : Geschichte von Hessen seit dem westphälischen Frieden bis jetzt ; Bd. 1. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1853. – X. – 513 s.

83. Rommel, Christoph von. Geschichte von Hessen / durch Christoph Rommel. 10 : Geschichte von Hessen seit dem westphälischen Frieden bis jetzt ; Bd. 2. – Marburg [u.a.] : Krieger, 1858.

ХРОНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ З КОМЕНТАРЯМИ ПІД РЕДАКЦІЄЮ Х. П. РОММЕЛЯ

84. Rommel, Dietrich Christoph von. [commendat]. Memoriam C. Moench. – Academiae Marburgensis nomine. – 1805. – 36 p.

85. Memoriam Joannis Wilhelmi Christiani Brvehl [Elektronische Ressource] / commendat Christophorus Rommel. – Marburgi : Krieger, 1805. – 36 s. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB35414006X>

86. Memoriam Joannis Wilhelmi Christiani Brvehl [Elektronische Ressource] / commendat Christophorus Rommel. – Marburgi : Kriegeri, 1806. – 28 s. – (Col. Hochschul-und Landesbibliothek Fulda). – URL : https://www.europeana.eu/item/2048437/item_VB6ZMBQAJ7XMQIDES...

87. Rommel, Christoph von. Memoriam Joannis Wilhelmi Christiani Brvehl [Elektronische Ressource] / commendat Christophorus Rommel (Bruehl, Johann Wilhelm Christian). – Marburgi : Kriegeri, 1806. – 28 s. – Online-Ausg. : Fulda : Hochschul-und Landesbibl., 2015. – Online-Ressource. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB354140213>

88. Rommel, Dietrich Christoph von. [commendat]. Natalitias sexagesimas quartas serenissimo ac potentissimo Principi ac Domino Wilhelmo I., ... gratulatur Academia Marburgensis, ... rogat : Veterum de amazonibus narratio exponitur, examinatur, illustratur Christophorus Rommel. – Marburgi : typis Kriegeri academicis, 1806. – 57 s.

89. Rommel, Dietrich Christoph [Hrsg.]: Theophrastus. Charaktere übers mit Anmerkungen; nebst einigen Charakteren von C. Rommel. – 1809. – 148 p.

90. Rommel, Dietrich Christoph [Ed.]: Cicero M. T. Orationes selectae, universitatis Charcoviensis auctoritate / Ed. Ch. Rommel. – Charcoviae, 1811.

91. Rommel, Dietrich Christoph von. [Ed.]: Marci Tullii Ciceronis Libri De amicitia, De senectute, et De officiis, nec non Paradoxa et Somnium Scipionis / Caesareae Universitatis

Charcoviensis auctoritate edidit atque illustravit Christophorus Rommel, philosophiae doctor, literarum et antiquitatum Romanarum in Universitate Caessarea [!] Charcoviensi professor publicus ordinarius, Instituti Paedagogici director. – Charcoviae : Typis Universitatis, 1813. – 298 s.

92. Rommel, Dietrich Christoph von. [Ed.]: Cicero M. T. Libri de amicitia, de senectute et de officiis nec non paradoxa et somnium Scipionis / Ed. C. Rommel. – Charcoviae, 1813.

93. Rommel, Dietrich Christoph von. [Hrsg.]: Poetischer Theil. Deutsche Chrestomathie / hrsg. von Johann Baptist Schad und Chr. Rommel. – Charkow, 1813. – XII, 336 S., [1] B l.

94. Rommel, Dietrich Christoph von. Deutsche Chrestomathie / hrsg. von Johann Baptist Schad und Chr. Rommel. – Charkow. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB348735022>

95. Rommel, Christoph von (Hrsg.) Urkunden-Band zur Geschichte Philipp's des Großmüthigen / nach bisher meistens ungedr. Originalien / hrsg. von Chr. v. Rommel. – Giessen : Heyer, 1830. – XVI. – 360 s.

96. Rommel, Christoph von (Bearb.). Correspondance inédite de Henri IV, roi de France et de Navarre, avec Maurice-Le-Savant, Landgrave de Hesse / accompagnée de notes et éclaircissemens historiques par M. de Rommel ^ Heinrich IV. <Frankreich, König>; Moritz <Hessen-Kassel, Landgraf, 1572-1632>. – Paris : Renouard, 1840. – 432 s.

97. Rommel, Christoph von. [Hrsg.]: Henry King of France, Moritz, der Gelehrte landgrave of Hesse-Cassel. Correspondance inédite de Henri IV, roi de France et de Navarre, avec Maurice-le-Savant, landgrave de Hesse. – Paris : J. Renouard & cie., 1840. – 432 p.

98. Rommel, Christoph von (Mitwirkender) Correspondance inédite de Henri IV, roi de France et de Navarre, avec Maurice-Le-Savant, Landgrave de Hesse / accompagnée de notes et éclaircissemens historiques par M. de Rommel, Directeur des archives de l'état et de la bibliothèque publique a Cassel, chevalier et commandeur des ordres hessois. – Paris : Jules Renouard, 1840. – 432 S. – Online-Ausgabe: Kassel: Universitätsbibliothek Kassel, 2019. – 1 Online-Ressource. – URL : <https://hds.hebis.de/ubmr/Record/HEB458318248>

(Власник оригіналу: Бодлеанські бібліотеки, Оксфордський університет).

99. Rommel, Christoph von (Hrsg.). Leibniz, Gottfried Wilhelm Leibniz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels : ein ungedruckter Briefwechsel über religiöse und politische Gegenstände / Leibniz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels. Mit einer ausführl. Einl. und mit Anm. hrsg. von Chr. von Rommel. – Frankfurt am Main : Literar. Anst., (1847). – 387 s.

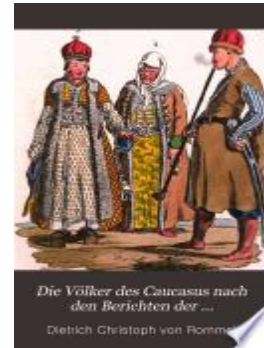
100. Rommel, Christoph von (Hrsg.). Leibniz, Gottfried Wilhelm Leibniz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels : ein ungedruckter Briefwechsel über religiöse und politische Gegenstände / Leibniz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels. Mit einer ausführl. Einl. und mit Anm. hrsg. von Chr. von Rommel 2 Leibniz, Gottfried Wilhelm. – Frankfurt am Main : Literar. Anst., (1847). – 470 s.

ПЕРЕВИДАННЯ ПРАЦЬ Х. П. РОММЕЛЯ (ПЕПЕРЕШНІЙ ЧАС)

2008

101. Rommel Dietrich Christoph Von. Die Völker des Caucasus nach den Berichten der Reisebeschreiber. Nebst einem Anhang zur Geschichte des Caucasus ... Aus dem Archiv für Ethnographie und Linguistik ... abgedruckt. – 2008. – 102 p.

(Власник оригіналу: Оксфордський університет)

2010

102. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – Nabu Press, 2010. – 192 p.

103. Rommel Dietrich Christoph Von Philipp Der Grossm Thige, Landgraf Von Hessen: Ein Beitrag Zur Genaueren Kunde Der Reformation Und Des Sechszehnten Jahrhunderts, III Band. – Nabu Press, 2010. – V. 3. – 398 p.

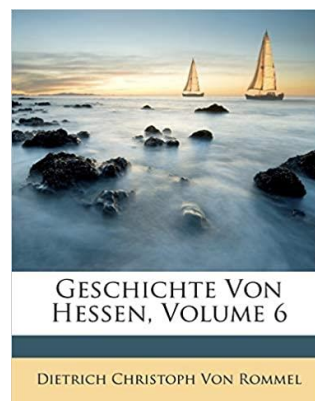
104. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Vierter Band (German). – V 1. – Nabu Press, 2010. – 690 p.

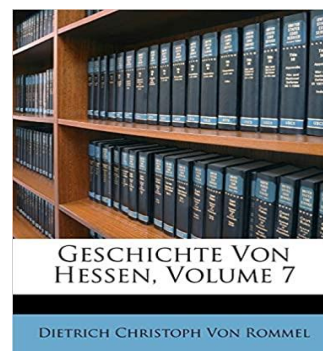
105. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Vierter Band (German). – V 4. – Nabu Press , 2010.– 742 p.

106. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Siebenter Band. – V. 6. – Nabu Press, 2010. – 814 p.

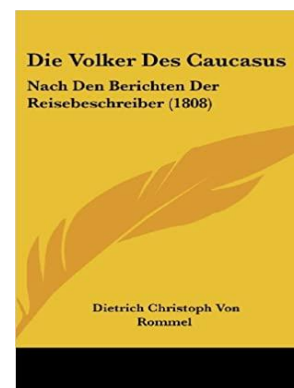
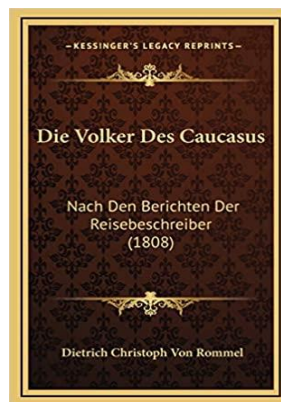

107. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Siebenter Band. – V. 7. – Nabu Press, 2010. – 790 p.

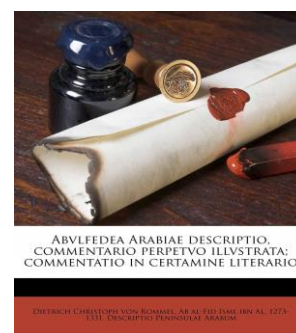
108. Rommel Dietrich Christoph Von. Die Volker Des Caucasus: Nach Den Berichten Der Reisebeschreiber (1808). – Kessinger Publishing , 2010. – 112 p.

This scarce antiquarian book is a facsimile reprint of the original. (Ця дефіцитна антикварна книга є факсимільним передруком оригіналу).

2011

109. Rommel Dietrich Christoph von. Abvlfedea Arabiae Descriptio, Commentario Perpetvo Illvstrata; Commentatio in Certamine Literario (Latin) . – Nabu Press, 2011. – 112 p.

110. Rommel Dietrich Christoph Von. Philipp Der Grossmuthige, Landgraf Von Hessen: Ein Beitrag Zur Genaueren Kunde Der Reformation Und Des Sechszehnten Jahrhunderts ... – Nabu Press, 2011. – V. 1. – 616 p.

111. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – Ulan Press, 2011. – 192 p.

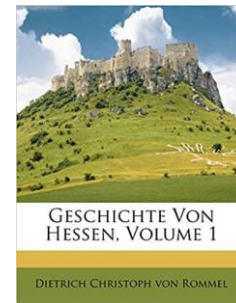
112. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – Lightning Source UK Ltd, 2011. – 842 p.

113. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – British Library, Historical Print Editions, 2011. – 846 p.

114. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – Nabu Press, 2011. – V. 1. – 692 p.

115. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Zwenster Theil. – V. 2. – Nabu Press, 2011. – 668 p.

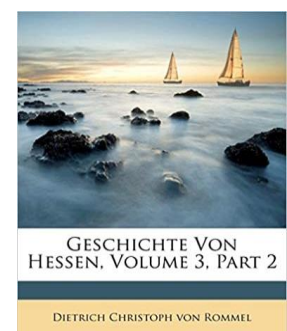
116. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. Dritter Theil. Erste Abtheilung. – V. 3. – Nabu Press, 2011. – 824 p.

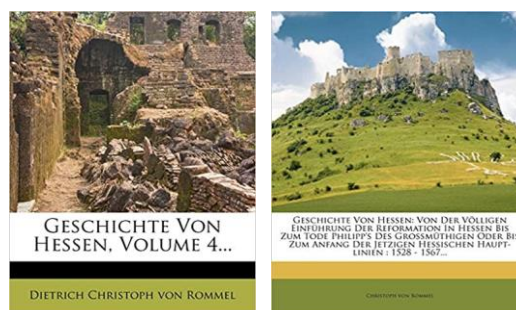
117. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. V. 3, p.1. – Nabu Press, 2011. – 766 p.

118. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. V. 3, p. 2. – Nabu Press, 2011. – 910 p.

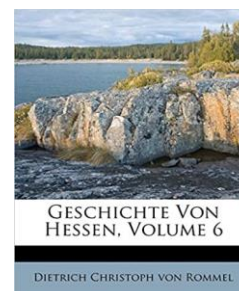
119. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Dritten Theils Zweyte Abtheilung. (Vierter Band.). – V. 4. – Nabu Press, 2011. – 912 p.

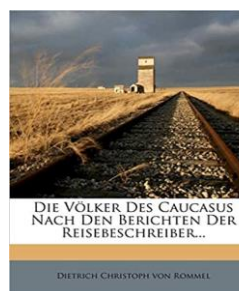
120. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – V. 4, p. 1 (German Edition). – Nabu Press, 2011. – 826 p.

121. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. – V. 6 (German Edition). – Nabu Press, 2011. – 832 p.

122. Rommel Dietrich Christoph Von. Die Volker Des Caucasus Nach Den Berichten Der Reisebeschreiber...). – Nabu Press, 2011. – 126 p.

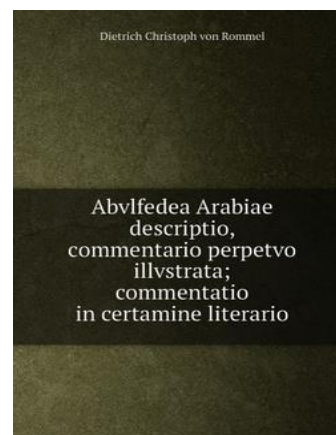

(Це відтворення книги, виданої до 1923 року. Дана праця є частиною оригінального артефакту та культурно важливою).

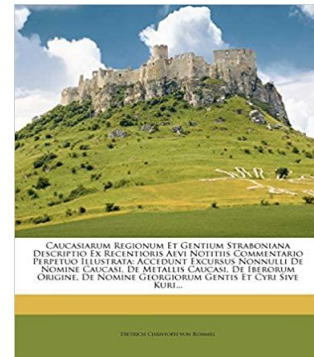
2012

123. Rommel Dietrich Christoph von. Abvlfedea Arabiae descriptio, commentario perpetvo illvstrata; commentatio in certamine literario. – Нобель Пресс, 2012. – 116 p.

Эта книга — репринт оригинального издания (издательство "Gottingae Typis H. Dietrich", 1802 год), созданный на основе электронной копии высокого разрешения, которую очистили и обработали вручную, сохранив структуру и орфографию оригинального издания. Редкие, забытые и малоизвестные книги, изданные с петровских времен до наших дней, вновь доступны в виде печатных книг.

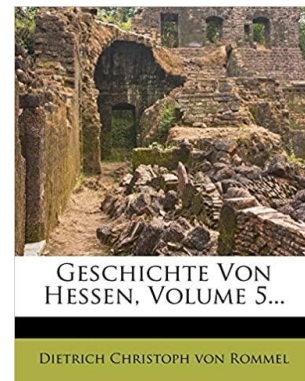
124. Rommel Dietrich Christoph Von. *Caucasiarum Regionum Et Gentium Straboniana Descriptio Ex Recentioris Aevi Notitiis Commentario Perpetuo Illustrata: Accedunt Excursus Nonnulli de ... Nomine Georgiorum Gentis Et Cyri Sive Kuri...* – Nabu Press, 2012. – 136 p.

125. Rommel Dietrich Christoph Von. *Geschichte Von Hessen, Vierter Band, Dritter Theil . – V 3, p. 2.* – Nabu Press, 2012. – 910 p.

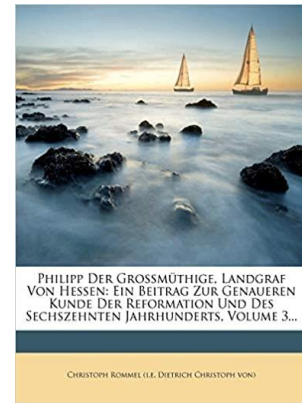
126. Rommel Dietrich Christoph Von. *Geschichte Von Hessen. – V. 5.* – Nabu Press, 2012. – 894 p.

127. Rommel Dietrich Christoph Von. *Philipp Der Grossmuthige, Landgraf Von Hessen: Ein Beitrag Zur Genaueren Kunde Der Reformation Und Des Sechszehnten Jahrhunderts, V. 1... (German).* – Nabu Press, 2012. – 616 p.

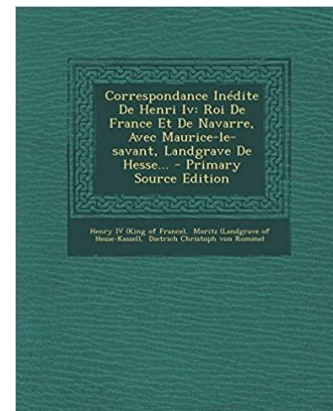

128. Rommel Dietrich Christoph Von. Philipp Der Grossmuthige, Landgraf Von Hessen: Ein Beitrag Zur Genaueren Kunde Der Reformation Und Des Sechszehnten Jahrhunderts, V. 3... (German). – Nabu Press, 2012. – 384 p.

2013

129. Rommel Dietrich Christoph Von. Correspondance In dite de Henri IV: Roi de France Et de Navarre, Avec Maurice-Le-Savant, Landgrave de Hesse... . – Nabu Press, 2013. – 470 p.

130. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen, Zweite Theil. – Nabu Press ; Primary Source ed. Edition, 2013. – 662 p.

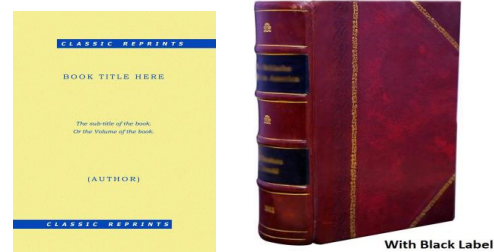
2015

131. Rommel Dietrich Christoph Von. Die Volker Des Caucasus: Nach Den Berichten Der Reisebeschreiber (1808). – Sagwan Press, 2015. – 126 p.

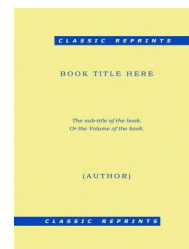

2018

132. Rommel, Dietrich Christoph von. *Abvlfedea Arabiae descriptio, commentario perpetuo illustrata; commentatio in certamine literario* [Reprint] (1802)). – Khera Road, AlipurDelhi, 2018.

133. Rommel, Dietrich Christoph von. *Leibniz und Landgraf Ernst von Hessen-Rheinfels, ein ungedruckter Briefwechsel über religiöse und politische Gegenstände* [Reprint] (1847) . – Khera Road, AlipurDelhi, 2018.

134. Rommel Dietrich Christoph Von. *Philipp Der Grossmthige, Landgraf Von Hessen.* – Wentworth Press, 2018. – 614 p.

Ця робота перебуває в суспільному надбанні в Сполучених Штатах Америки та в інших країнах. Вона була відтворена з оригінального артефакту і залишається максимально наближеною до оригінальної роботи.

135. Rommel Dietrich Christoph Von. *Geschichte Von Hessen.* – Wentworth Press, 2018. – 892 p.

Ця робота має культурне значення і була обрана вченими як частина бази знань цивілізації. Вона відтворена з оригінального артефакту і залишається максимально наближеною до оригіналу. У цій роботі ви побачите оригінальні посилання на авторські права, штампи бібліотеки (оскільки більшість цих робіт було розміщено в наших найважливіших бібліотеках по всьому світу) та інші позначення.

136. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen // Christoph V. Rommel, Sechster Band. – Wentworth Press, 2018. – 830 p.

137. Rommel Dietrich Christoph Von. Neuere Geschichte Von Hessen, (Classic Reprint). – Vol. 1. – Forgotten Books, 2018. – 1036 p.

(Власник оригіналу: Гентський університет)

138. Rommel Dietrich Christoph Von. Urkunden-Band Zur Geschichte Philipp's Des Gromthigen. – Wentworth Press, 2018. – 382 p.

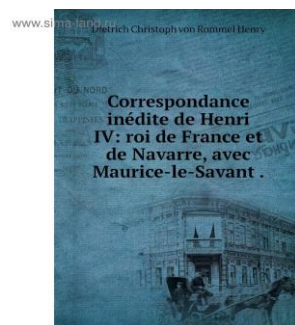
2019

139. Rommel Dietrich Christoph Von. Geschichte Von Hessen. Neunter Band. – Wentworth Press, 2019. – 530 p.

2020

140. Rommel Dietrich Christoph von. Correspondance inédite de Henri IV: roi de France et de Navarre, avec Maurice-le-Savant. – Nobel Press, 2020. – 484 p.

141. Rommel Dietrich Christoph von. Geschichte von Hessen [New] [Leatherbound]. – Pranava Books, 2020. –

- V. 1. – 694 p.
- V. 2. – 670 p.
- V. 3. – 746 p.
- V. 3, abt. 1. – 768 p.
- V. 3, abt. 2. – 912 p.
- V. 4. – 846 p.
- V. 4, abt. 1. – 894 p.
- V. 4, abt. 2. – 836 p.
- V. 4, abt. 3. – 790 p.
- V. 4, abt. 4. – 842 p.
- V. 5. – 894 p.
- V. 6. – 834 p.
- V. 7. – 786 p.
- V. 8. – 838 p.
- V. 9–10. – 534 p.

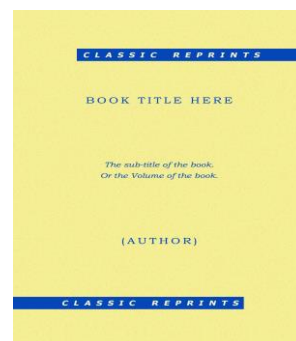

142. Rommel Dietrich Christoph von. De Taciti descriptio Germanorum (1805) [Leatherbound]. – Pranava Books, 2020. – 82 p.

(Передруковано з видання 1805 року. У початковий текст жодних змін не вносилося).

143. Rommel Dietrich Christoph von. Kurze Geschichte der hessischen Kirchenverbesserung unger den Landgrafen Philipp dem Grosmuthigen, Wilhelm dem Weisen und Moriz dem Gelehrten: zur Jubelfeyer der Reformation in Hessen auf das Jahr 1817 [Reprint] (1817) (Softcover). – Khera Road, AlipurDelhi, 2020.

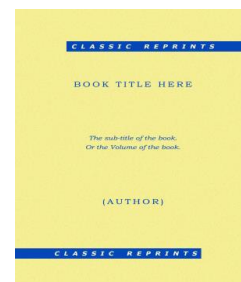
144. Rommel Dietrich Christoph von. Theophrasts Charaktere übers. mit Anmerkungen; nebst einigen Charakteren von C. Rommel [Reprint] (1809)(Softcover)). – Khera Road, AlipurDelhi, 2020.

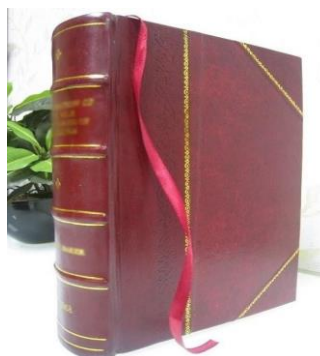
With Black Label

2021

145. Rommel Dietrich Christoph von. Die Volker des Caucasus nach den Berichten der Reisebeschreiber, (1808) [Reprint] [Softcover]. – Khera Road, AlipurDelhi, 2021. – 257 p.

146. Rommel Dietrich Christoph von. Neuere Geschichte von Hessen [Reprint] [Softcover]. – True World of Books (Delhi, Indien), 2021. –
 V. 1. – 692 p.
 V. 2 (1837) . – 827 p.
 V. 3 (1839) . – 795 p.
 V. 4 (1843) . – 861 p.
 V. 5 (1853). – 537 p.
 V. 6. – 191 p.

GREEN

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ Х. П. РОММЕЛЯ

147. Абашник В. А. Г. А. Гесс де Кальве (1784–1838) и первая докторская диссертация по философии в Харькове / В. А. Абашник // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2012. – Вип. 48. – С. 225–235.

Х. П. Роммель, про нього: с. 227.

Цитати з тексту:

... и латынь у профессора **Д. Х. Роммеля** (1781–1859), выпускника Марбургского университета ...

... и последующего отъезда профессора древних языков и словесности Харьковского университета **Д. Х. Роммеля** в Марбургский университет, ...

148. Абашник В. А. Философия и философское образование в Харьковском университете в 1804–2020 гг. / В. А. Абашник // Философия инноваций и социология будущего в пространстве культуры: научный диалог : сб. ст. Всерос. науч.-практ. конф. с междунар. участием (Уфа, 10 дек. 2020 г.). – Уфа : БГУ, 2020. – С. 42–51. – *

149. Абашник В. А. Харьковская университетская философия (1804–1920) : монография. – Харьков : Бурун и К, 2014. – Т. 1: 1804–1850 гг. – С. 267–269.

Цитата з тексту:

... латинском языке (Шад, Ланг, Умлауф, **Роммель**, Якоб), что предполагало высокие знания латинского языка студентами, а также магистрантами и докторантами, которые сдавали экзамены и писали диссертации на латинском языке. ...

150. Аврус А. И. История российских университетов : [очерки] / А. И. Аврус. – Москва : Московский общественный научный фонд, 2001. – 85 с.

С. 14 : Профессора-иностранцы при Харьковском университете.

151. Ададуров В. В. Малороссия versus Наполеон в 1812 г / В. В. Ададуров // Известия Уральского федерального университета. – 2019. – Т. 21, № 2 (187). – С. 53–68. – (Сер. 2 : Гуманитарные науки).

Х. П. Роммель, про нього : с. 57, 59, 67.

Цитати з тексту:

... старых дворянских фамилий из поляков, между которыми было немало таких, которые утешали себя мыслию, что «для России пробил последний час», – характерно и для воспоминаний **Христофора Роммеля**, профессора Харьковского университета [**Роммель** ...

... **Христофора Роммеля**, профессора Харьковского университета [**Роммель**, с. 83]. Характеризуя отношение «украинской интеллигенции» (в понятиях исследуемого ...

... **Роммель Х.** Пять лет из истории Харьковского университета / изд. Я. Балясный. Харьков : Унив. тип., 1868. Сборник исторических материалов, ...

152. Азбучный указатель имен русских деятелей для «Русского биографического словаря». – Москва : Рипол Классик. – Ч. 2: М – Ф. – 824 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 221.

Цитата з тексту:

... **Роммель Христофор**, профессор Харьковского унив., 1811-1815 г. ...

153. Альбом к 100-летию (1805–1905) Харьковского университета / издан под ред. проф. Д. И. Багалея фотографом А. М. Иваницким. – Харьков, 1905. – 40 отд. л. фото.

Х. П. Роммель, про нього: с. 9.

Цитата з тексту:

... А. Лавровскій и особенно Изм. Ив. Срезневскій, классики **Роммель**, Валицкій; словесники – Рижскій, Метлинскій, Н. А ...

154. Андреев А. Ю. Возникновение системы российских ученых степеней в начале XIX века / А. Ю. Андреев // Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. – 2015. – Вып. 1 (52) . – С. 62–89. – (Сер. 2. История Русской Православной Церкви).

Х. П. Роммель, про нього: с. 76, 78, 82.

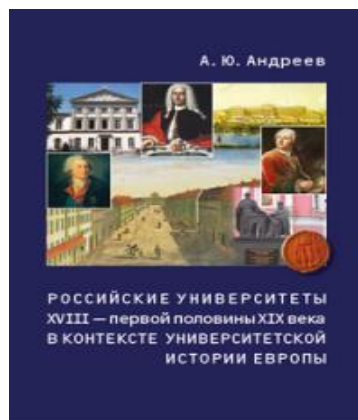
Цитати з тексту:

... о чем свидетельствуют мемуары **Х. Ф. Роммеля**, профессора Харьковского университета в 1810–1814 гг. ...

... в 1814 г. **Роммель** резко выступил против присвоения профессору Срезневскому степени доктора философии *honoris causa*...

... **Роммель** вспоминал о том же Дегае: «Когда наступил срок докторского экзамена, молодой Д-й приходит ко мне...

155. Андреев А. Ю. Начало университетского образования в России в отечественной и зарубежной историографии // Отечественная история. – 2008. – № 4. – С. 157–169. – *

156. Андреев А. Ю. Российские университеты XVIII – первой половины XIX века в контексте университетской истории Европы : монография / А. Ю. Андреев. – Москва : Знак, 2009. – 648 с. – (Studia historica).

Х. П. Роммель, про нього: с. 48, 354.

Цитати з тексту:

... тем ценнее каждые из них. Профессор Харьковского университета **К. Д. Роммель** оставил яркие и содержательные воспоминания о своем пребывании в России в...

... Казань, 1902. 120 Воспоминания **К. Д. Роммеля**, опубликованы на немецком языке (Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit von Ch. Rommel // Geheime Geschichte...

... Königstein I Ts., 1985. S. 185), а также письма И. фон Мюллера к профессору **К. Д. Роммелю** (**Роммель К. Д.** Спогади про мое життя та мій час. Харків, 2001. С. 89–90)...

157. Андреев А. Ю. Российские университеты XVIII – первой половины XIX века в контексте университетской истории Европы / А. Ю. Андреев. – Москва : Изд. дом "ЯСК", 2009. – 640 с. – (Studia historica).

Х. П. Роммель, про нього: с. 286, 253, 347, 420, 431, 432, 434, 445, 449, 455, 457.

Цитати з тексту:

... широкими учеными познаннями в Харьковском университете обладал приглашенный туда по инициативе Гейне **Роммель**...

... замечал **Роммель**, констатируя, что первых больше волнуют интересы государства, вторых ...

... несколько профессоров, в том числе Шад, **Роммель** женились на местных прихожанках...

158. Андреев А. Ю. Русско-немецкие университетские связи во второй половине XVIII – первой четверти XIX в. : автореф. дис. ... д-ра ист. наук : спец. 07.00.02 / А. Ю. Андреев ; Рос. гос. гуманитар. ун-т (РГГУ) . – Москва, 2006. – 39 с.

Цитата з тексту:

... Характерная особенность мемуаров **Роммеля** состоит в том, что автор сознательно сопоставляет и противопоставляет, во-первых, ученую среду Геттингенского (где он учился) и Харьковского университетов, а во-вторых, приехавших в Харьков немецких профессоров и их русских коллег...

159. Андреев А. Ю. Русско-немецкие университетские связи во второй половине XVIII – первой четверти XIX в. : дис. ... д-ра ист. наук : спец. 07.00.02 / А. Ю. Андреев ; Рос. гос. гуманитар. ун-т (РГГУ). – Москва, 2006. – 695 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 42, 672.

Цитати з тексту:

... университета **К. Д. Роммель** оставил яркие и содержательные воспоминания о своем пребывании в России в 1810-1815 гг., причем написаны они были непосредственно после его...

... **Роммель** подробно описывает ситуацию в немецких университетах эпохи наполеоновских войн и причины, подвигнувшие его искать места в России. Причины академических...

... **Роммель Христофор Филиппович** (Rommel Chistoph Dietrich) (17.4.1781, Кассель 21.1.1859, Кассель) – филолог. Сын придворного пастора. Учился в лицее в Касселе, с...

160. Андреев А. Ю. Русско-немецкие университетские связи в XVIII – начале XX века: сотрудничество, взаимное влияние, интеллектуальное пространство : матер. Междунар. науч. конф. (Майнц, ФРГ, 16–20 июня 2010 г.) / А. Ю. Андреев // Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – 2010. – № 4 (61). – С. 166–171. – URL :

http://www.library omsu.ru/cgi-bin/irbis64r/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z1ID=&I21DBN=MARS&P21DBN=MARS&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR= *

Предметом дискуссий на конференции служили сопоставление университетского пространства Российской империи и Центральной Европы в 18 в. – начале 20 века, процессы развития российских и немецких университетов, феномены, стимулирующие это развитие (например, феномен университетского города).

161. Астахова В. Роммель Христофор Пилипович / В. Астахова // Харківщина : енцикл. слов. / Харків. обл. рада, Харків. облдержадмін. ; [редкол.: К. В. Астахова та ін.]. – Харьков : Золоті сторінки, 2014. – С. 314–315.

Цитати з тексту:

...директор Пед. ін-ту (1811–1814) при Харків. ун-ті. Один з ініціаторів і перший голова Т-ва наук (1812). ...

... Входяв до складу училищного комітету, був деканом словесного від-ня (1813). У Харкові зосередився на публікації джерел: твори Саллюстія і Корнелія Непота, ...

162. Багaley Д. И. Из жизни Харьковского университета в начале XIX века / Д. И. Багaley // Вестник Европы. – 1902. – № 2. – С. 628–649. – *

163. Багaley Д. И. Из жизни Харьковского университета в начале XIX века / Д. И. Багaley // Сборник Харьковского историко-филологического общества. – 1911. – Т. 20. – С. 398–418. – *

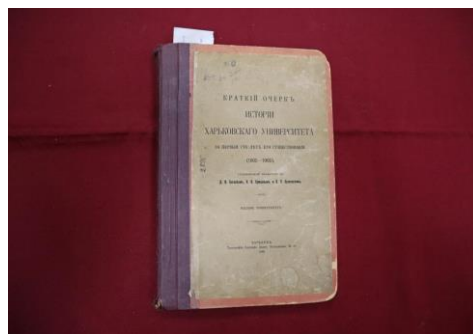

(фонд Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова)

164. Багaley Д. И. История города Харькова за 250 лет его существования : ист. монография. Т. 2. (XIX-й и начало XX-го века) / Д. И. Багaley, Д. П. Миллер. – Харьков : Тип.-лит. М. Зильберберга, 1912. – 973 с.

Зі змісту:

Университет. – С. 573–590; Наука. – С. 607–624; Ученые общества, лаборатории, музеи и коллекции. – С. 625–651.

(фонд Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова)

165. Багaley Д. И. Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Д. И. Багaley, Н. Ф. Сумцов, В. П. Бузескул. – Харьков : Тип. ун-та, 1906. – 329 с. – *

166. Багaley Д. И. [Материальное положение профессоров Харьковского университета, 1815–1805 гг.] / Д. И. Багaley // Опыт истории Харьковского университета

(по неизданным материалам). – Харьков : Тип. и лит. М. Зильберберга, 1904. – Т. 2 (1815–1835). – С. 787–803. – *

167. Багaley Д. И. Опыт истории Харьковского университета / Д. И. Багaley // Записки Императорского Харьковского университета. – Харьков : Тип. и Лит. Зильберберга, 1897. – Книга 1–2. – 870 с. – URL : <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=106031>

Х. П. Роммель, про нього: с. 30, 32, 38, 41–48.

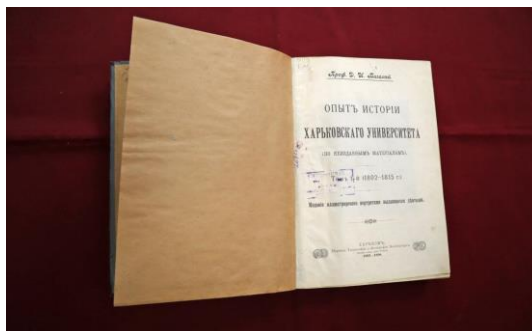
Цитати з тексту:

... **Роммель** же избран был и директором этого института с жалованием по 500 руб. в год.

... с такою же просьбою обратиться и проф. **Роммель**, указавший на свои издания латинских классиков...

... Как деятель, сильно сочувствующий всем интересам своего времени и своего круга, **Роммель** восстанавливает перед нами живой образ прошлого. ...

168. Багaley Д. И. Опыт истории Харьковского университета (по неизданным материалам): Т. 1 (1802–1815 гг.) / Д. И. Багaley. – Харьков : Тип. и лит. М. Зильберберга, 1893–1898. – 1204 с., 6 л. портр. – *

(фонд Харківського історичного музею імені М. Ф. Сумцова)

169. Багaley Д. И. Опыт истории Харьковского университета (по неизданным материалам): Т. 2 (1815–1835) / Д. И. Багaley. – Харьков : Тип. и лит. М. Зильберберга, 1904. – 1136 с., 7 л. портр. и планов. – *

Прилож.: Указ. имен и предметов к 1–2 тт.

170. Багaley Д. И. Опыт истории Харьковского университета / Д. И. Багaley // Журнал Министерства народного просвещения. – 1873. – № 2. – С. 294–311. – *

171. Багaley Д. И. Преподавательская и научно-литературная деятельность профессоров [1805–1815 гг.] / Д. И. Багaley // Краткий очерк истории Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Д. И. Багaley, Н. Ф. Сумцов, В. П. Бузескул. – Харьков : Тип. ун-та, 1906. – С. 48–49.

Те саме: Опыт истории Харьковского университета (по неизданным материалам): Т. 1 (1802–1815 гг.) / Д. И. Багaley. – Харьков : Тип. и лит. М. Зильберберга, 1893–1898. – *

172. Багaley Д. И. Характеристика просветительной деятельности Харьковского университета в первые десятилетия его существования (1805–1814) / Д. И. Багaley // Русская школа. – 1892. – Октябрь. – С. 9–23.

Цитата з тексту:

... більшість їх професорського складу складали іноземні вчені – вихованці переважно німецьких університетів (Гайдельберзького, Геттінгенського, Ієнського й ін.)...

173. Багалей Д. И. Харьковский университет въ первые годы своего существования / Д. И. Багалей // Киевская старина. – 1899. – Т. 66. – С. 1–23.

Х. П. Роммель, про нього: с. 2.

174. Багалей Д. И. Харьковский университет / Д. И. Багалей, Д. П. Миллер // Энциклопедический словарь / Изд. Ф. А. Брокгауз и Е. А. Ефрон. – 1903. – Кн. 73. – С. 103–109. – *

175. Багалій Д. І. Вибрані праці: у 6 т. – Т. 3 : Багалей Д. И. Очерки из Русской истории Харьковского университета (по неизданным материалам). – Ч. I (1802–1815 гг.) / Д. І. Багалій ; упоряд., голов. ред. В. В. Кравченко ; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського, Харків. гуманітар. ун-т «Народна українська академія» та ін. – Харків : Вид-во НУА, 2004. – 1151 с. – *

176. Бакіров В. С. Міжкультурна комунікація в університеті: історичний досвід і виклики сучасності / В. С. Бакіров, Н. І. Ушакова, Л. М. Хижняк // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2017. – Вип. 39. – С. 286–293. – (Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи).

Х. П. Роммель, про нього: с. 288.

Цитата з тексту:

За спогадами **К. Роммеля**, іноземці становили на той час більшість університетської професури, причому німці за кількістю переважали вихідців з усіх інших країв. ...

177. Балабина М. А. Вклад российских немцев в просвещение народов Северного Кавказа, XVII – начала XIX вв. : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01. – Владикавказ, 2003. – 189 с.

Роммель, про нього: с. 24.

Цитата з тексту:

... университете с 1809 г. работали юрист из Геттингена Финке и философ из Иены Шад, в Харьковском университете с 1811 г. – историк из Касселя **Роммель**. Известны имена ...

178. Бантыш-Каменский Д. Н. Путешествие в Молдавию, Валахию и Сербию / Д. Н. Бантыш-Каменский. – Москва : Тип. А. Решетникова, 1810. – 192 с. – В загл.: Д. Б. Л.

Зі змісту: С. 39–46: опис кабінетів, бібліотеки, типографії, будинків, які займали професори та студенти Харків. ун-ту.

179. Барабаш Ю. Чуже–Інакше–Своє. Північно–східне етно– й лінгвокультурне пограниччя України (Ст. друга) / Ю. Барабаш // Слово і Час. – 2020. – № 6. – С. 3–30.

Х. П. Роммель, про нього: с. 5.

Цитата з тексту:

... також **К. Д. Роммель**, який згодом описав у мемуарах своє перебування в Харкові ...

180. Барабаш Ю. Я. Этнокультурное пограничье: Концептуальный, типологический и ситуативный аспекты (Чужое-Иное-Свое). Ст. 2: Харьков. Донбасс – этно– и

лингвокультурное пограничье / Ю. Барабаш // *Studia Litterarum*. – 2020. – Т. 5, № 2. – С. 286–321.

Х. П. Роммель, про нього: с. 290.

Цитата з тексту:

... Хотя большинство иностранных преподавателей со временем осваивали русский язык, а **Роммель** даже украинский, лекции они читали в основном на латыни...

181. Бартольд В. История изучения Востока в Европе и России : Лекции, читанные в университете и в Ленинградском институте живых восточных языков / В. Бартольд. – Изд. 2-е. – Ленинград : Ленингр. ин-т изучения живых вост. яз., 1925. – 318 с.

К. Роммель, про нього: с. 271.

182. Бартольд В. В. Обзор деятельности факультета восточных языков / В. Бартольд // Сочинения / ред.-изд. Л. С. Ефимов ; отв. ред. А. Н. Кононов ; подгот. к изд. А. М. Мандельштам, Н. Н. Туманович и др. – Москва : Наука, 1962. – Т. 9: Работы по истории востоковедения. – С. 23–198.

Зі змісту:

Разд. II. Востоковедение в университетах по уставу 1804 г.: с. 42–51.

Німецькі професори у Харківському університеті: с. 43.

183. Башкір О. І. Науково-педагогічна діяльність кафедр педагогіки у вищих педагогічних навчальних закладах України: історико-педагогічний аспект : монографія / О. І. Башкір ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; наук. ред. С. Т. Золотухіна. – Харків : ХНПУ, 2017. – 518 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 29.

Цитата з тексту:

... Першим директором інституту був призначений професор **Христофор Пилипович Роммель**, який водночас виконував ще й обов'язки ординарного професора університету...

184. Бедоева Д. Д. Немецкие профессора в развитии университетского образования Российской империи в первой половине XIX века (на примере Московского и Казанского университетов) / Д. Д. Бадоева // *Гуманитарный акцент*. – 2020. – № 1. – С. 65–72.

Х. П. Роммель, про нього: с. 67.

Цитати з тексту:

... Христиан Вольф в письме Леонарду Эйлеру, который собирался уезжать в Санкт-Петербург, отмечал, что он отправляется в «рай для ученых» ...

... Такие же положительные отзывы встречались в письмах **Христофора Филипповича Роммеля** ...

... немецким ученым предоставлялись университетские квартиры и бесплатные дрова ...

185. Безрогов В. Г. Исследования религиозной темы в учебниках Средневековья и Нового времени / В. Г. Безрогов, Н. Б. Баранникова // *Отечественная и зарубежная педагогика*. – 2015. – № 1 (22). – С. 68–81.

Х. П. Роммель, про нього: с. 72.

Цитата з тексту:

... Сводную работу по учебникам конца XVII–XVIII столетия составил **Х. Роммель**, однако, он подошел к вопросу, с одной стороны, как книговед и библиограф, описывая технологию изготовления учебников, их распространение, размеры гонораров авторов и ...

186. Библиотека Императорского общества истории и древностей российских. – Москва : В типорг. А Семена, 1845. – Т. 1. – 354 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 232, 312, 324.

187. «Быть русским по духу и европейцем по образованию»: Университеты Российской империи в образовательном пространстве Центральной и Восточной Европы XVIII – начала XX в. / Герм. ист. ин-т. В Москве ; отв. сост. А. Ю. Андреев. – Москва : РОССПЭН, 2009. – *

188. Білокінь С. Довідкова книга культурної спадщини України: метабібліографія, зміст біографічних та інших словників тощо. Робочий зошит / С. Білокінь ; відп. ред. В. А. Смолій. – Київ : Ін-т історії НАН України, 2009. – 514 с. – (Сер.: Джерела до культурологічних студій ; вип. 4–7).

Х. П. Роммель, про нього: с. 31.

189. Боброва М. Перший бібліотекар університетської книгозбірні / М. Боброва, І. Кононенко // Бібліотечний вісник. – 2020. – № 3 (257). – С. 18–22.

Х. П. Роммель, про нього: с. 19.

Цитата з тексту:

... Німецький філолог **Х. Ф. Роммель**, професор Харківського університету у 1811–1814 рр ... Тоді ж харківський єпископ Христофор Суліма подарував бібліотеці 50 примірників різних видань. У 1806 р ...

190. Бойко І. Д. Короткий нарис історії Харківського держуніверситету ім. Горького (1805–1916 рр.) / І. Д. Бойко // Короткі нариси з історії Харківського держуніверситету ім. О. М. Горького, 1905–1940 рр. : ювілейне вид. / відп. ред.: К. М. Віч. – Харків : Вид-во ун-ту, 1940. – С. 3–42. – *

191. Бороздин И. Н. Университеты в России в первой половине XIX века / И. Н. Бороздин // История России в XIX веке / изд. А. Н. Гранат, И. Н. Гранат ; оформление и макет Л. О. Пастернак. – Гранат, А. Н. : Изд. Т-ва "Бр. А. и И. Гранат и Ко" [Главная Контора], 1907–1911. – Ч. 1, т. 1–2 : История России в XIX веке : [Дореформенная Россия (1801–1840)]. – Санкт-Петербург : Изд. Т-ва "Бр. А. и И. Гранат и Ко" [Главная Контора] : "Русская Скоропечатня" (Э. К. Корево), 1908 (Екатерин. кан., 94). – С. 349–379.

Зі змісту: нариси з історії становлення та розвитку Харківського університету

192. Бортник Л. А. До історії університетських статутів 1804–1884 рр. // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2010. – № 906. – Вип. 13. – С. 31–37. – (Історія України. Українознавство: історичні та філософські науки). – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhISU_2010_906_13_6

Х. П. Роммель, про нього: С. 33.

Цитати з тексту:

... из 47 викладачів Харківського університету в першому десятилітті було 29 іноземців і 18 росіян...

... Це **Роммель** – ординарний професор Марбургського університету...

193. Боярська-Хоменко А. В. Становлення та розвиток вищої математичної освіти в Україні у XIX – на початку XX століття : монографія / А. В. Боярська-Хоменко, А. В. Троцько ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Харків : ХНАДУ, 2015. – 207 с. – *

194. Быкова И. А. Кристофер фон Роммель и ориенталистика / И. А. Быкова // Питання східознавства в Україні : тези доп. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Харків, 28 берез. 2019 р. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2019. – С. 163–165. – URL : <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/3477>

Цитата з тексту:

... Только в 1810 году на кафедре восточных языков в качестве преподавателя арабского языка и семитской филологии был приглашен молодой немецкий ученый **Христофор фон Роммель**. Восточные языки Христофор начал изучать в детстве ...

195. Важинський І. П. З історії розвитку педагогічної освіти в Україні (перша половина XIX ст.) / І. П. Важинський // Формирование этики межнациональных отношений через организацию учебно-воспитательного процесса в школе : матер. науч.-практ. семинара. – Симферополь-Красногвардейское, 2000. – С. 43–46. – *

196. Важинський І. П. Педагогічні інститути та курси в системі класичної університетської освіти України (перша половина XIX ст.) / І. П. Важинський // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2001. – Вип. 32. – Ч. II. – С. 14–18. – (Педагогічні науки). – *

197. Важинський І. П. Передумови становлення і розвитку педагогічної освіти в Україні (1802–1864 рр.) / І. П. Важинський // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 1999. – Вип. 3 (7). – С. 212–220. – (Педагогічні науки). – *

198. Важинський І. П. Роль університетів у становленні системи педагогічної освіти в Україні (перша половина XIX ст.) / І. П. Важинський // Рідна школа. – 2000. – № 11. – С. 77–79.

199. Важинський І. П. Становлення і розвиток педагогічної освіти в Центральній та Східній Україні (1802–1866 рр.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / І. П. Важинський. – Київ, 2002. – 19 с.

200. Важинський І. П. Становлення і розвиток педагогічної освіти в Центральній та Східній Україні (1802–1866 рр.) : дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 / І. П. Важинський ; Полт. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2002. – 203 с.

Зі змісту: 1811–1860 рр. – відкриття й функціонування університетських педагогічних інститутів (1811–1859).

201. Важинський І. П. Теоретична і практична професійно-педагогічна підготовка вчителя в Харківському імператорському університеті (перша пол. XIX ст.) / І. П. Важинський // Університетська освіта України XXI століття: проблеми, перспективи, тенденції розвитку : тези доп. Міжнар. наук.-практ. конф., 15–16 груд. 2000 р. – Харків, 2000. – С. 241–243. – *

202. Васильев Д. Д. Биографические сведения об авторе «Путешествия в Китай через Монголию в 1820 и 1821 годах» Е. Ф. Тимковском и его братьях / Д. Д. Васильев // Восточный архив. – 2010. – № 1 (21). – С. 34–42.

Зі змісту: посилання на працю К. Д. Роммеля «Пять лет из жизни Харьк. ун-та», с. 60.

203. Век Просвещения = Le Siècle des Lumières / [редкол.: С. Я. Карп (отв. ред.) и др.] ; Рос. акад. Наук (РАН) ; Науч. совет «История мировой культуры» ; Ин-т всеобщ. Истории ; Науч. центр исслед. истории кн. культуры. – Вып. 2 : Цензура и статус печатного слова во Франции и России эпохи Просвещения = Censure et statut de l'imprimé en France et en Russie au Siècle des Lumières : в 2 кн. Кн. 1. – Москва : Наука, 2008. – 540 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 232.

Цитати з тексту:

... Внутренняя цензура возлагалась на цензурные комитеты, организованные при ... Харьковском университетах. ...

... Цензорами становились деканы, каждый из которых рассматривал сочинения, относившиеся к его отделению. Должность секретаря занимал магистр. Состав комитетов был разным: в него входило ... в Харькове – по трое...

204. Вигівська Л. Становлення вищої освіти в Україні : Харківський університет / Л. Вигівська // Студентський історико-педагогічний альманах. – Вип. 2. Історія університетської освіти : виникнення, становлення, розвиток : зб. наук. пр. молодих дослідн. / за ред. О. Є. Антонової, В. В. Павленко. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 308 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 219.

Цитата з тексту:

... Першим його директором було призначено видатного німецького вченого, професора Христофора Пилиповича Роммеля. Саме він склав перші навчальні документи – «План і правила педагогічного інституту» та «Дидактичні начала» й визначив статус інституту...

205. Видання Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України за 1999–2002 роки // Український археографічний щорічник. – Київ – Нью-Йорк, 2002. – Вип. 7. – С. 527–536.

Х. Д. Роммель, про нього: с. 529.

Цитата з тексту:

...Серія «Мемуари. Щоденники». ... **Роммель Х.-Д.** фон «Спогади про моє життя та мій час»...

206. Видатні педагоги // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку : Харківська область : [монографія] / НАПН України [та ін.] ; [ред. рада вид.: В. Г. Кремінь (гол.) та ін. ; редкол. тому: І. Ф. Прокопенко (гол.) та ін.]. – Київ : Знання України, 2009. – С. 245–270.

Х. П. Роммель, про нього: с. 247–248.

Цитата з тексту:

... У 1811 р. університетська Рада прийняла рішення доручити професору **Христофору Роммелю**, окрім своїх обов'язків, викладання педагогіки, дидактики та методології за додаткове жалування...

207. Вишленкова Е. А. Медико-биологические объяснения социальных проблем России (вторая треть XIX века) / Е. А. Вишленкова // История и историческая память : межвуз. сб. науч. тр. / под ред. А. В. Гладышева. – Саратов, 2011. – Вып. 4. – С. 37–66.

К. Ф. Роммель, про нього: с. 60.

Цитати з тексту:

... такие записи оставил харьковский профессор **К. Ф. Роммель**...

... Фукс и Роммель писали не от лица профессиональной корпорации. Изучение народов было для них частью идентичности университетского интеллектуала. ...

208. Вишленкова Е. А. Между «Западом» и «Востоком»: культурно-пространственные ориентации российского университета // «Быть русским по духу и европейцем по образованию»: университеты Российской империи в образовательном пространстве Центральной и Восточной Европы XVIII – начала XIX в. / сост. А. Андреев. – Москва : РОССПЭН, 2009. – С. 83–100. – *

209. Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку. Харківська область / ред. рада вид.: В. Г. Кремень (гол.) [та ін.] ; редкол. тому: І. Ф. Прокопенко (гол.) [та ін.]. – Київ : Знання України, 2009. – 431 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 247–248, 309–310.

Цитати з тексту:

... з ім'ям **Х. Роммеля** пов'язана й діяльність відкритого при Харківському університеті Педагогічного інституту...

... **Х. Роммель**, фактично в порушення положень статуту, залучив до слухання педагогічних дисциплін...

... Як один із найбільш шанованих професорів **Х. Роммель** неоднаразово виступав із промовами про історію навчальних закладів та академій на різних святкових подіях. До нього зверталися як до фахівця-філолога...

210. Вовк О. Жизнь и творчество Василия Каразина в историографическом преломлении / О. Вовк // Болгарское историческое обозрение (Bulgarian Historical Review). – 2016. – Т. 44, № 3–4. – С. 66–85. – *

211. Вовк О. І. В. Н. Каразін (1773–1842) в історико-біографічних наративах : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.06 / О. І. Вовк. — Дніпропетровськ, 2015. — 20 с. —

К. Д. фон Роммель, про нього: с. 10.

Цитата з тексту:

Люди, які співвідносили В. Н. Каразіна з Харківським університетом (... К.-Д. фон **Роммель** та ін.), у більшості своїй залишали про нього доброзичливі відгуки...

212. Вовк О. І. Постать Василя Каразіна в історіографії / О. І. Вовк ; наук. ред. С. М. Куделко. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 328 с.

К.- Д. фон Роммель, про нього: с. 80–81.

Цитата з тексту:

... німецький вчений-гуманіст **К.- Д. фон Роммель** (1781–1859), який протягом 1811–1814 рр. обіймав посаду професора Харківського університету, вказував, що знайомство з В. Н. Каразіним він вважає одним з найліпших спогадів свого життя. Професор дав Василю Назаровичу наступну характеристику: «Обізнаний з мовами та літературою майже всіх народів, із кращими винаходами європейців у галузі фізики й хімії та сповнений філантропічних ідей, він присвятив себе науковим дослідженням та експериментам, а також намагався підняти своїх кріпосних селян, для яких він запровадив суд присяжних, до рівня буржуазного суспільства»...

213. Вовк О. І. Роммель Крістоф-Дітріх (Христофор Пилипович) / О. І. Вовк // Вкарбовані в літопис науки / уклад. О. І. Вовк, А. В. Григор'єв, С. М. Куделко ; вступ. ст. В. С. Бакіров ; гол. ред. В. С. Бакіров. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2020. – С. 268–269.

214. Vovk O. I. Social connections of the personality as a factor of forming his historiographical images (on the example of Vasyl Karazin) / O. I. Vovk // Сборники конференций НИЦ «Социосфера». – 2017. – № 8. – С. 17–19. – *

215. Галів М. Герменевтико-методичні технології вивчення писемних джерел в історико-педагогічному наративі Миколи Лавровського / М. Галів // Молодь і ринок. – 2016. – № 9. – С. 73–78. – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2016_9_17

Х. П. Роммель, про нього: с. 76.

Цитата з тексту:

...«Уважно переглянувши всі справи за перший період Харківського університету (1805–1817 рр.) і всі журнали ради на латинській мові, ми рішуче не знайшли вказівок, які б могли виправдати відзив **Роммеля**»...

216. Геннади Г. Н. Справочный словарь о русских писателях и учёных, умерших в XVIII и XIX столетиях, и список русских книг с 1725 по 1825 : в 3 т. / Г. Н. Геннади. – Санкт-Петербург : Альфарет, 2006 . – Т. 3 : Н – Р / предисл. А. Титов. – Репр. воспр. изд. 1906 г. – [Б. м.] : [б.и.], 2006. – 291 с.

Роммель Христофор, о нем: с. 265.

217. Герман Ю. О. Історико-науковий аналіз науково-освітньої діяльності німецьких вчених Харківського університету у дореформений період : дис... канд. іст. наук : спец. 07.00.07 / Ю. О. Герман ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2008. – 235 с. – URL : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M&S21COLORTERMS=0&S21STR=

Х. П. Роммель, про нього: с. 105, 124, 166.

Цитати з тексту:

... **Х. Роммель** називав його «геніальним лікарем і ветеринаром, який, незважаючи на те, що йому було заборонено лікарську практику, викликав заздрість усіх учнів Ескулапа своїм вдалим, простим, хоча й надмірним лікуванням. Він постійно спілкувався із сільськими поміщиками, що давали йому продукти, та іншими пацієнтами з околиць. На жаль, свої найкращі часи він провів, потерпаючи від саркастичних наклепів опонентів на факультеті (так, що ми із зусиллями врятували його від майже вирішеного звільнення)»...

... **Х. Роммель**, будучи досвідченим викладачем, видавав підручники, хрестоматії, промови і праці латинських класиків для користування студентами університету, а також гімназій і духовних училищ...

218. Герстнер Г. Братя Гримм / Г. Герстнер ; пер. с нем. Е. А. Шеншина ; предисл. Г. А. Шевченко. – Москва : Мол. гвардия, 1980. – 271 с, ил. – (ЖЗЛ. Сер. биограф. Вып. 7 (603)).

Д. К. Роммель, про нього: с. 47.

Цитата з тексту:

...Место директора получил историк **Дитрих Кристоф Роммель**, бывший профессор Марбургского университета, на протяжении нескольких лет служивший в Касселе. Он отвечал за архив двора и был одновременно директором государственного архива. ...

219. Гесс де Кальве Г. А. Вступительное рассуждение о подлинном свойстве философии и необходимости оной, каковое для публичной защиты и получения степени доктора философии в Императорском университете, в Харькове процветающем, составил

Густав Адольф Гесс де Кальве. Харьков, в Университетской типографии, 1812 / публ. З. А. Каменского ; пер. А. А. Столярова // Кантовский сборник. – Калининград, 1984. – Вып. 9. – С. 112–125. – *

220. Гласко Б. Роммель Христофоръ Филиповичъ (Dietrich-Christoph von Rommel) / Б. Гласко // Русский биографический словарь / под ред. Б. Л. Модзалевского. – Петроград : Кадима, 1918. – Т. 17 : Романова – Рясковский. – С. 66–76.

221. Гласко Б. Роммель Христофор Филиппович // Русский биографический словарь / изд. под наблюдением пред. Импер. Рус. ист. о-ва А. А. Половцова. – Санкт-Петербург : Импер. Рус. ист. о-во, 1896–1913. – Т. 17: Романова – Рясковский. – 1918. – С. 66–75. – URL : <https://ru.wikisource.org/wiki/%D0%A0%D0%91%D0%A1/%D0%92%D0%A2/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C,%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%A4%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

222. Гласко Б. Роммель Христофор Филиппович // Русский биографический словарь / изд. Русскимъ Историческимъ Обществомъ ; подъ ред. Чл. Рус. Истор. Об-ва Б. Л. Модзалевского. – Петроградъ : Тип. Акц. О-ва «Кадима», 1918. – Т. 17: Романова – Рясковский. – С. 66–75. – URL : <http://136.243.13.116:88/Viewer.html?file=/Book/pdf/54760.pdf&embedded=true>

223. Глибицька С. Б. Віктор Меліхов: життєвий шлях від філології до краєзнавства і журналістики : (До 80-річчя від дня народження) / С. Б. Глибицька // Культурна спадщина Слобожанщини. – 2020. – № 44. – С. 180–189 : іл.

К. Д. фон Роммель, про нього: с. 187.

Цитата з тексту:

...«Харьков начала XIX века в мемуарах немецкого ученого Кристофа Дитриха фон Роммеля» (XXI Слобожанські читання, 2017 р.)...

224. Глузман О. В. Педагогічна освіта в університетах України: історичний аспект (XIX – початок XX ст.) / О. В. Глузман // Педагогіка і психологія. – 1997. – № 3. – С. 151–160.

Х. П. Роммель, про нього: с. 153.

Цитата з тексту:

... Першим директором університетського педагогічного інституту працював професор Х. П. Роммель, викладацька і наукова діяльність якого була спрямована на розробку та проведення семінарів і практичних занять з педагогіки, дидактики, методики викладання всіх шкільних предметів...

225. Голиков С. А. Университетская философия: проблема социальной институционализации : дис. ... канд. фил. наук : спец. 09.00.03 / С. А. Голиков ; Харьк. гос. ун-т. - Харьков, 1995. – 217 с. – *

226. Голиков С. А. Університетська філософія: проблема соціальної інституціоналізації : автореф. дис. ... канд. філ. наук : 09.00.03 / С. А. Голиков ; Харків. ун-т внутр. справ. – Харків, 1995. – 22 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 6.

Цитата з тексту:

...звернення до праць Д. І. Багалія, ... **Хр. Роммеля** дозволяє конкретніше показати складний процес становлення університетської філософії в Харкові...

227. Горзій Т. О. Христофор Роммель (1781–1859) / Т. О. Горзій, В. Д. Зоря // Новий колегіум. – 2001. – № 4. – С. 59–60.

228. Грачева Ю. Е. Василий Назарович Каразин на государственной службе и в общественной жизни России I трети XIX века : автореф. дис. ... канд. истор. наук / Ю. Е. Грачева ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – Москва, 2008. – 26 с.

Х. Д. Роммель, про нього: с. 15.

Цитата з тексту:

... В исследовании используются воспоминания Г. Р. Державина ... **Х. Ф. Роммеля**. ...

229. Грачева Ю. Е. Василий Назарович Каразин на государственной службе и в общественной жизни России I трети XIX века : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.02 / Ю. Е. Грачева ; Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. – Москва, 2008. – 187 с.

Цитата з тексту:

... Воспоминания профессора **Х.Ф. Роммеля** – это очерк о состоянии Харьковского Университета в эпоху, близкую к его основанию – с 1811 по 1815 год. **Роммель** был знаком с Каразиным и считал, что это знакомство «принадлежит к прекраснейшим воспоминаниям моей жизни». Но, вероятно, это знакомство было не очень близкое, т. к. автор приписывал Каразину пост статс-секретаря при Александре I, а про его проекты в крестьянском вопросе писал так: «Исполненный филантропических идей, Каразин думал даже поставить своих крестьян на степень граждан и ввел между ними что-то вроде суда присяжных» ...

230. Грачева Ю. Е. Визитации попечителей учебных округов в начале XIX века / Ю. Е. Грачева // Манускрипт. – Тамбов : Грамота, 2019. – Т. 12, вып. 10. – С. 46–52.

Статья посвящена анализу визитаторских поездок первых попечителей учебных округов Российской империи. Автор детально изучает периодичность посещения учебных заведений попечителями, их заинтересованность в визитациях. Показаны отличительные особенности каждого из шести учебных округов. Вводимые в научный оборот архивные материалы позволяют проследить механизм инспекционных поездок, а также причины, влияющие на сокращение личного осмотра гимназий и уездных училищ попечителями. Делается вывод, что наиболее часто осматривались учебные заведения Харьковского учебного округа, попечитель которого смог посетить все свои губернии.

231. Грачева Ю. Е. Гимназии и уездные училища Харьковского учебного округа в контексте министерской политики в начале XIX века / Ю. Е. Грачева // Исторические науки. – 2021. – № 2 (104), ч. 3. – С. 159–163.

Цитата з тексту:

... развитие средних учебных заведений – гимназий и уездных училищ в Российской империи в 1802–1817 гг. на примере Харьковского учебного округа ...

232. Григорьева М. В. Первые студенты Харьковского университета / М. В. Григорьева // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2009. – № 4. – С. 58–62.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 59–60.

Цитата з тексту:

... показательна характеристика харьковских студентов, составленная профессором **К.-Д. Роммелем**: «Почти все студенты, среди которых благодаря своей умелости и решительности, поэтическому таланту выделялись молодые и красивые донские казаки...»...

233. Григорьева М. В. Студенчество Харьковского университета первой половины XIX в.: трансфер и адаптация европейской университетской традиции / М. В. Григорьева // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 852, вип. 41. – С. 281–290. – (Історія). – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIS_2009_908_41_32.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 287–288.

Цитата з тексту:

... Интересно описание харьковских студентов, оставленное немецким профессором **К.-Д. Роммелем**: «Почти все студенты, ...

234. Гринченко Н. А. История цензурных учреждений в России в первой половине XIX века / Н. А. Гринченко // Цензура в России: история и современность : сб. науч. тр. / редкол.: В. Р. Фирсов (пред.) и др. ; сост. и науч. ред.: М. Б. Конашев, Н. Г. Патрушева ; Рос. нац. б-ка и др. – Санкт-Петербург : Изд-во Рос. нац. б-ки, 2001. – Вып. 1. – С. 15–46.

Цитати з тексту:

...По уставу 1804 г. Внутренняя цензура была возложена на цензурные комитеты при университетах...

...Обязанности цензоров состояли в просмотре сочинений, издававшихся университетами, а также всех книг, печатавшихся в ...

235. Гринченко Н. А. Организация цензуры в России в первой четверти XIX века / Н. А. Гринченко // Век Просвещения ; [отв. ред. С. Я. Карп ; сост. Г. А. Космолинская] ; Науч. совет «История мировой культуры» РАН ; Ин-т всеобщей истории РАН. – Москва : Наука, 2008. – Вып. 2 : Цензура и статус печатного слова во Франции и России эпохи Просвещения : в 2 кн. Кн. 1. – С. 205–228.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 228.

Цитати з тексту:

... Списки членов центральных цензурных учреждений Министерства народного просвещения и цензурных комитетов за 1804–1826 гг. – период действия первого цензурного устава...

... **Роммель Христофор Филиппович** (1781–1859) – профессор древней и латинской словесности, цензор в 1812–1814. ...

236. Гринченко Н. А. Профессор в цензурном ведомстве России в первой половине XIX века / Н. А. Гринченко // Труды Санкт-Петербургского государственного института культуры. – 2013. – Т. 201. – С. 9–19.

Цитата з тексту:

... Для преподавателей университетов цензорские обязанности были дополнительной нагрузкой...

237. Гунда Г. В. Організаційні форми навчання вищої школи в Україні в контексті їх розвитку (XVII–XIX ст.) / Г. В. Гунда // Проблеми освіти : зб. наук. пр. – Київ : ІЗМН, 1997. – Вип. 8. – С. 59–60. – *

238. Гусев А. Н. Харьковский императорский университет / А. Н. Гусев // Харьков : его прошлое и настоящее в рисунках и описаниях : ист.-справ. путеводитель : с прил. снимков, воспр. с редких картин, акварелей, гравюр, фотогр. с натуры, чертежей, планов

города 1768 г. и новейшего / собр. и изд. А. Н. Гусев. – Харьков : Тип. А. Дарре, 1902. – С. 178–189.

239. Данилевский Г. П. Обь образованіи низшихъ классовъ народа в Россіи. Ст. 1. Сельскія училища и народное образование въ Харьковской губерніи / Г. П. Данилевский // Отечественныя записки. – Санкт-Петербург : В типогр. А. А. Краевского, 1864. – Т. 153. – С. 269–312.

К. Д. Роммель, про нього: с. 285.

Цитата з тексту:

... Покойный **Роммель** приводит кучу анекдотовъ о професорахъ, бывшихъ своихъ товарищахъ, рисуеъ смьло картину первыхъ насажденій науки въ краъ ...

240. Данилевский Г. П. Сочинения. Т. 8 (1847–1889 гг.) / Г. П. Данилевский. – Санкт-Петербург : Тип. М. М. Стасюлевича, 1890. – 403 с.

К. Д. Роммель, про нього: с. 278, 265.

Зі змісту:

с. 265–283: Харковскія народныя школы (1732–1865).

Цитата з тексту:

... описывая научныя командировки профессоровъ, **Роммель**, при очеркъ своей поьздки въ Славянск, говорит ...

241. Данилевский Г. П. Украинская старина. Разд. 4. Харковскія народныя школы (1732–1865) : : материалы для истории украинской литературы и народного образования / Г. П. Данилевский. – Харьков : Изд-во Зеленского и Любарского, 1866. – С. 287–403.

Цитата з тексту:

... Дворянская молодежь, по словамъ **Роммеля**, «смотрьла на занятія, как на ступень...

242. Демков М. И. История русской педагоги. Ч. Новая русская педагогия (XIX век) / [соч.] М. И. Демкова. – Москва : Изд. авт. [М. И. Демкова : Тип. Императ. Моск. Ун-та], 1909. – 532 с. – *

243. Демков М. И. Педагогическая и философская подготовка учителей средних учебных заведений / М. И. Демков // Русская школа. – 1891. – № 2. – С. 57–75. – *

244. Дем'яненко Н. М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в Україні (XIX – перша третина XX ст.) : монографія / Н. М. Дем'яненко. – Київ : ІЗМН, 1998. – 328 с. – *

245. Дем'яненко Н. М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя в університетах України XIX ст.: проекти і практика / Н. М. Дем'яненко // Рідна школа. – 1998. – № 2. – С. 69–71. – *

246. Дем'яненко Н. М. Загальнопедагогічна підготовка вчителя у вищих закладах освіти України в XIX – на початку XX ст. / Н. М. Дем'яненко // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 4. – С. 141–150. – *

247. Дем'яненко Н. М. Організаційно-педагогічні передумови і головні тенденції становлення загальнопедагогічної підготовки вчителя у вищій школі України (XIX ст.) // Сучасна вища школа: психолого-педагогічний аспект : монографія / АПН України, Інститут педагогіки і психології професійної освіти ; [за ред. Н. Г. Ничкало]. – Київ, 1999. – С. 356–392. – *

248. Дем'яненко Н. М. Педагогічна освіта в Україні першої половини XIX ст. / Н. М. Дем'яненко // Вісник / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2003. – Вип. 6. – С. 21–26. (Військово-спеціальні науки). – *

249. Дем'яненко Н. М. Педагогічна освіта в університетах (1800–1859) / Н. М. Дем'яненко // Шлях освіти. – 1997. – № 1. – С. 44–47. – *

250. Дем'яненко Н. М. Підготовка вчителя в університетах України XIX ст.: теорія і практика / Н. М. Дем'яненко // Національна освіта: провідні тенденції та перспективи : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (до 140-річчя від дня народж. Б. Д. Грінченка) / редкол.: Н. М. Бібік та ін. – Київ : КМПУ ім. Б. Д. Грінченка, 2004. – С. 50–53. – *

251. Дем'яненко Н. М. Поняття про дидактику, її історичний розвиток і сучасний стан. Принципи навчання і їх реалізація в українській національній школі / Н. М. Дем'яненко // Педагогіка : навч.-метод. посіб. / А. М. Бойко, В. Д. Бардінова, Н. М. Дем'яненко, О. Ю. Ільченко та ін. ; за ред. А. М. Бойко. – Київ : ІЗМН, 2002. – Ч. 1. – С. 113–125. – *

252. Дем'яненко Н. М. Проекти вищої педагогічної освіти в Україні першої половини XIX ст. / Н. М. Дем'яненко, А. М. Бойко // World Science. Multidisciplinary Scientific Edition. – March 2020. – № 3 (55). – Vol. 3. – Pp. 34–42.

Цитата з тексту:

... Оскільки започаткування педінституту передбачалося загальними університетськими статутами, такий заклад відкрився при Харківському імператорському університеті...

253. Дем'яненко Н. М. Психолого-педагогічна підготовка вчителя в навчальних планах педагогічних закладів освіти України (перша половина XIX ст.). / Н. М. Дем'яненко, І. П. Важинський // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2000. – Вип. 2 (10). – С. 222–236. – (Педагогічні науки). – *

254. Дем'яненко Н. М. Ретроспектива педагогічної освіти в Україні (XIX – початок XX ст.) : монографія / Н. М. Дем'яненко, І. П. Важинський. – Москва : МПА, 2002. – 240 с. – *

255. Дем'яненко Н. М. Розвиток університетської педагогічної освіти в Україні (перша половина XIX ст.) / Н. М. Дем'яненко // Вісник Полтавського педагогічного ін-ту ім. В. Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 2000. – Вип. 4. – С. 23–27. – (Педагогічні науки).

256. Дем'яненко Н. М. Становлення і розвиток загальнопедагогічної підготовки вчителя у Східній і Центральній Україні (XIX – перша чверть XX ст.) / Н. М. Дем'яненко // Вісник Полтавського педагогічного ін-ту ім. В. Г. Короленка : зб. наук. пр. – Полтава, 1999. – Вип. 1 (5). – С. 82–92.

257. Дем'яненко Н. М. Становлення педагогічної освіти в Україні (перша половина XIX ст.) / Н. М. Дем'яненко, І. П. Важинський // Педагогіка і психологія. – 2001. – № 3–4. – С. 201–212. – *

258. Дем'яненко Н. М. Становлення педагогічної освіти в Україні (перша половина XIX ст.) / Н. М. Дем'яненко // Вісник АПН України. – 2001. – № 4. – С. 21–29. – (Педагогіка і психологія). – *

259. Дем'яненко Н. М. Становлення професійно-педагогічної підготовки в класичних університетах України (XIX ст.) / Н. М. Дем'яненко // Університетська освіта України XXI століття: проблеми, перспективи, тенденції розвитку : міжнар. наук.-практ. конф., 15–16 груд. 2000 р. : тези доп. / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Ін-т вищої освіти АПН України. – Харків : [б. в.], 2000. – С. 120–123. – *

260. Дитрих Христоф фон Роммель (немецкое имя – Dietrich Christoph von Rommel) // 17 АПРЕЛЯ РОДИЛИСЬ... Обсуждение на LiveInternet. – URL : <https://www.liveinternet.ru/users/kakula/post413466181/>

261. Долгорукий И. М. Славны бубны за горами, или путешествие мое кое-куда 1810 г. / И. М. Долгорукий // Чтения в императорском Обществе истории и древностей российских при Московском университете. – 1869. – Кн. 2, № 4–5, разд. 2. – С. 1–170.

С. 50–53 : про професорів та студентів Харків. ун-ту.

262. Друганова О. М. Внесок учених Харківського університету в становлення та розвиток педагогіки вищої школи (XIX – початок XX ст.) / О. М. Друганова, В. М. Білик // Теорія і практика реалізації сучасних педагогічних методик та технологій в освіті : матер. Всеукр. наук.-метод. конф., 19–20 листоп. 2020 р. / за заг. ред. О. А. Жукової, А. І. Комишана. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. – С. 35–40.

Х. Роммель, про нього. – С. 35.

263. Дудка Т. Ю. Науково-педагогічне краєзнавство в діяльності університетів України (XIX – 20-ті рр. XX ст.) : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Т. Ю. Дудка ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2012. – 20 с.

264. Дудка Т. Ю. Науково-педагогічне краєзнавство в діяльності університетів України (XIX – 20-ті рр. XX ст.) : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Т. Ю. Дудка ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2012.

Цитата з тексту:

... Викладачі різного профілю зібрали цінний місцевий матеріал, який широко використовувався у навчально-виховній системі. Через залучення до освітнього процесу краєзнавчих компонентів Д. Багалію, М. Драгоманову, К. Кесслеру, М. Лавровському, **Х. Роммелю**, А. Синявському вдалося систематизувати навчальний матеріал...

265. Ена Т. Н. С любовью к мудрости древних : Роммель Христофор Филиппович (Христофор Дитрих) (1781–1859) / Т. Н. Ена // Служение отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьк. вузов (1805–2004 годы) / под общ. ред. В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков, 2004. – С. 131–132.

Профессор Харьковского университета, директор Педагогического института при Харьковском университете (1811–1814).

266. Ерохина О. В. Религиозная жизнь донских немцев во второй половине XIX – начале XX вв. / О. В. Ерохина // Культурная жизнь Юга России. – 2009. – № 4 (33). – С. 34–38. – *

267. Євтух М. Б. Розвиток освіти і педагогічної думки в Україні (кінець XVIII – перша половина XIX століття) : дис. у формі наук. доповіді ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / М. Б. Євтух ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 1996. – 70 с. – *

268. Єршов В. О. Волинський простір у мемуаристичній літературі Правобережжя / В. Єршов // Волинь-Житомирщина. – 2007. – № 17. – С. 21–38. – URL : http://catalog.lib.rv.ua:81/cgi-bin/irbis64r_17/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z1ID=&I21DBN=BD4&P21DBN=BD4&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=

Х. П. Роммель, про нього: с. 35.

269. Єршов В. О. Імагологічний дискурс Бердичева у польськомовній літературі Волині XIX – початку XX століття / В. Єршов // Культурний простір Житомирщини–Волині XIX–XX століть. – 2012. – № 2 (47). – С. 103–110.

К. Д. Роммель, про нього: с. 107.

270. Єршов В. О. Міф Бердичева в польськомовній мемуаристичній літературі Правобережжя / В. Єршов // Волинь філологічна: текст і контекст. Польська, українська, білоруська та російська літератури в європейському контексті. – 2008. – Вип. 6, ч. 1. – С. 363–373.

Х. П. Роммель, про нього: с. 366.

Цитата з тексту:

... Єврейський Бердичів та „полохливого ізраеліта” [20, 104–105] згадував професор **Крістоф Дитріх Роммель**, коли відвідав місто в 1812 р. під час подорожі до Харкова...

271. Єршов В. О. Міфологічний топос Правобережжя в мемуаристиці «української школи» польського романтизму / В. О. Єршов // Szkoła ukraińska w romantyzmie polskim. – Warszawa : WUW, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, 2012. – Pp. 555–574.

К.-Д. фон Роммель, про нього: с. 571

272. Єршов В. О. Польська мемуаристична література Правобережної України доби романтизму : монографія. – Житомир : Полісся, 2010. – 451 с.

К.-Д. фон Роммель, про нього: с. 215, 249, 391.

Цитата з тексту:

... **К.-Д. фон Роммель**, який відвідав місто у 1812 р. ...

273. Жуковская Т. Н. «Императорский университет»: система высочайшего вмешательства в жизнь университетов в первой половине XIX в. / Т. Н. Жуковская // Власть, общество и реформы в России в XIX – начале XX века. Исследования, историография, источниковедение. – Санкт-Петербург, 2009. – С. 74–89. – *

274. Журавлева И. К. Из опыта международного сотрудничества Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина с Латвийской академической библиотекой (г. Рига) / И. К. Журавлева, С. М. Куделко // Історичний архів. Наукові студії : зб. наук. пр. – Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – Вип. 2. – С. 162–173.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 163.

Цитата з тексту:

... **Роммель** Христофор Филиппович (Кристоф Дитрих) (1781–1859) – немецкий филолог, специалист в области античной филологии и литературы. Профессор Марбургского (с 1803) и Харьковского (1811–1814) университетов ...

275. Журавлева И. К. Универсальное явление культуры – библиотека (из опыта работы научной библиотеки Каразинского университета) / И. К. Журавлева // Многообразие культур: от прошлого к будущему: материалы междунар. науч.-практ. семинара (24–25 мая 2008 года) : сб. науч. ст. и докладов. – Рига : Изд. Балт. Междунар. акад., 2009. – URI : <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/24>

Цитата з тексту:

...«Не только Харьков знакомился с Европой, но и Западная Европа знакомилась с городом Харьковом через университет» – будет вспоминать профессор **Роммель**...

276. Журба О. І. «Неісторіографічне» в формуванні регіональної історіографії Слобожанщини / О. І. Журба // Харківський історіографічний збірник / МОН України ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; [редкол.: С. І. Посохов (голов. ред.) та ін.]. – Харків : Вид-во НУА, 2006. – Вип. 8. – С. 142–154. – *

277. Завгородняя О. И. Попечительство в истории университетов России первой половины XIX в. : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.02 / О. И. Завгородняя ; Рос. ун-т дружбы народов. – Москва, 2007. – 213 с.

Цитата з тексту:

... **Роммель Х. Ф.** Пять лет истории Харьковского университета...

278. Заснування Харківського університету // 75 років кафедри анатомії та фізіології. Минуле. Сучасне. Прийдешнє. – Харків : Майдан, 2006. – С. 3–6.

Х. Роммель, про нього: с. 3.

Цитата з тексту:

... Тільки у вересні 1811 року до аудиторії увійшли перші студенти педагогічного інституту. Першим його директором було призначено визначного німецького вченого, професора **Х. Роммеля**...

279. Захарко К. И. Внутрикorporативная борьба Санкт-Петербургского университета в 1820-е гг. Казус Т. О. Рогова / К. И. Захарко // Клио. Журнал для ученых. – 2020. – № 8 (164). – С. 103–109.

Цитата з тексту:

... преподаватели ради своих целей вступали в открытую борьбу с главой учебного округа и использовали различные методы, чтобы отстоять правомерность своих действий...

280. Захарко К. И. Развитие университетской идеи в Российской империи (XVIII – первая половина XIX вв.) / К. И. Захарко // Клио. Журнал для ученых. – 2020. – № 1(157). – С. 116–121. – *

281. Зеленська Л. Д. Обґрунтування етапів становлення й розвитку діяльності вчених рад університетів України XIX століття / Л. Д. Зеленська // Учена рада університету: історія, теорія, досвід : [монографія] / Л. Д. Зеленська ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНАДУ, 2011. – С. 60–92.

К. Д. фон Роммель, про нього: с. 68.

Цитата з тексту:

... були змушені піти у відставку й покинути Харківський університет професори Л. Якоб (1810 р.), ... **К. Роммель**, Ф. Гізе (1814 р.)...

282. Зеленська Л. Д. Очільники Харківського педагогічного: історія і сучасність / Л. Д. Зеленська // Учитель. – 2019. – 3 груд. (№ 14–15). – С. 2.

Цитата з тексту:

...першим Директором педагогічного ін-ту був іноземець **Христофор Роммель**, який за дорученням ученої ради Харківського ун-ту читав педагогіку, дидактику та методологію; уклав «План і правила навчання та викладання в Харківському педагогічному ін-ті» (1811 р.), підготував перші керівництва для студентів із «Дидактики» та «Методики» (1812 р.)...

283. Зеленська Л. Д. Роль і місце вчених рад у системі судочинства вітчизняних університетів першої чверті XIX століття / Л. Д. Зеленська // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. – № 5, ч. 2. – С. 215–220.

Х. П. Роммель, про нього: с. 216–218.

Цитата з тексту:

...документах, які розробив і видав перший директор інституту професор **Роммель** Христофор Пилипович у додатку до Статуту 1804 р. «План и правила обучения и преподавания в педагогическом институте» (1811) та курс лекцій «Дидактика и методика» (1812) ...

284. Зеленська Л. Д. Учена рада університету: історія, теорія, досвід : [монографія] / Л. Д. Зеленська ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНАДУ, 2011. – 480 с. – URL :

http://irbisnbnv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbnv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=

К. Роммель, про нього: с. 67, 68, 202, 253, 305.

Цитати з тексту:

...Серед іноземних професорів заслуговує на увагу діяльність професорів – ... **К. Роммеля** та інших...

...під впливом націоналістичної реакції були змушені піти у відставку й покинути Харківський університет професори ... **К. Роммель**, Ф. Гізе (1814 р.)...

...рішення вченої ради відкрито виступив один із її членів проф.. **Х. Роммель**, який безпідставно вказував на порушення у цьому випадку чинного законодавства...

...проф. Шадом і **Роммелем** «Хрестоматія німецького мови в прозі і віршах», укладена за дорученням ученої ради для гімназій округу...

...задовольнила клопотання **Х. Роммеля** про виплату йому гонорару в розмірі 2700 крб. за видання творів Цицерона, Саллюстія і Корнелія Непота ...

285. Зеленська Л. Д. Харківський національний педагогічний інститут імені Г. С. Сковороди: віхи історії / Л. Д. Зеленська // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : ХНПУ, 2015. – Вип. № 50. – С. 168–181.

Х. Роммель, про нього: с. 171.

Цитата з тексту:

... Обрання на посаду Директора Педагогічного інституту **Х. Роммеля**. З 1811 р. проф. **Х. Роммель** за дорученням вченої ради Харківського університету читав педагогіку, дидактику та методологію...

286. Земський Ю. С. Зародження українського модерного націотворення : монографія. – Городок : Бедрихів край, 2018. – 256 с.

Д. Х. Роммель, про нього: с. 49.

Цитата з тексту:

... а також романтикою німецької філософії, популяризаторами якої були харківські німецькі професори – Йоган Шад, **Дітріх Христофор Роммель**, ...

287. Золотухіна С. Напрями роботи кафедри педагогіки: досвід і перспективи / С. Золотухіна // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : ХНПУ, 2015. – Вип. № 50. – С. 182–190.

Х. П. Роммель, про нього: с. 184.

Цитата з тексту:

...а також у двох педагогічних документах, які розробив і видав перший директор інституту професор **Роммель Христофор Пилипович** у додатку до Статуту 1804 р. «План и правила обучения и преподавания в педагогическом институте» (1811) та курс лекцій «Дидактика и методика» (1812). В інституті проводились педагогічні спецсемінари, які читали **Х. П. Роммель** (1811–1816 рр.)...

288. Золотухіна С. Перші директори педагогічного інституту при Харківському імператорському університеті (1811–1858) / С. Золотухіна // Вісник Львівського університету. – 2017. – Вип. 32. – С. 226–238. – (Педагогічна).

Роммель, про нього: с. 227–229, 237.

Цитати з тексту:

... **Христофора Пилиповича** було призначено ординарним професором кафедри класичної філології, і він...

... **Роммель** очолив Педагогічний інститут, для його студентів підготував “Дидактику і ...

... Також **Христофор Пилипович** уклав “План і правила навчання та викладання ...

289. Зяппаров Т. И. Формирование российской университетской арабистики в XIX в. : на примере Казанского университета : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.09 / Т. И. Зяппаров ; Казан. (Приволж.) федер. ун-т. – Казань, 2017. – 224 с.

Х. Роммель, про нього: с. 78.

Цитата з тексту:

... хотя немецкий ученый **Х. Роммель** (1781–1859), профессор кафедры древней литературы, интересовался вопросами арабистики ...

289. Иванов Е. М. Общество наук (1812–1829 гг.) / Е. М. Иванов. – Харьков : Печат. дело, 1911. – 32 с. – *

290. Иванов Е. М. Общество наук (1812–1829 гг.) / Е. М. Иванов // Ученые общества и учебно-вспомогательные учреждения Харьковского университета (1805–1905 гг.) / под ред. Д. И. Багалея и И. П. Осипова. – Харьков : Изд. ун-та, 1911. – С. 209–240.

Цитата з тексту:

... Членами товариства наук були О. І. Стойкович, Т. Ф. Осиповський, І. Є. Шад, Ф. І. Гізе, **Х. Ф. Роммель**, І. Д. Книгін, В. С. Комлишинський, М. І. Єллінський, В. Я. Джунковський та ін. ...

291. Иващенко В. Ю. Местные исследования харьковских профессоров первой половины XIX столетия: от естественнонаучных к этнографическим экскурсам / В. Ю. Иващенко // Университетские практики властвования: Казань, Москва, Харьков (XVIII –

первая пол. XIX в.) : материалы Междунар.семинара (27–29 апр. 2009 г.). – Казань, 2009. – *

292. Иващенко В. Ю. «Местные» исследования харьковских профессоров в начале XIX в. : тематика, формы, методы / В. Ю. Иващенко // История Слобожанщины и Белгородского края : материалы Междунар. науч.-практ. конф., г. Белгород, 27 марта. – Белгород, 2012. – С. 50–61. – *

293. Иващенко В. Ю. Образы немецких профессоров начала XIX в. в воспоминаниях преподавателей и студентов Харьковского университета / В. Ю. Иващенко // Німецькі поселенці на українських землях: історичні та актуальні проблеми і перспективи : зб. наук. пр. за результатами Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 трав. 2013 р. / ред. кол. О. І. Кобзар, І. М. Петренко, В. В. Сарапин. – Полтава : Полтавський літератор, 2013. – С. 90–93.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 90.

Цитати з тексту:

... Устремления многих европейских ученых, приехавших в начале XIX века в Россию, выразил на страницах своих мемуаров профессор Маргбургского университета **К.-Д. Роммель**, который в условиях наполеоновских войн принял приглашение занять кафедру в Харьковском университете...

... Профессор **Роммель** очень высоко оценивал потенциал своих соотечественников...

294. Иващенко В. Ю. Образы профессоров XIX в. в воспоминаниях преподавателей и воспитанников Харьковского университета / В. Ю. Иващенко, С. И. Посохов // Мир историка. – Омск, 2011. – Вып. 7. – С. 110–139. – URL : [www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nzzpmv/2009_19_1/NZ!19\(631-642\).pdf](http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Nzzpmv/2009_19_1/NZ!19(631-642).pdf)

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 119.

Цитата з тексту:

...**Х. Ф. Роммель**, описывая встречу с российским посланником в Дрездене Ханниковым, отмечал, что эти господа не имеют никакого представления о том типе немецких ученых, которые приезжают в Россию...

295. Иващенко В. Ю. Проблемы европеизации частного быта: семейные отношения и домохозяйство в профессорской среде Харькова в начале XIX в. / В. Ю. Иващенко // Адам и Ева. Альманах гендерной истории. – 2011. – № 19. – С. 223–241. – *

296. Иващенко В. Ю. Профессора-иностранцы и местная среда в Харькове в начале XIX в.: взаимодействие и восприятие / В. Ю. Иващенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 852, вип. 41. – С. 290–300. – (Історія). – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIS_2009_908_41_32.

Х. Роммель, про нього: с. 292, 293, 295, 296.

Цитати з тексту:

... **Роммель** планировал путешествия в Константинополь и на Кавказ, рисовал в своем воображении...

... По слова **Роммеля**, сначала он вступил в знакомство с несколькими семьями частных ремесленников-немцев. ...

... подобные высказывания дали **Роммелю** основание с горечью отметить, ...

297. Иващенко В. Ю. Профессора-иностранцы и местная среда: восприятие и взаимодействие / В. Ю. Иващенко // Университет и город в Российской империи XVIII –

XIX вв.» : материалы Междунар. семинара (Харьков, 15–17 мая 2008 г.). – URL : <http://history.karazin.ua/themes/history/resources/78d387f25c7c9019f9ece47122a8fe21.pdf>

298. Иващенко В. Ю. Роммель Христофор Филиппович / В. Ю. Иващенко // Иностранные профессора российских университетов (вторая половина XVIII – первая треть XIX века : биограф. сл. / [сост. А. М. Феофанов] ; под общ. ред. А. Ю. Андреева. – Москва : РОССПЭН, 2011. – С. 140–143.

299. Иващенко В. Ю. Харьковский университет и исследования местного края в первой половине XIX века / В. Ю. Иващенко // Universitates. Наука и просвещение. – 2010. – № 4. – С. 32–40. – *

300. Иконников В. С. Опыт русской историографии Т. 2, кн. 3. / В. С. Иконников ; Рос. акад. наук, Санкт-Петербургский фил. архива, Нац. акад. Украины, Ин-т укр. археографии и источниковедения им. М. С. Грушевского. – Санкт-Петербург : Наука, 2013. – 1213 с. – (Памятники отечественной науки. XX век).

Роммель Х. Ф., про нього: с. 323

Цитата з тексту:

... из истории Харьковского университета. Воспоминания проф. **Роммеля** о своем времени, о Харькове и Харьковском университете, Харьков, 1868, ...

301. Иностранные профессора российских университетов (вторая половина XVIII – первая треть XIX в.) : биогр. слов. / Герм. ист. ин-т в Москве ; сост.: А. М. Феофанов ; под общ. ред. А. Ю. Андреева. – Москва : РОССПЭН, 2011. – 207 с. – (Ubi universitas, ibi Europa).

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 7, 11–24, 140–143.

302. Иодко О. В. Ботаник, шелковод и путешественник Ф. К. Маршал фон Биберштейн / О. В. Иодко // Немцы в Санкт-Петербурге: биографический аспект. XVIII–XX вв. / отв. ред. Т. А. Шрадер. — Санкт-Петербург : МАЭ РАН, 2018. – Вып. 11. – С. 46–50.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 50.

303. Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) / под ред. М. Г. Халанского и Д. И. Багалея. – Харьков : Тип. А. Дарре, 1908.

Ч. 1: Халанский М. Г. Опыт истории историко-филологического факультета университета / М. Г. Халанский. – С. 1–166. – Указатель имен. – С. 1–9.

Ч. 2: Биографический словарь. – С. 1–390. – 15 л. портр. [74 фото]. – Указатель к «Биографическому словарю». – С. 9–10.

Te same: История отдельных кафедр. Кафедра классической филологии (1803 г.) – С. 13–32; 143–217.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 150–151, 158.

Цитата з тексту:

... В течение 1812–1814 гг. **Роммелем** выдано 5 таких пособий, при подготовке которых он пользовался трудами Гревия, Вербурга, Оливетти и др. Его тексты сопровождалась примечаниями и комментариями, хронологическими таблицами, именными и географическими указателями. В предисловии к изданию трудов Цицерона, Корнелия Непота **Роммель** подчеркивал важность изучения классиков и грамматики древних языков как основы высшего образования и науки ... **Роммель Х. Ф.** ...

304. Исторические личности в Славянске: Роммель Х. Ф. – URL : <http://forum.gp.dn.ua/viewtopic.php?f=36&t=1258&start=60#p46172>

305. История дореволюционной России в дневниках и воспоминаниях: аннотированный указатель книг и публикаций в журналах / науч. рук-во, ред. и введ. проф. П. А. Зайончковского. – Москва : Книга, 1978. – Т. 2, 4.2: 1801–1856. – 340 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 139, 147.

Цитата з тексту:

... **Роммель** Христофор Филиппович (1781–1859), профессор словесного факультета. Семья. Жизнь автора в Марбурге и Геттингене. Переезд в Харьков в 1811 г. Состояние университета. Профессора: А. И. Стойкович. И. Е. Шад и др. Студенчество. Местные помещики....

306. История русской и всеобщей словесности : библиографические материалы, расположенные в систематическом порядке и касающиеся литератур: русской и других славянских наречий, западно-европейских, северо-американской, классической и восточной, и появившихся в свете на русском языке, как отдельными сочинениями, так и статьями в периодических изданиях, за последние 16 лет, т. е. с 1855 до 1870 годы включительно / сост. В. И. Межов. – Санкт-Петербург : Изд. «Русской книжной торговли», 1872 (Тип. М-ва путей сообщ. (А. Бенке)). – 708 с.

Х. Роммель, про нього: с. 257.

Цитата з тексту:

...По поводу перевода «Воспоминаний **Роммеля** о Харьковском университете». Харьковскія губ. изд. 1869. № 32. 0 томъ же: А. Р. ...

307. Іваненко С. О. Українське мистецтво в дослідженнях представників Харківської мистецтвознавчої школи першої третини ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 / С. О. Іваненко. – Харків, 2018. – 320 с.

Д.-Х. Роммель, про нього: с. 31, 45–46.

Цитати з тексту:

... формування у Харкові методики та практики викладання історії мистецтва пов'язано з діяльністю Д.-Х. **Роммеля** (1781–1859), який у 1811 р. зайняв посаду професора кафедри латинської словесності і старожитностей (antiquitates). Його запросили як викладача Марбурзького університету, який під час викладання курсу красномовства та грецької словесності проявив себе «носієм поглядів Вінкельмана та Гейне, прибічником естетики та всебічного вивчення класичного світу» формування у Харкові методики та практики викладання історії мистецтва пов'язано з діяльністю Д.-Х. **Роммеля** (1781–1859), який у 1811 р. зайняв посаду професора кафедри латинської словесності і старожитностей (antiquitates). Його запросили як викладача Марбурзького

університету, який під час викладання курсу красномовства та грецької словесності проявив себе «носієм поглядів Вінкельмана та Гейне, прибічником естетики та всебічного вивчення класичного світу» ...

... коли **Д.-Х. Роммель** навчався у Геттінгенському університеті (провідному навчальному закладі Німеччини), він студіював «скарби грецької і римської літератури і старожитностей» на «філологічному семінарії» у самого Х.-Г. Гейне (1729–1812), який був переконаний, що опанування давньогрецькою і римською мовами є тільки однією із сходинок до розуміння художньої специфіки античної класики. Саме під час цих семінарів, основоположною складовою яких виступали розмови «про неповторні зразки мистецтва класичної давності», **Д.-Х. Роммелю**, за його ж словами, і «стала зрозуміла краса форм, до того часу недоступна» ...

308. Іващенко В. Ю. Датування та періодизація спогадів з історії Харківського університету XIX – початку XX століття / В. Ю. Іващенко // Вісник Харківського університету ім. В. Н. Каразіна. – 2006. – № 728: Історія. – Вип. 38. – С. 220–228. – *

309. Іващенко В. Ю. Діяльність професора Д. І. Багалія в галузі видання мемуарних пам'яток з історії Харківського університету / В. Ю. Іващенко // Проблеми історії та археології України : зб. матеріалів Міжнар. наук. конф. до 100-річчя XII Археолог. з'їзду в м. Харкові, 25–26 жовт. 2002 р. – Харків : Східно-регіон. центр гуманітарно-освітніх ініціатив, 2003. – С. 193–195. – *

310. Іващенко В. Ю. Мемуари з історії Харківського університету XIX – початку XX / В. Ю. Іващенко // Вісник Харківського університету ім. В. Н. Каразіна. – 2000. – № 485: Історія. – Вип. 32. – С. 259–267. – *

311. Іващенко В. Ю. Мемуари професорів та студентів з історії Харківського університету XIX – початку XX століття : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.06 / В. Ю. Іващенко ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2004. – 17 с. – *

312. Іващенко В. Ю. Мемуари професорів та студентів з історії Харківського університету XIX – початку XX ст.: дис... канд. іст. наук : спец. 07.00.06 / В. Ю. Іващенко ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2003. – 216 с. – *

313. Іващенко В. Ю. Образи професорів-іноземців Харківського університету початку XIX ст. у спогадах сучасників / В. Ю. Іващенко, С. І. Посохов // Наукові записки : зб. пр. молодих вчених та аспірантів / ред. П. Сохань ; НАН України. – Т. 19, кн. 1 : Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація : матеріали міжнар. наук. конф. (Київ, 29–30 верес. 2009 р.). – Київ, 2009. – С. 631–642.

Х. Роммель, про нього: с. 632

Цитати з тексту:

... Как профессор Харьковского университета (1811–1814 гг.) **Роммель** стремился «основать в центре Украины новый постоянный центр литературного и гуманистического образования»...

... описывая встречу с российским посланником в Дрездене Ханниковым, **Роммель** отмечал, что «эти господа не имеют никакого представления о том типе немецких ученых, которые приезжают в Россию не ради желания обогатиться и иметь карету с лошадьми, а из высоких общечеловеческих и научных убеждений»...

314. Іващенко В. Ю. Після нас старе слов'янське варварство повернеться: професори-іноземці та проблеми європеїзації побуту в Російській імперії на початку XIX ст. / В. Ю. Іващенко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2011. – Вип. 44: Історія. – С. 80–88.

Х. П. Роммель, про нього: с. 82, 85–86.

Цитати з тексту:

... автобіографія німецького ученого **Х. П. Роммеля**, який детально виклав історію свого перебування в Харкові в січні 1811 – червні 1814 рр....

... Професор класичної філології Марбурзького університету **Х. П. Роммель**, прийнявши запрошення обійняти кафедру у Харкові, планував подорожі до Константинополя та Кавказу, малював у своїй уяві розкішні палаци татарських ханів та гареми таврійських красунь...

... Як змінювалось повсякдення життя після одруження свідчать спогади **Х. П. Роммеля**. Тільки вступивши на службу до університету молодий учений задовольнявся університетською квартирою та одним слугою. Після укладення шлюбу був знятий будиночок з маленьким садом та російською банею, значно зросло і домогосподарство: з'явилась ціла когорта «дуже товариських кріпаків, один з яких... був камердинером, другий... – кучером, третій – столяром, четвертий – кухарем», а також покоївка, кухарка та ключниця [11, с. 141–142]. Більше того, виявилось, що велика та поважна рідня була не лише важливим ресурсом, але й порушником спокою в домі. Зокрема, **Роммель** нарікав на досить часті візити нових родичів, які «цілими тижнями сиділи... у гостях з усім своїм скарбом та цілою свитою кріпаків, псувала... звичні дослідження та порушувала мир у домі»...

315. Іващенко В. Ю. Пошуки національної ідентичності в університетському середовищі (на матеріалах спогадів про Харківський та Київський університети першої половини XIX ст.) / В. Іващенко // Дриновський збірник : зб. ст. / Болг. акад. наук ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна [та ін. ; редкол.: М. Г. Станчев та ін.]. – Харків ; Софія : Вид-во БАН ім. проф. Марина Дринова, 2018. – Т. 11 : [Збірник статей за матеріалами XVII Кирило-Мефодіївських читань на тему "Освітньо-культурний простір Центрально-Східної Європи: національні моделі та західні впливи" : 11–12 трав. 2017 р., м. Харків / ред. С. Філчева. – С. 205–212.

Х. П. Роммель, про нього: с. 207.

Цитати з тексту:

... **К.-Д. Роммель** у 1813 р. одружився на дівчині, яка походила із місцевої дворянської родини Чернових, і отримав достатньо велике коло спілкування в місцевому середовищі..... більша спостережливість **Роммеля** пов'язана із тим, що після одруження він увійшов до «малоруської родини», де дотримувались старих українських звичаїв, згадували події з козацького минулого та співали українських пісень. Менше з тим, згадуючи університетську колегію, **Роммель**, подібно до Якоба, поділяв її членів на «іноземців» та «росіян»...

316. Іващенко В. Ю. «Професорські» родини Харкова на початку XIX ст. : від укладання шлюбу до розлучення / В. Ю. Іващенко // Джерела локальної історії: Культурний побут городян XVIII – першої половини XXст. : зб. наук. пр. / Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. – Київ, 2013. – С. 206–219.

Х. П. Роммель, про нього: с. 208.

Цитата з тексту:

... На цьому тлі, на перший погляд, вирізняється одруження професора **Х. П. Роммеля**. Ще під час перебування в Німеччині він отримав розумну пораду від дружини професора Геттінгенського університету Х. В. Мітчерліха – не одружуватися так довго, наскільки це буде можливим, що зробить його бажаним гостем у всіх будинках, де є дорослі дочки. **Роммель** ретельно дотримувався цієї поради, уникнувши декількох серйозних спокус. Проте до поради свого вчителя Х. Г. Гейне приїхати за дружиною до Німеччини він не дослухався. На одному із званих обідів, «під час гри у фанти і танців», **Роммель** закохався в молоденьку дворянку українського походження і настільки «поплинув мріями до малоросійської Аркадії», що вже через місяць після приїзду одружився з нею. Здається, тут присутні всі ознаки романтичного кохання: і захоплення красою обраниці, і раптовість пристрасті. Однак, професор стародавньої літератури **Х. П. Роммель** був добре обізнаний із новітньою німецькою літературою, що оспівує романтичну любов. А нерозсудливість блискавичного шлюбу цілком виправдовувалась тим, що в результаті **Роммель** поріднився із впливовим на Слобожанщині кланом Ковалинських...

317. Іващенко В. Ю. Роммель Христофор / В. Ю. Іващенко // Харківщина : енциклопед. слов. / Харків. облрада ; Харків. облдержадм. ; ред. рада: С. І. Чернов, В. С. Бакіров, М. І. Тітов та ін. ; редкол. С. І. Посохов (голова), К. В. Астахова, С. М. Куделко та ін. – Харків, 2014. – С. 314–315.

318. Іващенко В. Ю. Університетські «місця пам'яті» у спогадах харківських професорів та студентів XIX–початку XX ст. / В. Ю. Іващенко // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2016. – Вип. 52. – С. 45–55.

Цитати з тексту:

... спогадів професорів та вихованців Харківського університету XIX–початку XX ст. виокремлюються «місця пам'яті» тогочасної університетської корпорації, що виникали навколо кількох ключових аспектів (початок університетської історії, її періодизація, знакові події, головні діючі особи, локалізація університету у просторі)...

319. Історико-культурні традиції Слобожанщини XVII – XXI ст. : монографія / А. С. Міносян [та ін.]. – Харків : ХДУХТ, 2010. – 175 с.

Х. Роммель, про нього: с. 53, 56.

Цитати з тексту:

...Серед професорів за перших десятиліть існування університету переважали чужинці, головним чином німці; найвизначніші з них – філософ Й. Шад та історик **Д. Роммель**...

... У Харківському університеті педагогічний інститут було створено у 1811 р. Його першим директором став професор **Х. Роммель**. З 1815 по 1823 р. ніяких відомостей про діяльність інституту не збереглося – на думку професора М. Г. Халанського, він взагалі не працював...

320. Історія університету в документах і фактах // Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : ОВС, 2001. – С. 9–60.

Х. П. Роммель, про нього: с. 9.

Відображена історія одного з найстаріших навчальних педагогічних закладів України – Харківського державного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

321. Історія Харківського педагогічного інституту та його вплив на розвиток народної освіти в регіоні (до 180-річчя з дня заснування) // Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Харківщині : [монографія] / В. І. Євдокимов, В. І. Єльнікова, В. В. Корнілов [та ін.] ; Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: І. Ф. Прокопенко (голова) та ін. – Харків : ХДПІ, 1992. – С. 13–52.

Х. П. Роммель, про нього: с. 7, 26–29.

В монографії висвітлюється історія ХДПІ імені Г. С. Сковороди та його вплив на розвиток народної освіти і педагогічної науки в регіоні.

322. Кагановська Т. Є. Роль класичного університету у збереженні кращих освітянських традицій професійної підготовки юристів / Т. Є. Кагановська // Суспільна місія класичного університету: історія, сучасність, перспективи : зб. тез круглого столу 20 лют. 2015 р., м. Харків. – Харків : ХГУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. – С. 25–29.

Д. Х. Роммель, про нього: с. 26.

Цитата з тексту:

... Серед професорів за перших десятиліть існування університету переважали іноземці, головним чином німці; найвизначніші з них – філософ Й. Б. Шад (був першим деканом факультету морально-політичних наук, пізніше і нині – юридичний – Т. К.) та історик **Д. Х. Роммель**...

323. Казачество в тюркском и славянском мирах = Cossacks in the Turkic and Slavic worlds : [коллект. монография] / [Р. Р. Аминов и др. ; редкол.: В. В. Грибовский (отв. ред.) и др.] ; Казан. федер. ун-т [и др.]. – Казань : [б. и.], 2018. – 803, [48] с.

Роммель К.-Д. фон, про нього: с. 730.

324. Калугин О. В. Преподавание археологии и истории первобытного общества в Харьковском университете (1805–1884 гг.) / О. В. Калугин // Копытинские чтения – I, II : сб. ст. Междунар. науч.-практ. конф. / под общ. ред. М. И. Матюшевой. – Могилев : МГУ им. А. А. Кулешова, 2018. – С. 41–42.

Х. П. Роммель, про нього: с. 41.

Цитата з тексту:

... А вот профессор **Х. П. Роммель** (1781–1859 гг.) на кафедре латинской словесности читал студентам греческих классиков. Чуть позже, по собственной инициативе, профессор начал проводить филологический семинар, где, по его словам, «... преподавалась высшая грамматика, критика, герменевтика и археология...»...

325. Калугін О. Початки викладання археології та історії первісного суспільства у Харківському імператорському університеті (1805–1920 рр.) / О. Калугін // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. – Вип. 1. – С. 25–35. – (Історія).

Х. Роммель, про нього: с. 27.

Цитата з тексту:

... Упродовж 1812-1813 рр. **Х. Роммель** викладав курс «Римські старожитності», де звертав головну увагу на римських авторів і матеріальну спадщину цієї держави...

326. Каталог личных архивных фондов отечественных историков / Рос. акад. наук. ; Археогр. Комисия. – Москва : Эдиториал УРСС, 2001. – Вып. 2: Первая половина XIX века / [сост. : Т. В. Медведева, М. П. Мироненко]. – 2007. – 718 с.

Д. -Ф. Роммель, про нього: с. 320, 322.

Цитати з тексту :

... одного путешественника»]. 1808. Черновик. 2 л. Д. 23; Донесение в Конференцию Академии наук по поводу сочинения проф. **Д.-Ф. Роммеля**, с приложением письма...

... Онежскому» с ответом последнего и припиской Ф.И. Круга. 1810. 2 л. Д. 20; Письма к А.Х. Лербергу и **Д.-Ф. Роммелю** Н.И. Фуса по поводу рецензии Лерберга на...

327. Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи: минуле і сучасність / [Л. Д. Зеленська, О. І. Башкір, С. О. Васильєва та ін. ; за заг. ред. С. Т. Золотухіної]. – Харків : Щедра садиба плюс, 2015. – 156 с. – *

328. Квитка-Основьяненко Г. Ф. О Харькове и [уездных] городах Харьковской губернии / Г. Ф. Квитка-Основьяненко // Харьковские губернские ведомости. – 1838. – 5 февр. (№ 6). – Прибавл.

С. 51–52: історія заснування Харків. ун-ту, його значення для краю, посадовий склад.

329. Кирдан Е. Л. Ретроспективный анализ организации коллегиального самоуправления в университетах на украинских землях XVIII – начала XX века / Е. Л. Кирдан // Эволюция теории и практики современного образования: реалии и перспективы : материалы Третьего междунар. педагог. форума. – Самара : ПГСГА, 2014. – С. 104–108.

Цитата з тексту:

...праці учених, педагогів XIX – початку XX ст. з історії вищої освіти (Д. Багалій, В. Бузескул, ... **Х. Роммель**, ...

330. Кірдан О. Л. Джерельна база дослідження проблеми управління вищими навчальними закладами підросійської України (XIX – початок XX століття)/ О. Л. Кірдан // Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – Т. 1. – С. 244–247. – *

331. Кірдан О. Л. Дослідження інституту попечителів учбових округів: історіографічний та джерелознавчий аспект / О. Л. Кірдан // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8 (2). – С. 244–252.

Х. Роммель, про нього: с. 250.

Цитата з тексту:

...Особливу цінність становлять також листи і щоденники професорів і викладачів, які розкривають особливості їх взаємовідносин з попечителями. Широко використовуючи матеріали цієї групи, ми враховуємо її неминучу суб'єктивність, що визначає необхідність зіставлення їх як між собою...

332. Кірдан О. Л. Етапи розвитку теорії і практики управління вищими навчальними закладами України (XIX – початок XX століття) / О. Л. Кірдан // Вища освіта України. – 2014. – № 3 (дод. 2) : тем. вип. «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології», Т. 1. – С. 174–179. – *

333. Кірдан О. Л. Історіографія проблеми управління вищими навчальними закладами України XIX – початку XX століття / О. Л. Кірдан // Проблеми сучасної педагогічної освіти. : зб. статей. – Ялта : РВВ КГУ, 2011. – Вип. 31, ч. 1. – С. 119–125. – (Педагогіка і психологія).

Х. Роммель, про нього: с. 122.

Цитата з тексту:

... Розробці концептуальних засад дослідження даної проблеми, його світоглядних парадигм в значній мірі сприяли праці з історії університетської освіти ... Д. Багалія, **Х. Роммеля**, ...

334. Кірдан О. Л. Становлення державної системи управління вищими навчальними закладами Російської імперії у 1802–1804 рр. / О. Л. Кірдан // Гуманітарний вісник. – Київ : Гнозис, 2012. – Дод. 1 до вип. 27, т. VI (39) : тем. вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 209–219. – *

335. Кірдан О. Л. Теорія і практика управління вищими навчальними закладами України (XIX - початок XX століття) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / О. Л. Кірдан ; Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2017. – 39 с.

Цитата з тексту:

... праці учених, педагогів XIX – початку XX ст. з історії вищої освіти (... **Х. Роммель**...)

336. Кірдан О. Л. Управління вищими навчальними закладами України (XIX – початок XX століття) : теорія і практика : монографія / О. Л. Кірдан. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – 453 с.

Цитата з тексту:

... пов'язана з формуванням науково-теоретичних та організаційно-практичних засад системи вищої освіти, освітньою реформою 1802– ...

337. Кірдан О. Л. Управління вищими навчальними закладами України (XIX – початок XX століття) як актуальна проблема сьогодення / О. Л. Кірдан // Вища освіта України. – 2011. – Дод. 2 до № 3, т. 3 (28) : тем. вип. «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – С. 355–363. – *

338. Кирилин Д. С. Из истории первого Археологического общества Южной России – Харьковского общества наук / Д. С. Кирилин // Вестник древней истории. – 1979. – № 4. – С. 209–215. – *

339. Кирилін Д. С. З історії перших археологічних товариств на Україні / Д. С. Кирилін // Вестник Харьковского университета. – 1970. – № 45. – Вип. 4. – С. 34–40. – (Сер. : Історична)

С. 36–40: заснування Харківського товариства наук.

340. Киселева Ю. А. Истоки становления историографии как учебной и научной дисциплины в Харьковском университете: первая треть XIX века / Ю. А. Киселёва // Харківський історіографічний збірник. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. – Вип. 10. – С. 244–264.

Роммель, про нього: с. 247, 249.

Цитати з тексту:

... в своей речи профессор **Х. Роммель** предполагал, что изложение истории развития классической филологии с XV века с указанием на ее успехи могло служить к «возбуждению любви к этой науке»...

... **Х. Роммель** ввел в преподавание историю римской литературы, которую продолжил в 1820-х годах преподавать его приемник по кафедре И. Я. Кронеберг ...

341. Киселева Ю. А. Ценности университетской культуры сквозь призму чувств (по воспоминаниям воспитанников и профессоров Императорского Харьковского университета) / Ю. А. Киселёва // Диалог со временем. – 2017. – Вып. 60. – С. 111–127.

Роммель, про нього: с. 116, 121, 126.

Цитати з тексту:

... сам феномен университетской карьеры, которая представляла собой уникальный социальный лифт, поначалу был с недоверием встречен в обществе (Об этом, например, упоминал проф. **Х. Роммель**)...

... Самые ранние мемуары профессоров-иностранцев постулировали идеи бескорыстного служения университету, стремление показать нравственное содержание собственных поступков являлось лейтмотивом их воспоминаний (**Х. Роммель**, 2001. – С. 125, 171) ...

342. Кісельова Ю. А. І. І. Срезневський та становлення традиції історіографічної рефлексії в Харківському університеті / Ю. А. Кісельова // Дриновський збірник. – 2013. – Т. 6, № 6. – С. 12–18.

Роммель, про нього: с. 13, 14

Цитати з тексту:

... професор **К. Роммель** у своїй промові припускав, що викладання історії розвитку класичної філології з XV ст. із вказівкою на її успіхи спроможне «пробудити любов до цієї науки»...

... Згодом **К. Роммель** зробив обов'язковим курс історії римської літератури в стінах Харківського університету...

343. Кликман В. Г. Харьков и немцы / В. Г. Кликман // История немцев Украины в воспоминаниях, исследованиях и документах : [сб. статей и док.] / ред. А. А. Дынгес ; Совет немцев Украины, Ассоциация немцев Украины, Донец. обл. нац.-культур. об-во немцев "Видергебурт". – Донецк : Апекс, 2007. – С. 259–268.

С. 260–262: *О профессорах-немцах Харьковского университета.*

344. Князев Е. А. Развитие высшего педагогического образования в России, вторая половина XVIII – начало XX вв. : дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 / Е. А. Князев. – Москва, 2002. – 334 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 44

Цитата з тексту:

... директором Педагогического института при Харьковском университете стал **Х. Ф. Роммель**, читавший курсы педагогики и дидактики. Процесс становления педагогических ...

345. Ковалівський А. П. Вивчення Сходу в Харківському університеті та Харкові у XVIII–XX віках / А. Ковалівський // Антологія літератур Сходу / А. П. Ковалівський ; відп. ред. В. І. Астахов. – Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1961. – С. 9–122.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 25–26.

Цитати з тексту:

... до Харкова в 1811 році приїхала людина, що цілком могла б взятись до викладання принаймні арабської мови й семітської філології. Це був **Х. Ф. Роммель**...

... **Х. Ф. Роммель** був би цілком відповідним кандидатом для викладання східних мов в університеті. Однак він, пробувши в Харкові п'ять років – з 1810 по 1815, працював в університеті тільки на кафедрі стародавньої літератури...

346. Коломієць Т. В. Природно-правові погляди та життєвий шлях філософа І. Є. Шада в працях історика Д. І. Багалія (до проблеми «Вчений і влада») / Т. В. Коломієць // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2003. – Вип. 24. – С. 190–195.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 191.

Цитата з тексту:

... Професор Харківського університету **Роммель**, який працював у цьому навчальному закладі одночасно з Шадом, згадував: «Шад одразу зацікавив студентів своєю логікою, написаною плавною латиною»...

347. Кононенко І. І. Первые поступления в фонд Центральной научной библиотеки Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина: личности и книжные собрания / И. И. Кононенко // Бібліотечний форум. – 2011. – № 1(31). – С. 20–23.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 22.

Цитата з тексту:

... Професор **Христофор Филиппович Роммель**, автор известной книги воспоминаний «Пять лет из истории Харьковского университета» (Х., 1868), прибыл в Харьков в январе 1811 года по приглашению Г. Гейне и графа А. К ...

348. Конончук К. В. История открытия и исследования наскальных изображений Нижнего Притомья : автореф. дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.06 / К. В. Конончук. – Кемерово : Федер. исслед. центр угля и углехимии СО РАН, 2016. – 30 с. – *

349. Конончук К. В. История открытия и исследования наскальных изображений Нижнего Притомья : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.06 / К. В. Конончук ; Кемеровский гос. ун-т. – Кемерово, 2017. – 224 с.

Цитата з тексту:

... В 1823 г. бывший професор **Д. Х. Роммель** поместил в № 204 Геттингских учених известий (Gottingische gelehrte anzeigen) объявление об издании труда Г. И. Спасского. **Д. Х. Роммель** ограничился в основном констатацией идей, высказанных ...

350. Конончук К. В. Сообщения о томской писанице, опубликованные в европейских журналах в 20-е годы XIX в. / Т. В. Конончук // Вестник Кемеровского государственного университета. – 2013. – Т. 4, № 3 (55). – С. 34–36.

Роммель, про нього: с. 34.

Цитати з тексту:

... Среди этих ученых оказались исследователь восточных языков Жан-Пьер Абель-Ремюза, бывший профессор харьковского университета **Дитрих Христофор фон Роммель**...

... Перевод статьи **Д. Х. Роммеля** (выполненный А. Х. Востоковым) вышел в первой части «Сибирского вестника» за 1824 г. под названием «О сходстве начертаний, найденных в Сибири на камнях, с таковыми же в Германии»...

351. Корж-Усенко Л. В. Генеза концептуальних підходів до організації навчального процесу у вищій школі України / Л. В. Корж-Усенко // Наукові записки [Кіровогр. держ. пед. ун-ту ім. В. Винниченка]. – 2017. – Вип. 156. – С. 80–86. – (Педагогічні науки).

К. Роммель, про нього: с. 81–82.

Цитата з тексту:

... до щойно створеного Харківського університету німецьких викладачів була ціла плеяда талановитих учених: філософи, представники романтичної та соціологічної шкіл ... **К. Роммель**, рекомендований Х. Г. Гейне та ін. ...

352. Корж-Усенко Л. В. Підготовка викладача вищого навчального закладу: історико-педагогічний вимір / Л. В. Корж-Усенко // Теоретичні та методичні засади магістерської підготовки викладача вищої школи : монографія / за заг. ред. А. А. Сбруєвої, проф. О. Г. Козлової. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – С. 202–236.

К. Роммель, про нього: с. 210.

Цитата з тексту:

... Вивчення щоденника **К. Роммеля**, праць [...] свідчить, що сучасники називали перші університети «німецько-французькими колоніями»...

353. Корнюш Г. Внесок професора М. М. Ланге у розвиток університетської педагогічної освіти (кінець XIX – початок XX ст.) / Г. Корнюш // Витоки педагогічної майстерності. – 2015. – Вип. 15. – С. 134–139. – (Педагогічні науки). – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2015_15_28

Х. П. Роммель, про нього: с. 135.

Цитата з тексту:

... істотний внесок таких відомих професорів українських класичних вишів, як **Х. П. Роммель**, ...

354. Корольов А. Г. Професор Ф. В. Пільгер – засновник ветеринарної освіти у Східній Україні / А. Г. Корольов // Ветеринарна медицина України. – 2014. – № 2 (216). – С. 36.

Цитата з тексту:

... Проте, як дещо іронічно пише його колега, професор **Д. Х. Роммель**: «Просте, щасливе й дещо кінське лікування збуджувало заздрість усіх учнів Ескулапа»...

355. Коршунов В. А. Греколатиника: отражения классики / В. А. Коршунов. – Moscow : Неолит, 2018. – 528 с.

Роммель, про нього: с. 308–309.

Цитата з тексту:

... Между тем, служа в России профессором, **Д.-Х. Роммель**, по поручению Харьковского университета, издавал тексты древнеримских авторов I века до н. э.: оратора и философа Цицерона, историков Саллюстия и Корнелия Непота. Эти античные авторы выбирались для чтения (разумеется, в подлинниках) и изучения в гимназиях и университетах. ...

356. Коряк В. Нарис історії української літератури. / В. Коряк // Література передбуржуазна. – 2-е змін. вид. – Харків, 1927.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 312.

357. Костина Т. В. Риторика профессоров русских университетов в аргументации увольнения сочленов корпорации (первая треть XIX века) / Т. В. Костина // Диалог со временем. – 2011. – С. 166–197.

Х. Роммель, про нього: с. 174, 178.

Цитати з тексту:

... Обращение к министру было «с покорнейшею просьбою, об освобождении нас от него» подписано П. Шумлянским, Т. Осиповским, И. Шадом, **Х. Роммелем**, ...

... Профессор **Х. Ф. Роммель** писал: «Держа оппозицию против старых Русских Профессоров, он давал слишком много воли своему языку...», ...

358. Кочубей Ю. М. А. П. Ковалівський і «Антологія літератур Сходу» (Харків, 1961) / Ю. М. Кочубей // Східний світ. – 2015. – № 4. – С. 35–38.
 Ф. Х. Роммель, про нього: с. 36.
Цитата з тексту:
 ... йому вдалося отримати факти і думки з мемуарних записів таких вчених, як Д. Овсянико-Куликовський, Б. Дорн, **Ф. Х. Роммель**, ...
359. Кравченко В. В. Изучение отечественной истории в Харьковском университете в дооктябрьский период (1805–1917 гг.) / В. В. Кравченко, В. П. Литвинова // Вестник Харьковского университета. – 1991. – № 357. – С. 24–37.
С. 26 : товариство наук при Харків. ун-ті.
360. Кравченко В. В. Спогади німецького професора про своє життя й мандрівки по Центральній та Східній Європі на початку XIX ст.: вступ. ст. / В. Кравченко // Крістоф Дітріх фон Роммель. Спогади про моє життя та мій час. – Харків : Майдан, 2001. – С. 5–26. – (Україна в записках мандрівників і мемуарах, вип. 1).
361. Кравченко В. В. Україна, Імперія, Росія: вибрані статті з модерної історії та історіографії / В. Кравченко. – Київ : Критика, 2011. – 548 с.
 К. Д. фон Ромель, про нього: с. 319–338.
Цитата з тексту:
 ... Автобіографічні записки німецького інтелектуала, вченого-гуманітаря, професора, державного історіографа **Кристофа Дітріха фон Ромеля** (17.IV.1781–21.I.1859) висвітлюють відносно невеликий, але чи не найцікавіший період його життя й творчості – з раннього дитинства до 1815 року...
362. Крачковский И. Ю. Очерки по истории русской арабистики / И. Ю. Крачковский. – Москва ; Ленинград : Изд-во и 1-я тип. Изд-ва Акад. наук СССР, 1950. – 299 с. – (Итоги и проблемы современной науки).
 Х. Ф. Роммель, про нього: с. 74, 78, 292.
Цитати з тексту:
 ... 1803 г., но только в 1810-м, под влиянием занятия Наполеоном его родины — Гессенского герцогства, – **Роммель** решил переехать в Харьков. Уже через четыре года, ...
 ... **Роммель Х. Ф.** (Rommel D. Chr.) ...
363. Кривець Н. Науково-педагогічна діяльність німецьких учених у Харківському університеті у першій половині XIX ст. / Н. Кривець // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки / в.о. відп. ред. А. Ю. Мартинов. – Київ: Ін-т історії України НАН України, 2011. – Вип. 20 : міжвід. зб. наук. пр. на пошану д-ра іст. наук, проф. С. В. Віднянського. – С. 111–128.
 Х. П. Роммель, про нього: с. 113, 119–120.
Цитати з тексту:
 ... Важливе значення у вивченні стародавньої літератури мала науково-педагогічна діяльність відомого філолога, спеціаліста з античності, професора Харківського університету **Х. Роммеля**...
 ...У Харківському університеті **Х. Роммель** працював за рекомендацією міністра освіти О. К. Розумовського від 1811 р. на кафедрі стародавньої літератури, викладав загальну історію мовлення, методологію, філологію, тлумачив Вергілія, Горація, Корнелія, Таціта, промови Цицерона, читав історію римської літератури за Герлахом...

...призначено директором Педагогічного інституту. У звіті за 1812 р. зазначалося, що професор **Роммель** викладав студентам інституту педагогіку, дидактику і методологію, окрім того, на заняттях надавав їм поради і настанови, вимагаючи від них звітів про домашні завдання...

364. Круглов А. Н. Философия Канта в России в конце XVIII – первой половине XIX веков / А. Н. Круглов. – Канон : Университет штата Индиана, 2009. – 567 с.

Роммель, про нього: с. 286, 287, 520.

Цитата з тексту:

... о поездке моей из С. П. Б. в Х...[арьков] для свидания с...

365. Круглый стол, посвященный выходу в свет книги «Университет в Российской империи XVIII – первой половины XIX века / под общ. ред. А. Ю. Андреева, С. И. Посохова. – Москва : РОССПЭН, 2012. – 671 с.». / Н. Катцер, В. С. Бакиров, Н. С. Борисов, Н. Ю. Сухова и др. // Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. – 2013. – № 4 (53). – С. 141–157. – (Сер. 2: История. История Русской Православной Церкви). – URL : <http://vestnik1.pstgu.ru/pdf/files/article/en/1383136145.12Kr.stol.pdf>

Х. Роммель, про нього: с. 156.

Цитата з тексту:

... брать на веру слова яркого, но и тенденциозного профессора **Х. Роммеля** о кардинальной противоположности иностранных и русских профессоров, поскольку для первых главным были «высокие общечеловеческие и научные интересы», а для вторых – утилитарные государственные задачи...

366. Куделко С. Деловая активность преподавателей Харьковского императорского университета в XIX веке / С. Куделко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2014. – № 1134: Історія. – Вип. 49. – С. 69–77. – *

367. Кулиш С. Н. Подготовка научно-педагогических кадров в университетах Российской империи / С. Н. Кулиш // В мире научных исследований : материалы III Междунар. науч.-практ. конф. (Краснодар, 20 сент. 2013 г.). – Краснодар, 2013. – С. 28–33. – *

368. Куліш С. Зародження науки в Харківському університеті (перша чверть XIX ст.) / С. Куліш // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – 2015. – Вип. 20: Українознавство: історичні та філософські науки. – С. 81–87. – (Історія України).

К.-Д. Роммель, про нього: с. 84.

Цитата з тексту:

... Товариство мало два відділення: словесне (очолив І. Є. Срезневський – до 1816 р. потім його змінив Г. П. Успенський) і природниче (директор – Т. Ф. Осиповський, а з 1814 – **К.-Д. Роммель**)...

369. Куліш С. Пошуки шляхів у підборі і підготовці науково-педагогічних кадрів в Харківському університеті у першій чверті XIX ст. / С. Куліш // Витоки педагогічної майстерності. – 2014. – Вип. 14. – С. 152–158. – (Педагогічні науки). – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_2014_14_25.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 154.

Цитата з тексту:

... Проф. **К.-Д. Роммель** склав регламент, що унормував процес здобуття ступеня доктора. За його ініціативою було створено філологічний семінар, наукове товариство...

370. Куліш С. Проблеми пошуку шляхів виховання студентів Харківського університету у дореволюційну епоху (1805–1850 рр. XIX ст.) / С. Куліш // Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика. – 2015. – Вип. 2. – С. 64–71.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 66.

Цитата з тексту:

... проф. **К.-Д. Роммель** доводив, що студенти підкорялися безглуздій, майже військовій дисципліні...

371. Куліш С. Формування науково-педагогічного колективу Харківського університету у пер. чв. 19 ст. / С. Куліш // Імідж сучасного педагога. – 2014. – № 4. – С. 35–38. – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/isp_2014_4_11.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 36.

Цитата з тексту:

... Професора повивального мистецтва і жіночих хвороб Ф. В. Пільгера, який 6 років вивчав медицину в університетах Гессена й Ерлангена, потім навчався ветеринарній справі («скотолеченню»), **К.-Д. Роммель** називав геніальним ветеринаром та медиком...

372. Курило Л. Генеза форм і методів навчання студентів у класичних університетах України (XIX – початок XX ст.) / Л. Курило // Історико-педагогічний альманах. – 2015. – Вип. 1. – С. 70–73.

Х. Роммель, про нього: с. 71.

Цитата з тексту:

... Професор Харківського університету **Х. Роммель** у праці «Дидактика і методика» підкреслював, наприклад, що лекція тільки тоді буде корисною, коли даватиме студентам нові відомості і формуватиме у них пізнавальний інтерес, прагнення до самостійного оволодіння знаннями...

373. Курило Л. Ф. Еволюція педагогічного процесу в системі університетської освіти України (XIX – початку XX ст.) / Курило Л. Ф. // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. – 2001. – Вип. 4: На пошану професора А. О. Копилова. – С. 208–225. – (Історичні науки).

Х. Роммель, про нього: с. 211, 217.

Цитати з тексту:

... педінститут згідно з доповненнями до статуту 1804 р. («План та правила навчання і викладання в педагогічному інституті», які склав директор інституту професор **Х. Роммель**, 1811р.)...

... в Харківському університеті та педінституті працювали педагогічний і філологічний семінари, які вів професор **Х. Роммель**. За його свідченням, вони сприяли виробленню у студентів практичних і методичних навичок, пов'язаних з їх майбутньою учительською діяльністю...

374. Курило Л. Ф. Нові організаційні форми навчальної роботи в університетах України (XIX – початок XX ст.) / Л. Ф. Курило // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2013. – Вип. 1. – С. 59–62. – (Психологія. Педагогіка. Соціальна робота).

Х. Роммель, про нього: с. 60.

Цитата з тексту:

... Наприклад, у 1811–1816 рр. в Харківському університеті та педінституті працювали педагогічний та філологічний семінари, які вів проф. **Х. Роммель**. За його свідченням, вони сприяли виробленню у студентів практичних і методичних навичок, пов'язаних з їх майбутньою учительською діяльністю...

375. Курило Л. Ф. Проблеми вітчизняної університетської педагогічної освіти в ХІХ – на початку ХХ століття : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Л. Ф. Курило ; Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ : ЛНПУ ім.Т. Шевченка, 2007. – 20 с. – *

376. Курило Л. Ф. Проблеми вітчизняної університетської педагогічної освіти в ХІХ – на початку ХХ століття : дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Л. Ф. Курило ; Кам'янець-Подільський держ. ун-т. – Кам'янець-Подільськ, 2007. – 228 с. – *

377. Курило Л. Ф. Розробка та впровадження у педагогічному процесі класичних університетів України практичних занять (ХІХ – початок ХХ ст.) / Л. Курило // Історико-педагогічний альманах. – 2014. – № 1. – С. 84–90.

Х. Роммель, про нього: с. 84–85.

Цитата з тексту:

...у 1811–1816 роках в Харківському університеті та педінституті працювали педагогічний та філологічний семінари, які вів професор **Х. Роммель**. За його свідченням, вони сприяли виробленню у студентів практичних і методичних навичок, пов'язаних з їх майбутньою учительською діяльністю...

378. Кусбер Я. Учебные заведения в первой половине ХІХ века: практика и общественное признание / Я. Кусбер // Воспитание элит и народное образование в Российской империи ХVІІІ – первой половины ХІХ века. Дискурс, законодательство, реальность / Герм. ист. ин-т в Москве ; пер. с нем. А. И. Савина. – Москва : РОССПЭН, 2018. – С. 454–539. – *

379. Кучер А. Е. Учебная деятельность [Харьковского университета, 1805–1917 гг.] / А. Е. Кучер, А. Г. Слюсарский, В. П. Литвинова, Б. М. Барак // Харьковский госуниверситет, 1805–1980 : ист. очерк / И. К. Рыбалка, А. Е. Кучер, В. И. Булах, и др. ; отв. ред. И. Е. Тарапов. – Харьков : Вища шк., 1980. – С. 15–19. – *

380. Кучер А. Е. Харьковский университет в досоветский период (1805–1917) / А. Е. Кучер, А. Г. Слюсарский, В. П. Литвинова, Б. М. Барак // Короткі нариси з історії Харківського держуніверситету ім. О. М. Горького, 1905–1940 рр. : ювіл. вид. / відп. ред.: К. М. Віч. – Харків : Вид-во ун-ту, 1940. – С. 9–41. – *

381. Кушнарєнко І. І. Харківський університет : [Історія виникнення і розвитку] / І. І. Кушнарєнко // Місто Харків та його околиці : довідник. – Харків, 1931. – С. 91–94 : фото. – *

382. Лаврієнко О. А. Педагогічна майстерність в освітньо-виховній системі Харківського імператорського університету / О. А. Лаврієнко // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2010. – № 1. – С. 15–22. – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tipuss_2010_1_5

Х. Роммель, про нього: с. 16.

Цитата з тексту:

... У звіті за 1812 рік містяться дані про читання директором педагогічного інституту, професором **Х. Роммелем** курсів загальної та спеціальної педагогік,

дидактики і методології, що стосувалися кожного навчального предмета, прийомів і способів викладання...

383. Лавріненко О. А. Педагогічна майстерність у системі професійних компетентностей випускників Київського та Харківського Імператорських університетів першої половини XIX ст. / О. А. Лавріненко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2010. – Вип. 26. – С. 348–357. – URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2010_26_70

Х. Роммель, про нього: с. 351.

Цитата з тексту:

... У звіті за 1812 р. містяться дані про читання курсу загальної та приватної педагогік, дидактики і методології, які стосувалися кожного навчального предмету, прийомів і способів викладання директором педагогічного інституту, проф. **Х. Роммелем**...

384. Лавровский Н. А. Из первоначальной истории Харьковского Университета / Н. А. Лавровский // Журнал Министерства Народного Просвещения. – 1855. – № 7. – С. 1–36. – *

Див. також: Журнал Министерства Народного Просвещения. – 1869. – Ч. 145, № 10. – С. 235–260. – *

385. Лаптева Л. П. История Российских университетов XVIII – начала XX века в новейшей отечественной литературе (1985–1999 годы) / Л. П. Лаптева // Российские университеты в XVIII–XX веках : сб. науч. ст. – Воронеж, 2000. – Вып. 5. – С. 3–27. – *

386. Левицкий Г. В. Астрономы и Астрономическая обсерватория Харьковского университета от 1808 по 1842 год / Г. В. Левицкий // 200 лет астрономии в Харьковском университете / под ред. Ю. Г. Шкуратова. – Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2008. – С. 11–46.

Х. Роммель, про нього: с. 16.

387. Левицкий Г. В. 200 лет астрономии в Харьковском университете. Гл. 1 : История астрономической обсерватории и кафедры астрономии [Электронный ресурс] / Г. В. Левицкий ; под ред. Ю. Г. Шкуратова. – Харьков, 2008. – URL : http://www.astron.kharkov.ua/library/books/200_years_p1.pdf

Цитата з тексту:

... **Роммель**, в своих известных воспоминаниях, называет Гута превосходным математиком и астрономом. ...

388. Левківський М. В. Історія педагогіки : навч. посіб. / М. В. Левківський, О. М. Микитюк ; за ред. М. В. Левківського. – Харків : ОВС, 2002. – 240 с.

Зі змісту:

Загальна характеристика освіти в Україні у першій половині XIX століття.

Цитата з тексту:

... В 1811 р. зі складу університету виділився педагогічний інститут, що став своєрідною базою для підготовки кадрів ...

389. Лесовой В. Н. Начало медицинского факультета Императорского Харьковского университета / В. Н. Лесовой, Ж. Н. Перцева // UNIVERSITATES. Наука и просвещение. – 2006. – № 1. – С. 34–42.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 40.

Цитата з тексту:

... Его современник, проф. **Роммель**, говорил, что он единственный среди русских профессоров [А. .Я. Калькау] был хорошо знаком с немецкой литературой, выделялся тонким пониманием лучших ее писателей...

390. Лиман С. И. Арабское средневековье: история и культура (опыт исследования в украинских землях Российской империи в 1804 – первой половине 1880-х гг.) / С. И. Лиман // Хазарский альманах. – Київ ; Харків, 2007. – Т. 6. – С. 140–158. – *

391. Лиман С. И. Византийская империя в трудах историков Харьковского университета (1804–1917) / С. И. Лиман, С. Б. Сорочан // Дриновський збірник. – Харків ; Софія, 2008. – С. 51–68. – *

392. Лиман С. И. Византийская империя в трудах историков Харьковского университета (1804–1885 гг.) / С. И. Лиман, С. Б. Сорочан // Східний світ. – 2006. – № 2. – С. 53–68.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 54.

Цитата з тексту:

... В актовой речи «О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения» (1811 г.) **Х.В. Роммель** высоко оценил ту значительную роль, которую сыграли в истории европейского, прежде всего итальянского, Ренессанса подданные погибающей Романии. «Убегающие и изгнанные греки, искусные во всех изящных науках» способствовали, по выражению **Х. В. Роммеля**, тому, что «греческие и римские умоткрытия чрез долгое время в целой Европе... быв восстановлены, открыли прекрасный путь...

393. Лиман С. И. Византия в трудах историков украинских земель Российской империи в 1804–1874 гг. / С. И. Лиман, С. Б. Сорочан // Stratum plus. Археология и культурная антропология. – 2004. – № 5: Мастера средневековья . – С. 485–508. – *

394. Лиман С. И. До и во время позитивизма: историософские взгляды медиевистов Украины в 1804 – первой половине 1880-х гг. / С. И. Лиман // Позитивизм: рефлексії щодо класичної моделі історіюписання : матеріали круглого столу (Харків, 29 листоп. 2016 р.) / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 2016. – С. 80–95. – *

395. Лиман С. И. Идеи в латах: Запад или Восток? Средневековье в оценках медиевистов Украины (1804 – первая половина 1880-х гг.) : монография / С. И. Лиман ; Харьк. гос. акад. культуры. – Харьков : ХГАК, 2009. – 688 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 136.

396. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX – начало XX вв.) / С. И. Лиман // Древности. – 2015. – Т. 13. – С. 320–329.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 321.

Цитати з тексту:

... Интерес к данной тематике фрагментарно проявился уже в актовых речах первой трети XIX в. Их авторы (**Х. Ф. Роммель**, А. А. Дегуров, Г. С. Гордеенков) показывали попытки Карла Великого добиться успеха в отдельных областях – в сфере просвещения и законодательства...

... **Роммель** относил к эпохе «каролингского возрождения»: «Карл Великий, когда возжелал просветить народ свой, в ...

397. Лиман С. И. История изучения Византии в южных губерниях Российской империи (1804–1874 гг.) / С. И. Лиман, С. Б. Сорочан // Вестник Православного Свято-Тихоновского гуманитарного университета. – 2006. – № 4 (21). – С. 7–52. – (История. История Русской Православной Церкви).

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 9–10.

Цитати з тексту:

... в Харьковском университете успели высказаться уже современники И.Ф. Тимковского и И.М. Ланга – уроженец Германии **Х. Ф. Роммель** (1781–1859) и ...

... **Х. Ф. Роммель** высоко оценил ту значительную роль, которую сыграли в истории европейского, прежде всего итальянского, Возрождения подданные погибающей Романии. «Убегающие и изгнанные греки, искусные во всех изящных науках» способствовали, по выражению **Х.Ф. Роммеля**, тому, что...

398. Лиман С. И. История средневековой Франции в трудах учёных императорского Харьковского университета (XIX – начало XX вв.) / С. И. Лиман // Научные ведомости Белгородского государственного университета. – Белгород, 2015. – №7 (204), вып. 34. – С. 84–92. – (История, политология).

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 86.

Цитата з тексту:

... Схожие оценки деятельности Карла Великого содержатся в актовой речи профессора кафедры классической филологии Харьковского университета, немецкого ученого **Х. Ф. Роммеля** «О преимуществе...»

399. Лиман С. И. История средних веков в творчестве профессора Императорского харьковского университета Ильи Фёдоровича Тимковского (1773–1853) / С. И. Лиман // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. – 2015. – № 1145, вип. 50. – С. 170–178. – (Історія).

К. -Д. Роммель. – С. 172.

Цитата з тексту:

... И. Ф. Тимковский имел репутацию блестящего специалиста. Немецкий учёный **К.-Д. Роммель**, преподававший в Харьковском университете с января 1811 г. и заставший И. Ф. Тимковского в его последние месяцы службы, писал в своих воспоминаниях о харьковских университетских коллегах: «Между русскими не осталось ни одного замечательного дарования после Рижского и профессора Тимковского, когда-то пользовавшегося большим влиянием, а теперь жившего на пенсию...» ...

400. Лиман С. И. История средних веков в трудах харьковских исследователей (1804–1835 гг.) / С. И. Лиман // Древности: истор.-археолог. сб. – Харьков, 2008. – Т. 7, № 7. – С. 170–182.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 172.

Цитати з тексту:

... Значительно шире была представлена география средневекового образования в речи **Х. В. Роммеля** «О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения» (1811). Находясь под влиянием историографии Просвещения, ученый противопоставлял образование и науку «варварским средним векам» в «невежество погруженным»...

... В отличие от Л. Якоба, **Х. В. Роммель** относил первые попытки борьбы с этим невежеством не ко времени образования университетов, а к эпохе «каролингского возрождения»...

401. Лиман С. И. Средневековая Италия в трудах медиевистов украинских земель Российской империи (1804–1885 гг.) / С. И. Лиман // Проблемы истории, филологии, культуры. – Москва ; Магнитогорск, 2006. – № 16–1. – С. 338–357.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 338.

Цитата з тексту:

«О преимуществе и силе истинного просвещения» (1811) **Х. В. Роммеля** признавался высочайший культурный и научный потенциал средневековой Италии. **Х. В. Роммель** поставил даже итальянцев на первое место в деле просвещения «по восстановлении наук»...

402. Лиман С. И. Средневековая Флоренция в трудах историков украинских земель Российской империи (1804–1885 гг.) / С. И. Лиман // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету : зб. наук. пр. – Чернігів, 2006. – Вип. 34. – № 4. – С. 78–83. – *

403. Лиман С. І. Візантія і Русь у працях істориків українських земель Російської імперії в 1804–1874 гг. / С. І. Лиман, С. Б. Сорочан // Слов'янські обрії : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка ім. В. І. Вернадського, Укр. комітет славистів. – Вип. 1. – Київ, 2006. – С. 471–478. – *

404. Лиман С. І. Матеріали Відділу рукописів ЦНБ ХНУ як джерело для вивчення харківської медієвістики (1804 – перша половина 1840-х рр.) / С. І. Лиман // Вісник Харківської державної академії культури. – 2008. – Вип. 23. – С. 29–37.

Х. Роммель, про нього: с. 30.

Цитата з тексту:

... У перелику значаться й викладачі, у чийх курсах та працях тією чи іншою мірою розглядається середньовічна проблематика – ... **Х. Роммель**, ...

405. Лиман С. І. З історії німецької діаспори в Харкові у XIX столітті: професор Харківського університету Василь Карлович Надлер (1840–1894) / С. І. Лиман // Схід-Захід: істор.-культурол. зб. – Харків : Майдан, 1999. – Вип. 2. – С. 132–134.

Х. Роммель, про нього: с. 133–134.

Цитати з тексту:

... За виразом німецького вченого **Х. Роммеля**, «була яблуком розбрату для моїх товаришів», одержував цілих 300 карбованців на місяць...

... Відгукт **Х. Роммеля** про харківські порядки викличуть згодом хвилю обурення в місцевій пресі, однак навряд чи всі вони були упереджені...

406. Лиман С. І. Історія Реформації в працях учених імператорського Харківського університету / С. І. Лиман // Авраамічні релігії і Реформація : формування протестантського символу віри, ідеології нової суспільної реформації (європейський й український контекст ідентичності) : матеріали наук.-практ. конф. (Галич, 18–19 трав. 2017 р.). – Галич, 2017. – С. 29–35. – *

407. Лиман С. І. Історія середніх віків у навчальних курсах і творчості професора Харківського університету Антона Антоновича Дегурова (1765–1849) / С. І. Лиман // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології / Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, каф. іст. стародав. світу, середніх віків та музеєзнавства. – Чернівці ; Вижниця : Черемош, 2017. – Т. 1. – С. 278–296.

Х. Роммель, про нього: с. 281, 290–291.

Цитати з тексту:

... Його діяльність в Харківському університеті відома завдяки спогадам **Х. Роммеля**...

... Німецький учений **Х. В. Роммель**, який згадав цей вигук у своїх мемуарах про службу в Харківському університеті, написав про А. А. Дегурова наступне: «По званню він був професор історії, а по суті мав у нас особливе значення, як ревізор училищ і дипломат, ...»

408. Лиман С. І. Історія середньовічного міста в працях медієвістів України в 1805–1880-х рр. / С. І. Лиман // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2003. – Вип. 9. – С. 201–209. – (Історія). – *

409. Лиман С. І. Історія середньовічної Франції в працях учених Харківського університету (XIX – початок XX ст.) / С. І. Лиман // Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи : зб. наук. пр. – Кам'янець-Подільський, 2016. – Вип. 5. – С. 211–225.

Х. Роммель, про нього: с. 213.

410. Лиман С. І. Козаків рід Черняків в історії України, Росії, США / С. І. Лиман // Чорноморська минувшина : записки Відділу історії козацтва на Півдні України НДІ козацтва Ін-ту історії України НАН України : зб. наук. пр. – Вип. 3. – Одеса : Фенікс, 2008. – С. 35–45.

К. Д. Роммель, про нього: с. 44.

Цитата з тексту:

... У спогадах німецького вченого-гуманіста, професора державного історіографа **Крістофа Дітріха фон Роммеля** (1781–1859 рр.) описується «гостинна малоруська родина Чернових», причому сучасні дослідники припускають, що йдеться саме про дворянський рід Черняків, який мешкав на Харківщині в Новій Водолазі...

411. Лиман С. І. Проблеми німецької історії й історіографії в працях медієвістів українських земель Російської імперії в 1805–1880-ті рр. / С. І. Лиман // Вісник Харківської державної академії культури. – 2004. – Вип. 14. – С. 59–72.

Див. також: Вісник Чернігівського державного педагогічного університету. – 2002. – Вип. 15. – № 1. – С. 40–43.

412. Лиман С. І. Середньовічна Венеція у творчості істориків України (1804 – 1885 рр.) // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. / М-во культури і туризму України та ін. ; відп. ред. В. М. Шейко. – Харків : ХДАК, 2006. – Вип. 18. – С. 18–27. – *

413. Лиман С. І. Середньовічні цивілізації Західної, Центральної та Південно-Східної Європи: досвід дослідження в українських землях Російської імперії (1804 – перша половина 1880-х рр.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : спец. 07.00.02. – Харків, 2010. – 35 с.

Х. Роммель, про нього: с. 24.

Цитата з тексту:

... Ранні роботи, у яких автори частково торкалися проблеми візантійської історії, були створені уже в перші роки існування Харківського університету (І. Ф. Тимковський, І. М. Ланг, **Х. В. Роммель**, А. А. Дегуров)...

414. Лиман С. І. Французька середньовічна історія та історіографія в працях медієвістів України в 1805 – 60-ті рр. XIX ст. / С. І. Лиман // Вісник Харківської державної академії культури. – 2004. – Вип. 15. – С. 49-60. – *

415. Литовко Т. Ю. Схід в культурі Слобожанщини XIX – першої треті XX століття в контексті проблем походження творів мистецтва / Т. Ю. Литовко // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. – 2012. – № 2. – С. 71–81.

К. Д. Роммель, про нього: с. 72.

Цитати з тексту:

...У спогадах професора Харківського університету **К.Д. Роммеля**, вченого з Німеччини, що цікавився культурою Кавказу, Криму, є опис майже казкового проїзду грузинської царівни Маріам через Харків до Петербургу. **Роммель** був на офіційному прийомі, який запам'ятався професору красою коштовного східного одягу царівни і численною зброєю в офіцерських шатах її сина, царевича Давида...

...В його книзі є спогади про трагічну долю кількох сотень полонених турок, розміщених в училищі у Валках...

416. Ловянникова Н. В. История присуждения ученых степеней в Российской империи : разработка и реализация отечественных программ научных исследований : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.02 / Н. В. Ловянникова. – Невинномысск, 2003. – 289 с.

Х. Роммель, про нього: с. 190.

Цитата з тексту:

... июля 1811 г. профессор **Роммель Х.** разработал процедуру инаугурации по поводу вручения дипломов лицам, утверждённым в учёных степенях магистра и доктора...

417. Ломако Л. І. Педагогічні інститути в системі університетської освіти XIX ст. в українських землях: дореволюційна історіографія проблеми / Л. І. Ломако // Інтелігенція і влада. – 2017. – Вип. 37. – С. 175–185.

Х. П. Роммель, про нього: с. 178, 180.

Цитати з тексту:

... Особливу увагу привертають праці викладачів педагогічних дисциплін: С. С. Гогоцького, ... **Х. П. Роммеля**...

... Діяльність керівництва педінституту при Харківському університеті, зокрема його першого директора **Х. П. Роммеля**, описує в своєму красномовному дослідженні І. П. Данилевський «Українська старовина», що вийшло 1866 р. в Харкові...

418. Лукин О. В. «Начертание всеобщей грамматики» Л. Г. Якоба: немецкая философская грамматика на российской почве / О. В. Лукин // Верхневолжский филологический вестник. – 2021. – № 1 (24). – С. 112–120. – DOI : [10.20323/2499-9679-2021-1-24-112-120](https://doi.org/10.20323/2499-9679-2021-1-24-112-120)

Роммель, про нього: с. 114, 115.

Цитата з тексту:

...Наиболее выдающимися деятелями среди них бесспорно были Шад, Якоб, **Роммель**, Гут и Пильгер. Все они с честью занимали уже профессорские кафедры в германских университетах, ...

419. Майструк О. М. Історіографія дослідження науково-просвітницької та управлінської діяльності Василя Каразіна (друга половина XIX ст. – 20-ті рр. XX ст.) / О. М. Майструк // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 431–436.

Роммель, про нього: с. 435.

Цитата з тексту:

... актуальними є статті й розвідки з питань освіти, суспільних процесів, які побачили світ ... **Д. Роммель** «Пять лет из истории Харьковского университета. Воспоминания. (1785-1815)...

420. Макарова Н. В. Общественная жизнь студенчества России в первой половине XIX века : дис. ... канд. ист. наук : спец. 07.00.02 / Н. В. Макарова. – Москва, 1999. – 228 с.

Х. Роммель, про нього: с. 42, 136.

Цитати з тексту:

... Профессор **Роммель** оставил воспоминания о Харьковском университете в первое десятилетие его существования, в которых он дает меткую характеристику...

... обществ. Заслуга создания первого ученого общества принадлежала профессорам **Роммелю** и Стойковичу. Вот как пишет об этом в своих воспоминаниях профессор...

421. Мархайчук Н. В. Початковий етап формування мистецтвознавчого осередку в Харкові (перша половина XIX ст.) / Н. В. Мархайчук, С. О. Іваненко // Традиції та новації у архітектурно-художній освіті. – 2017. – Вип. 1. – С. 80–86.

Х. Роммель, про нього: с. 80, 82.

Цитати з тексту:

... **Роммелю** і «стала зрозуміла краса форм, до того часу недоступна», — переважно «ідеального» мистецтва класичного періоду античності ...

... **Роммель** переважно викладав філологічні дисципліни ...

... **Роммеля** було обрано деканом Словесного відділу, за су ...

422. Масленников И. О. Социально-этическая направленность Русской литературной философской традиции / И. О. Масленников // Вестник Тверского государственного университета. – 2015. – № 1. – С. 107–122. – (Философия).

Х. Роммель, про нього: с. 111.

Цитата з тексту:

... Немецкий историк **Роммель**, в свое время тесно связанный с Харьковским университетом, свидетельствует: «Почти вся молодежь смотрела на занятия как на ступень к высшим чинам по службе...»

423. Маслійчук В. «В городъ малому, нагорному, здоровомъ и как бы одной гимназіѣ принадлежащемъ» (Новгород-сіверське училище (гімназія) кінця XVIII – початку XIX ст.) / В. Маслійчук // Сіверянський літопис. – 2016. – № 6. – С. 162–174.

К. Д. Роммель, про нього: с. 169–170.

Цитата з тексту:

... У 1814 р. постала істотна проблема переведення університету з Харкова до іншого міста, про що згадує харківський професор **Крістоф Дітріх Ромель**...

424. Маслійчук В. Підлітковий злочин у Харкові (80–90-ті рр. XVIII ст.) / В. Маслійчук // Краєзнавство. – 2011. – № 1. – С. 72–79.

К. Д. Роммель, про нього: с. 73.

Цитата з тексту:

... Досить кумедно про Трохима Ека розповідає **Крістоф Дітріх Роммель**, професор Харківського імператорського університету 1809–1813 рр.: «Полицмейстер, городничий, був також русифікованим німцем. Відразу після свого приїзду я придбав двох курляндських коней, яких запрягають у сани; та однієї темної ночі вони зeszли. Коли я заявив про це городничому, він запитав,

скільки я дам за те. Незабаром ми домовилися за ціну, він направив агента поліції, який наступної ночі вивів моїх коней прямо зі стайні розбійників у сусідньому містечку (Богодухові) і повернув їх майже не ушкодженими» (**Роммель Кр. Д.** Спогади про моє життя та мій час. – Харків, 2001. – С. 129)...

425. Маслійчук В. Л. Проект Ніжинської гімназії вищих наук професора Афанасія Стойковича 1805 року / В. Л. Маслійчук // Дриновський збірник. – 2019. – № 9. – С. 392–412. – URL : <https://doi.org/10.7546/DS.2016.09.41>

К. Д. Роммель, про нього: с. 393

Цитати з тексту:

... Основну характеристику Афанасія Стойковича складено на основі особистого джерела – спогадів **Крістофа Дітріха Роммеля**; офіційний матеріал, переказаний Миколою Лавровським, дещо відрізняється від суворих Роммелевих оцінок. **Крістоф Роммель** і Йоганн Шад були тими двома іноземцями, які разом із російською професурою виступили проти ректора Стойковича 1813 р. ...

... ці спогади, написані професором на батьківщині на схилі віку, багато в чому є засобом виправдатися щодо своєї втечі від бонапартистської держави в Гессені, невдалого викладання в Харкові та покинутої в Росії дружини. Але навіть характеристика від **Роммеля** не є однозначною, він сміливо називає Стойковича «нашим добрим і злим демоном», передає чутки про комплікативний характер його творів та зазначає про корупційну діяльність, але визнає його освіченість і причетність до створення наукового товариства та парубоцького клубу для професорів...

426. Материалы для истории образования в России в царствование императора Александра I // Журнал Министерства Народного просвещения. – Санкт-Петербург : Тип. Ф. С. Сущинского, 1865. – Т. 128. – 1330 с.

Х. Роммель, про нього: с. 97, 122, 137.

Цитати з тексту:

... **Роммель**, професор древних літератур в Харьковский университет, не долго бывший в России и, по возвращении за границу, поселившийся в звании историографа...

... Десятки лет спустя **Роммель** вспоминал имена русских ученых, которым филология открыла путь к дальнейшему, ...

... «Русские и иностранцы – говорит **Роммель** – стояли вообще враждебно друг против друга...»

427. Мелихов В. Г. Харьков начала XIX века в мемуарах немецкого ученого Кристофа Дитриха фон Роммеля : виступ на XXI Міжнар. наук. конф. «Слобожанські читання» (Харків, 19–21 та 24, 25 квіт. 2017 р.). – URL : http://dspace.univer.kharkov.ua/bitstream/123456789/15844/2/%D0%93%D0%BB%D0%B8%D0%B1%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%9C%D0%B5%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%BE%D0%B2.pdf

428. Мельников-Печерский П. Дорожные записки (На пути из Тамбовской губернии в Сибирь) / П. Мельников-Печерский. – Пермь : Litres, 2019. –

Цитата з тексту:

... Стаття **Роммеля** «О сходстве начертаний, найденных в Сибири на камнях с таковыми же в Германии» (Gottingische gelehite Anzeigen, 1823, № 205) была переведена А. Х. Востоковым и опубликована в «Сибирском вестнике», 1824. Ч. 1. С. 1–8. ...

429. Месяцеслов с росписью чиновных особ, или Общий штат Российской империи, на лето от Рождества Христова 1815. Ч. 1. – Санкт-Петербург, ?. –

Цитата з тексту:

... ШишковЪ, Вице-Адм: и Древностей и Латин. Словесн: **Христофор ФилиповичЪ Роммель...**

430. Микитюк О. М. Науково-педагогічна підготовка студентів у Харківському педагогічному інституті (1811–1917 рр.) / О. М. Микитюк // Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової. – Харків : ХДПУ, 2000. – Вип. 16. – С. 73–82.

Х. П. Роммель, про нього: с. 74, 76, 77, 80.

Цитати з тексту:

... про тісний зв'язок змісту освіти і якості наукового характеру навчання з особистістю педагога та рівнем його підготовки висловлювали професори **Х. П. Роммель**, ...

... Ефективну роль у професійній підготовці учителів відігравали в педінституті та університеті педагогічні спецсемінари, що проводили професори **Х. П. Роммель**, ...

431. Мирончук Н. М. Специфіка змісту педагогічної підготовки фахівців у вищих навчальних закладах першої половини 19-го століття / Н. М. Мирончук // Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Т. Шевченка. – 2015. – Вип. 5. – С. 33–39. – (Педагогіка).

Х. Роммель, про нього: с. 35–36.

Цитата з тексту:

... Головною перешкодою у повноцінному існуванні Педагогічного інституту в означений період була недостатня кількість студентів загалом і ще менша кількість кандидатів. Зважаючи на це, **Х. Роммель**, фактично в порушення положень статуту, залучив до слухання педагогічних дисциплін студентів, які паралельно із навчанням на певних факультетах університету, орієнтувалися на подальшу роботу в середніх навчальних закладах. ...

432. Мисечко О. Історіографічний аспект дослідження проблеми підготовки вітчизняного вчителя іноземної мови / О. Є. Мисечко // Педагогічний дискурс. – 2013. – Вип. 15. – С. 474–481.

Х. Роммель, про нього: с. 475.

Цитата з тексту:

... До цього ж періоду відносяться перші історіографічні огляди, спогади та біографічні нариси про діяльність вищих навчальних закладів, у яких здійснювалася підготовка вчителів класичних мов... (...**Хр. Роммель**, 1868)...

433. Мисечко О. Професійно-педагогічна підготовка у класичному університеті: історія протистояння «за» і «проти» / О. Мисечко // Вісник Львівського університету. – 2017. – Вип. 32. – С.138–153. – (Сер. педагогічна).

Х. Роммель, про нього: с. 142.

Цитата з тексту:

... Першим директором першого в Україні педагогічного інституту, відкритого при Харківському університеті в січні 1811 р., став професор Марбургського університету **Хр. Роммель**, призначений у 1810 р. професором кафедри старожитностей і латинської мови. За короткий період перебування в університеті (до 1814 р.) він вніс...

434. Митряев А. И. Медиевистика в Харьковском университете / А. И. Митряев, Ю. А. Голубкин, С. И. Лиман // Вестник Харьковского университета. – 1991. – № 357, вып. 24 : (К 185-летию ХГУ). – С. 69–83. – (История). – *

435. Михайлин І. Л. Історія української журналістики ХІХ століття : підручник / І. Л. Михайлин ; Мін-во освіти і науки України. – Т. 1: Період становлення: від журналістики в Україні до української журналістики. – 2-е вид., доп. – Київ : Центр навч. літ-ри, 2003. – 720 с.

Х. Роммель, про нього: с. 25

Цитата з тексту:

... сучасник і співвітчизник професор **Христофор Роммель** у спогадах про своє перебування в Харкові залишив кілька слів про...

436. Мірошніченко С. В. Початок становлення та розвитку періодичної преси на Слобожанщині : перша чверть ХІХ ст. / С. В. Мірошніченко // Збірник наукових праць / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; редкол.: Л. М. Плиско, В. Я. Білоцерківський, Є. О. Бондарев [та ін.]. – Харків : Майдан, 2003. – Вип. 14/15. – С. 133. – (Історія та географія). – *

437. Мухина И. Г. Влияние представителей национальных меньшинств на становление высшего образования в Харьковке в ХІХ – начале ХХ столетий / И. Г. Мухина // Via in tempore. История. Политология. – 2020. – Т. 47, № 4. – С. 783–793.

Х. Роммель, про нього: с. 786–788, 790.

Цитати з тексту:

... По воспоминаниям профессора **Х. Роммеля**, в университете существовала определенная конкуренция между иностранцами и отечественными преподавателями, что способствовало расколу преподавательского состава на определенные группы, но преимущество было на стороне иностранных профессоров...

... В 1812 г. деканом словесного факультета был избран **Х. Роммель**, при участии которого при университете были созданы Педагогический институт и Общество наук, где он был председателем. Им разработаны и изданы «План и правила обучения и преподавания в педагогическом институте» и курс лекций «Дидактика и методика»...

... симпатии студентов были и на стороне **Х. Роммеля**, который на лекциях широко использовал переводы произведений античных авторов, демонстрируя их как лучшие образцы ораторского искусства, пытался заинтересовать учеников, сделав преподавание классической филологии и истории культуры «живым, эстетическим познанием»....

438. Мухіна І. Г. Участь національних меншин у суспільно-політичному та економічному житті Харківської губернії (ХІХ–початок ХХ ст.): : дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.01 / І. Г. Мухіна ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2006. – 204 с. – *

439. На скрижалях історії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / А. Д. Балацінова, О. І. Башкір, С. О. Васильєва [та ін.] ; [заг. ред. Л. Д. Зеленської, С. Т. Золотухіної] ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2016. – 113 с.

Х. Роммель, про нього: с. 17–22.

Цитата з тексту:

... **Х. Роммель** був одним з найбільш активних іноземних учених, він відіграв важливу роль у розвитку Педагогічного інституту...

440. Наседкіна О. О. Казкова картина світу: український дискурс / О. О. Наседкіна // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2016. – Вип. 10. – С. 99–101.

К. Д. Роммель, про нього: с. 100.

Цитата з тексту:

... **Крістоф Дітріх Роммель**, перебуваючи в Малоросії, зазначав: «Ніде більше народна й побутова мова не є такою багатою на люб'язні та пестливі слова»...

441. Наукові школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди : кол. моногр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [О. А. Андрущенко, Л. І. Білоусова, В. Я. Білоцерківський та ін. ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка]. – Харків : ХНПУ, 2014. – 324 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 304–305.

Цитата з тексту:

... увагу педагогічна й організаційна діяльність першого ректора (директора) Харківського педагогічного інституту **Христофора Пилиповича Роммеля** (1781–1859 рр.). Доктор філософії, професор словесності й римської давнини **Х. П. Роммель** написав близько 40 ...

442. Немцы в Санкт-Петербурге: Биографический аспект. XVIII–XX вв. Вып. 11 / отв. ред. Т. А. Шрадер. – Санкт-Петербург : МАЭ РАН, 2018. – 436 с.

Д. Х. Роммель, про нього: с. 50, 58.

Цитати з тексту:

...Портрет Ф. К. этого периода дают мемуары, принадлежащие немцу, уроженцу Касселя, воспитаннику Марбургского и преподавателю Гёттинггенского университетов, приглашенному в Харьковский университет профессору **Д. Х. Роммелю** : «По соседству с городом жили двое дворян, Каразин и Биберштейн. Генерал-маршал Биберштейн известен как издатель кавказской флоры и автор путешествия по землям, лежащим между Тереком и Курою. Он жил недалеко от Харькова в селе Мерефе, где я нередко проводил время ...

... **Роммель Дитрих Христоф фон** (1781–1859), этнограф, историограф, профессор Харьковского университета по кафедре латинской словесности и древностей (1811–1815). По возвращении в Германию заведовал королевским и государственным архивом и библиотекой....

443. Нечепоренко Л. С. До 160-річчя кафедри педагогіки. Наукова доповідь / Л. С. Нечепоренко. – Харків : Видавн. центр ХНУ, 2010. – 40 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 6.

Цитата з тексту:

... З відкриттям педагогічного інституту читання педагогіки було доручено його директору, професору **Х.Ф. Роммелю**. В 1811 р. проф. **Х.Ф. Роммель** розробив і видав «План і правила педагогічного інституту» та керівництво для студентів і слухачів з курсу «Дидактика і методика»...

444. Нечепоренко Л. С. Досвід роботи кафедри педагогіки ХНУ за 160 років від дня заснування / Л. С. Нечепоренко // Наукові записки кафедри педагогіки. – 2011. – Вип. 25. – С. 7–15.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 8.

Цитата з тексту:

... Після першого завідувача кафедри педагогіки професора **Х. Роммеля** (18 ...

445. Нечепоренко Л. С. Значення відкриття кафедри педагогіки / Л. С. Нечепоренко // Наукові записки кафедри педагогіки : зб. наук. пр. – Харків : ХНУ ім. В. Каразіна, 2014. – Вип. 37. – С. 8–17.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 9–10.

Цитата з тексту:

... З відкриттям педагогічного інституту читання педагогіки було доручено його директору, професору – **Х.Ф. Роммелю**. В 1811 р. проф. **Х. Ф. Роммель**...

446. Нечепоренко Л. С. Педагогічна освіта в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна : до 160-річчя каф. педагогіки : [монографія] / Л. С. Нечепоренко, С. М. Куліш ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХНУ, 2010. – 212 с. : фот. – *

447. Николич А. (Aleksandar Nikolić). Новыє вклады в биографию Атанасий Стойкович (Нови прилози за биографију Атанасија Стојковића) / А. Николич // Зборник Матице српске за књижевност и језик. – Т. 62, № 2. – С. 555-571. – яз. серб. – *

448. Німецькі поселенці в Україні: історія та сьогодення. – Київ ; Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2006. – 416 с. – (Україна: історія і сучасність. Вип. 1.) – *

449. Новаківська Л. В. Викладання словесності у вітчизняних навчальних закладах (XIX – початок XX століття) : монографія / Л. В. Новаківська. – Умань : Алмі, 2017. – 366 с.

Х. Роммель, про нього: с. 41–42.

Цитата з тексту:

... **Х. Роммель**, ординарний професор кафедри латинської словесності та давніх літератур, прибув до Харківського університету в 1811 році з м. Марбурга, де обіймав в університеті посаду ординарного професора красномовства та грецької мови. Талановитий учений, знаний у науковому світі своїми працями, недовго пробув у Харкові, проте залишив по собі добру згадку, а його роботи, написані в цей час, і досі залишаються цінним історичним джерелом. Знавець 12 мов та давніх літератур, **Х. Роммель** до 1814 року викладав у Харківському університеті загальну історію мовлення, «древності римські», методологію, філологію, тлумачив Саллюстія Югурту, промови Цицерона...

450. Новаківська Л. В. Університетські педагогічні інститути в системі вітчизняної освіти (1811–1859 рр.) / Л. В. Новаківська // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. – Вип. 12, ч. 2. – С. 264–272.

Роммель, про нього: с. 266.

Цитати з тексту:

... У 1813 році **Х. Роммель** був обраний деканом словесного відділення. За три роки перебування у Харкові німецький учений написав близько десяти наукових праць, запровадив філологічний семінар, видав твори деяких античних авторів з коментарями і додатками ...

... Прогалиною в історичному розвитку цього педагогічного інституту стали подальші 10 років: аж до 1823 року не фіксувалось ніяких відомостей стосовно його діяльності. Ймовірно, це пов'язано з від'їздом **Х. Роммеля** із Харкова...

451. Новицкая М. А. Образы и смыслы древнего искусства Западной Сибири (эпохи камня и ранней бронзы) : выпускная квалификац. работа бакалавра / М. А. Новицкая . – Томск : НИ ТГУ, 2016. – 65 с.

Д. Х. фон Роммель, про нього: с. 10.

Цитати з тексту:

... языков Жан-Пьер Абель-Ремюза, бывший профессор харьковского университета **Дитрих Христофор фон Роммель**. Позже, при иных обстоятельствах, ознакомился с этим трудом немецкий ученый-энциклопедист Александр фон Гумбольдт. ...

... Ж. П. Абель-Ремюза и **Д. Х. Роммель** спустя некоторое время издали рецензии на «Inscriptiones Sibiricae». Переводы этих рецензий были дважды опубликованы Г. И. Спасским. Перевод статьи **Д. Х. Роммеля** (выполненный А. Х. Востоковым) вышел в первой части «Сибирского вестника» за 1824 г. под названием «О сходстве начертаний, найденных в Сибири на камнях, с таковыми же в Германии». Перевод работы Ж. П. Абеля-Ремюза (вероятно выполненный самим Г. И. Спасским) был опубликован в четвертой части «Азиатского вестника» в 1825 г...

452. Обзорение публичных преподаваний в Императорском Харьковском университете за 1806–1825 гг. – Харьков, (ежегодное издание). – *

453. Обзорение публичных чтений, кои в императорском Харьковском университете от 17 августа 1813 по 30 июня 1814 года имеют быть преподаваемы. – Харьков : Тип. ун-та, 1813. – 22 с. – *

454. Обзорение публичных чтений, кои в императорском Харьковском университете от 17 августа 1812 по 30 июня 1813 года имеют быть преподаваемы. – Харьков : Тип. ун-та, 1812. – 21 с. – *

455. Обзорение публичных чтений, кои в императорском Харьковском университете от 17 августа 1811 по 30 июня 1812 года имеют быть преподаваемы. – Харьков : Тип. ун-та, 1811. – 21 с. – *

456. Обзорение публичных чтений, кои в императорском Харьковском университете от 17 августа 1810 по 30 июня 1811 года имеют быть преподаваемы. – Харьков : Тип. ун-та, 1810. – 16 с. – *

457. Орлов И. Б. Образы университетов Российской империи второй половины XIX – начала XX столетия в публицистике и историографии / И. Б. Орлов // Новая и новейшая история. – 2007. – № 4. – С. 193–194. – Рец. на кн.: Посохов С. И. Образы університетів Російської імперії другої половини XIX – початку XX століття в публіцистиці та історіографії. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 368 с. – *

458. Освіта і педагогічна думка на Україні у період розкладу і кризи феодально-кріпосницької системи та розвитку капіталізму (XIX сторіччя). Вища освіта // Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X – початок XX ст.) : нариси / редкол. М. Д. Ярмаченко, Н. П. Калениченко, С. У. Гончаренко та ін. – Київ : Рад. шк., 1991. – С. 146–159.

Роммель, про нього: с. 154.

Цитата з тексту:

... Викладачі університету займалися і науковою роботою. Уже в листопаді 1812 р. з ініціативи **Х. П. Роммеля** В. Н. Каразіна вони створили перше наукове товариство природничих і словесних наук...

459. Остахов А. А. Адыгское стрелковое оружие XIII–XVI вв. / А. А. Остахов // Известия Кабардино-Балкарского научного центра РАН. – 2011. – № 4 (42). – С. 40–45.

Цитата з тексту:

... Обратившись в поисках необходимой информации к репродукциям **Х. Роммеля**, ...

... **Роммеля**, В. Алана, и Э. Спенсера видны большие луки и стрелы, скорее всего те самые, которые упоминались выше в качестве археологических ...

460. Остахов А. А. Произведения М. Ю. Лермонтова как ценный элемент для исторических реконструкций (на примере военного искусства черкесов / А. А. Остахов // Лермонтов в исторической судьбе народов Кавказа : сб. науч. ст. по итогам Всерос. науч. конф., посвящ. 200-летию со дня рождения М. Ю. Лермонтова. – Пятигорск : Экоинвест, 2014. – С. 46–58.

Х. Роммель, про нього: с. 52, 53.

Цитати з тексту:

... На рисунках **Х. Роммеля**, В. Алана и Э. Спенсера четко отображены большие луки и стрелы...

... на рисунке **Х. Роммеля** черкес, вооруженный большим луком, изображен сидящим на коне...

461. Очерки истории вузовских библиотек г. Харькова / МОН Украины, Нар. укр. акад. ; под общ. ред. В. И. Астаховой. – Харьков : НУА, 2001. – 527 с. : ил.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 169.

Цитата з тексту:

... Начало создания фонда книжного фонда было положено первым директором института, ординарным профессором **Х. Ф. Роммелем**, который привез с собой отборную библиотеку...

462. Павко А. І. Вітчизняна університетська педагогічна освіта в імперську добу: історіографічні та методичні аспекти : монографія / А. І. Павко, Л. Ф. Курило. – Київ : Знання України, 2005. – 119 с. – *

463. Павко А. І. Загальні риси й особливості підготовки педагогічних кадрів в університетах України у XIX – на початку XX ст. / А. І. Павко // Український історичний журнал. – 2010. – № 4. – С. 99–115.

Х. Роммель, про нього: с. 104.

Цитата з тексту:

... педінститут було створено при Харківському університеті, як його навчально-науковий структурний підрозділ, на початку 1811 р. відповідно до §7 статуту 1804 р. Основне його завдання полягало в підготовці вчителів для гімназій та училищ зі студентів, котрі пройшли повний курс університетського навчання. Першим директором педагогічного інституту при Харківському університеті став професор **Х. Роммель**, що виконував відповідні функції за сумісництвом...

464. Павко А. І. Основні напрями формування викладацького та наукового складу університетів України в імперську добу (XIX – початок XX ст.) / А. І. Павко // Проблеми

історії України XIX – початку XX ст. : зб. наук. пр. / гол. редкол. О. П. Рєєнт. – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2008. – Вип. 15. – С. 290–304.

Х. Роммель, про нього: с. 292.

Цитата з тексту:

... Серед авторитетних фахівців університету, котрі здобули позитивну репутацію у науковому світі, варто назвати ... історика і філолога **Х. Роммеля**...

465. Павко А. І. Провідні тенденції становлення та розвитку університетської педагогічної думки в імперську добу (XIX – початок XX століття) / А. І. Павко, Л. Ф. Курило // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. І. Огієнка. – 2010. – № 3. – С. 153–165. – (Історичні науки).

Х. Роммель, про нього: с. 156.

Цитата з тексту:

... Перші посібники з педагогіки розробив та опублікував професор **Х. Роммель**: «План та правила навчання і викладання в педагогічному інституті» (1811 р.) та курс лекцій «Дидактика і методика» (1812 р.). Спираючись на власний доробок **Х. Роммель** «викладав педагогічні науки теоретично і практично». Досліджуючи зміст навчального процесу, він особливого значення надавав науковим засадам і принципам викладання університетських дисциплін. **Х. Роммель** підкреслював, що зміст університетської освіти значною мірою залежить від наукового рівня підготовки наставника, його моральних якостей, педагогічної майстерності...

466. Павлова Г. Е. Организация науки в России в первой половине XIX в. / Г. Е. Павлова. – Москва : Наука, 1990. – 240 с.

с. 223: *про Товариство наук при Харківському університеті*

467. Павлова Т. Г. До питання про спроби переписати початкову історію Харківського університету та деяких інших вузів Харкова / Т. Г. Павлова // Регіональні проблеми розвитку українознавства Східної України : матеріали наук.-практ. конф., 10 верес. 2003 р. – Харків, 2003. – С. 97–113.

Х. П. Роммель, про нього: с. 101–102, 105, 107, 109.

Цитата з тексту:

... У Харківському університеті педагогічний інститут було створено 1811 р. Його першим директором став **Х. Роммель**. ...

468. Павлова Т. Г. Історія, якої не було: сучасна міфотворчість минулого вищої освіти Харкова: [Харків. пед. ун-т, мед. ун-т, юрид. акад. та ін.] / Т. Г. Павлова // UNIVERSITATES. – 2004. – № 2. – С. 24–33 : з фото. – *

469. Павлова Т. Г. Профессора-иностранцы в Императорском Харьковском университете / Т. Г. Павлова // Европейские традиции в истории высшей школы в России: от доуниверситетской модели к университетам : сб. ст. / отв. ред.: Н. В. Салоников. – Великий Новгород, 2018. – С. 128–134. – *

470. Павлова Т. Г. Столетний юбилей историко-филологического факультета: взгляд из XXI столетия / Т. Г. Павлова // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / под ред. М. И. Халанского и Д. И. Багалея ; вступ. ст. Т. Г. Павловой. – Харьков : Сага, 2007. – С. 13. – *

471. Палієнко М. [Рецензія] / М. Палієнко // Український історичний збірник. – 2010. – Вип. 13, ч. 2. – С. 214–218. – Рец. на кн.: Іваненко О. А. Українсько-французькі зв'язки: наука, освіта, мистецтво (кінець XVIII – початок XX ст.): [монографія] / О. Іваненко ; НАН України ; Ін-т історії України. – Київ : [Ін-т історії України НАН України], 2009. – 319 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 217 [рецензія] ; с. 22, 80, 83, 140, 231, 232 (текст монографії).

Цитата з тексту:

... Він вирізнявся блискучими ораторськими здібностями, та, згідно спогадів **Х.-П. Роммеля**, мав «надзвичайний декламаторський талант»...

472. Паначин Ф. Г. Педагогическое образование в России: историко-педагогические очерки / Ф. Г. Паначин. – Москва : Педагогика, 1979. – 216 с. – *

473. Пасічник Н. О. Вплив представників німецької школи фінансів на становлення фінансової науки и освіти в Харківському університеті в першій чверті XIX століття / Н. А. Пасічник // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2014. – Вип. 41. – С. 281–285.

Х. Д. Роммель, про нього: с. 282, 284.

Цитата з тексту:

...Цікавим історіографічним джерелом, в якому представлено досліджуваний період, є мемуари професора Харківського університету **Х.Д.Роммеля** про своє перебування в Харкові протягом 1810–1815 рр. Роммель після повернення до Німеччини детально описав причини, що зумовили його приїзд до Харкова, порівняв особливості навчального середовища Геттінгенського (де він навчався) і Харківського університетів, а також, елементи побутового життя і взаємовідносин німецьких професорів та їх російських колег. Спогади **Х.Д.Роммеля** були опубліковані німецькою мовою в Лейпцизі 1854 року, російською – переклад і друк уривку його спогадів мав місце у Харкові 1868 року, повне, коментоване видання мемуарів підготували історики Харківського університету (2001 р.)...

474. Пасічник Н. О. Йозеф Ланг: сучасний погляд на життєвий шлях та наукову спадщину професора Харківського університету / Н. А. Пасічник // *Dziejów Europy Wschodniej i Państw Bałtyckich*. – 2020. – № 9. – Р. 11–24. – *

475. Педагогический институт // Харьковский Императорский университет. Ученые общества и учебно-вспомогательные учреждения Харьковского университета (1805–1905 гг.) / под ред. проф. Д. И. Багалея и проф. И. П. Осипова. – Харьков : Тип. "Печатное дело", 1911. – С. 241–253.

Х. П. Роммель, про нього: с. 242–243.

Цитата з тексту:

... Директором института был избран профессор **Роммель**. **Роммель** преподавал словесность латинскую по руководству Гарлеса...

476. Педагогічна підготовка студентів у Харківських університеті і педагогічному інституті в XIX ст. // Рідний край : навч. посіб. з народознав. / АПН України, Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Харків : ХДПУ, 1999. – С. 379–388.

Х. П. Роммель, про нього: с. 381–384, 387.

Цитати з тексту:

... професор **Х. П. Роммель** більше уваги приділяв розробці питань теорії навчання і методики, зокрема, принципів і методів дидактики...
... Важливі методичні поради щодо читання лекцій залишили в своїх роботах і звітах професори **Х. П. Роммель** («Дидактика и методика»)...

477. Педагогічна підготовка студентів у Харківських університеті і педагогічному інституті в XIX ст. // Рідний край : навч. посіб. з народознав. / АПН України та ін. ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : Основа, 1994. – С. 417–427.

Х. П. Роммель, про нього: с. 418–419, 421–422.

Цитати з тексту:

...самостійні курси теорії та історії педагогіки, спецсеминари і практичні заняття з цих предметів, ряд методичних дисциплін вели в 1811– [...] професор **Х. П. Роммель** і випускник Дерптського ...

... **Х. П. Роммель** і М. О. Лавровський неоднаразово зазначали, що викладач вищої школи повинен постійно «йти в ногу з наукою», працювати над своїм науковим удосконаленням...

478. Педагогічна школа // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку : Харківська область : [монографія] / НАПН України [та ін.] ; [ред. рада вид.: В. Г. Кремінь (гол.) та ін. ; редкол. тому: І. Ф. Прокопенко (гол.) та ін.]. – Київ : Знання України, 2009. – С. 229–238.

Х. Роммель, про нього: с. 229.

Цитата з тексту:

... які розробив і видав перший директор інституту професор **Роммель Христофор Пилипович** ...

479. Педагогічна школа // Наукові школи Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди : кол. моногр. / О. А. Андрущенко, Л. І. Білоусова, В. Я. Бідоцерківський [та ін.] ; [за заг. ред. І. Ф. Прокопенка] ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2014. – С. 12–13.

Цитата з тексту:

... Доктор філософії, професор словесності й римської давнини **Х. П. Роммель** написав близько 40 наукових праць, деякі з них використовувалися як підручники і посібники в університеті, педагогічному інституті та гімназіях. ...

480. Пересада О. О. Короткий огляд діяльності співробітників морально-політичного факультету Харківського університету 1804–1835 гг. Ч. 1 / О. О. Пересада // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2016. – Вип. 30. – С. 148–154. – (Питання політології).

Х. Роммель, про нього: с. 151.

Цитати з тексту:

... У Харківському університеті **Х. Роммель** працював за рекомендацією міністра освіти К. Розумовського від 1811 р. на кафедрі давньої літератури, викладав загальну історію мови, методологію, філологію, пояснював Вергілія, Горация, Корнелія, Тацита, промови Цицерона, читав історію римської літератури за Герлахом. **Х. Роммель** організовував і проводив філологічний семінар, на якому вивчалися основи граматики і критики...

... У 1812 р. він був призначений директором Педагогічного інституту. У звіті за 1812 р. відзначалося, що професор **Роммель** викладав студентам інституту педагогіку, дидактику і методологію, крім того, на заняттях надавав їм поради та настанови, вимагаючи від них звітів про домашні завдання...

... 30 серпня 1811 р. характеризуючи рівень освіти, вчений зауважив, що потрібно відрізняти справжню і досконалу освіту від помилкової і поверхневої.

Перераховуючи всі науки, **Роммель** особливе значення надавав класичній філології. У 1814 р, з посиленням в Росії реакції, **Х. Роммель**...

481. Перковская Г. А. Преподавание истории в российских университетах в первой четверти XIX века / Г. А. Перковская, В. А. Шаповалов // Вестник Ставропольского государственного университета. – 2003. – № 33. – С. 7–14.

Цитата з тексту:

... Харьковский университет мог гордиться именами блестящих латинистов – **Х. Роммеля** и И. Я. Кронеберга ...

482. Петров Ф. А. Российские университеты в первой половине XIX века : Формирование системы университетского образования. Кн. 1. Зарождение системы университетского образования в России / Ф. А. Петров ; Гос. ист. музей. – Москва : Гос. изд. музей, 1998. – 471 с. – *

483. Петров Ф. А. Формирование системы университетского образования в России в первой половине XIX века : автореф. дис. ... докт. ист. наук / Ф. А. Петров. – Москва, 1999. – 69 с. – *

484. Петров Ф. А. Формирование системы университетского образования в России / Ф. А. Петров ; Моск. Гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Гос. Ист. музей. – Москва : Изд-во Моск. Ун-та, 2002. – Т. 1: Российские университеты и Устав 1804 года. – 414 с.

Х. Роммель, про нього: с. 336.

Цитата з тексту:

... заглавием «Пять лет из истории Харьковского университета. Воспоминания профессора **Роммеля** о своем времени, о Харькове и Харьковском университете». Примечательно, ...

485. Петров Ф. А. Формирование системы университетского образования в России / Ф. А. Петров ; Моск. Гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Гос. Ист. музей. – Москва : Изд-во Моск. Ун-та, 2002. – Т. 2: Становление системы университетского образования в первые десятилетия XIX века. – 815 с. : табл.

Х. Роммель, про нього: с. 279, 292.

Цитати з тексту:

... указывал один из первых профессоров Харьковского университета **Х. Ф. Роммель**, «почти вся молодежь смотрела на занятия как на ступень к высшим чинам по службе; ...

... немецкого ученого-просветителя, крупного специалиста по филологии и античной литературе **Христофора Филипповича Роммеля** (1781–1859); его в 1810 г. привлек...

...насаждении на этой нетронутой почве науки. Приехав в Харьков в январе 1811 г., **Роммель** был назначен ординарным профессором латинской словесности. В отличие...

486. Плетенева И. Ф. Фундаментализация знаний как ведущая тенденция педагогического образования в России в XIX веке / И. Ф. Плетенева // Психология образования в поликультурном пространстве. – 2008. – Т. 1, № 1–2. – С. 50–60. – *

487. Подкопаева И. В. Книги XIX – начала XX веков о первых российских университетах в редкой части фонда зональной научной библиотеки ВГУ / И. В. Подкопаева // Книга в современном мире : материалы междунар. научн. конф. (Воронеж,

25–27 февр. 2014 года) / науч. ред. Ж. В. Грачева ; ред. М. К. Попова и др. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 2014. – С. 158–162. – *

488. Познахирев В. В. Военнопленные Оттоманской империи в Белгородско-Курском крае в XVIII – начале XX в. : монография / В. В. Познахирев. – Санкт-Петербург : Нестор-История, 2013. – 96 с. – *

489. Познахирев В. В. Турецкие генералы и адмиралы в русском плену (XVIII – XX вв.) : монография / В. В. Познахирев. – Санкт-Петербург : Нестор-История, 2019. – 224 с. – *

490. Половцов А. А. Роммель Христофор Филиппович (Dietrich-Christoph von Rommel) / А. А. Половцов // Русский биографический словарь. – Т. 17. – URL : <https://azbyka.ru/otechnik/Spravochniki/russkij-biograficheskij-slovar-tom-17/51>

491. Половцов А. А. Роммель Христофор Филиппович (Dietrich-Christoph von Rommel) / А. А. Половцов // Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 23. – С. 66–75.

492. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 6: Дабелов – Дядьковский. – 1905. – С. 166.

Цитата з тексту:

... профессор **Роммель** пишеть о Дегурове: „По званію онъ былъ профессор должность профессора въ главномъ перомъ...

493. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 8: Ибак – Ключарев. – 1897. – С. 500.

Цитата з тексту:

... замѣтка о Харьков. универ.»; «Матеріалы для и історіи основ. Харьков, универ.», въ «Харьков, губерн. вѣдом.», 1 8 7 8 , №№ 1 9-4 7; **Роммель**, «Пять...

494. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 13: Павел, преподобный – Петр (Илейка)

Цитата з тексту:

... Его коллега по кафедре проф. **Роммель** оставил нам о нем следующий отзыв ...

495. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 16: Рейтерн – Рольцберг. – 1913. – С. 196.

Цитати з тексту:

напр., враждебно относившійся къ русскимъ профессоръ **Роммель** все-же называлъ Рижскаго («ein be rühmter Rhetoriker)). Графъ С. О. Потоцкій, которому лучше...

496. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 17: Романова-Рясовскій. – Петроград, 1918.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 68–79.

Цитати з тексту:

... Въ Дерптѣ **Роммель** познакомился со ...

... 2-3 концерта въ Петербургъ, а **Роммель, Христофоръ Филиповичъ** также ѣздилъ...
... пишеть о немъ **Роммель** въ участіе въ музыкальной жизни Петербурга...
... Семья Юста-Филиппа **Роммеля** была многочисленна, и каждому изъ дѣтей...

497. Половцов А. А. Русский биографический словарь : в 25 т. – Москва, 1896–1918. – Т. 20: Суворова –Ткачев. – 1912. – С. 527.

Цитата з тексту:

... къ своимъ роднымъ и привязанностью къ 28, 31. – **Роммель**, „Пять лѣтъ изъ жизни Харьковскаго унив. ..

498. Полякова Н. В. Международное сотрудничество университетов России в XIX веке / Н. В. Полякова // Социально-гуманитарные знания. – 2001. – № 6. – С. 186–204.

Х. Роммель, про нього: с. 187–188.

Цитата з тексту:

... **Х. Роммель**, екстраорд. проф. Марбург. ун-ту, в Харк. ун-ті – орд. проф. кафедри давньої літератури, директор Педагогічного інституту, створювач філологічного семінару, засновник Товариства наук при Харк. ун-ті ...

499. Полякова Н. В. Образование в России в первой половине XIX века / Н. В. Полякова // Социально-гуманитарные знания. – 1999. – № 2. – С. 147–163. – *

500. Пономарёва С. А. Григорий Иванович Спасский: исследователь Сибири и просветитель : дис. ... канд. историч. наук : спец. 07.00.02 / С. А. Пономарёва ; Нац. исследоват. Том. гос. ун-т. – Красноярск, 2017. – 227 с. : ил.

Х. Роммель, про нього: с. 149.

Цитати з тексту:

... называемых «Nühnegräber», камнями с высеченными руническими знаками.
Д. Х. Роммель предложил свой вариант истолкования надписей на «гессенских» и «сибирских»
... столь похожи на разбросанные пруттики, что догадка **Роммеля** имеет некое вероятие», однако, указывая на то, что Тацит говорил вовсе не о взаимном положении...

501. Попова Л. Д. Інститути педагогічного профілю. Харківський педагогічний інститут / Л. Д. Попова, Т. П. Танько // Педагогічна Харківщина : довідник / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; [за ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової]. – Харків : ХДПУ, 1999. – С. 62–65.

Х. П. Роммель, про нього: с. 63–64.

Цитата з тексту:

... Першим директором інституту було призначено професора **Роммеля Христофора Пилиповича**, який одночасно виконував і обов'язки ординарного професора університету...

502. Попова Л. Д. Інститути педагогічного профілю. Харківський педагогічний інститут / Л. Д. Попова, Т. П. Танько // Педагогічна Харківщина : довідник / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; [за ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової]. – Харків : Вид-во Круглова, 1997. – С. 59–63.

Х. П. Роммель, про нього: с. 60–61.

Цитати з тексту:

... **Роммель Х. П.** склав для слухачів методичний посібник ...

... Як керівник, він не лише перевіряв, щоб всі настанови виконувалися, але і сам стежив за вповедінкою слухачів, ...

503. Попова Л. Д. Роммель Христофор Пилипович / Л. Д. Попова / Педагогічна Харківщина : довідник / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; [за ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової]. – Харків : ХДПУ, 1999. – С. 128–129.

504. Попова Л. Д. Роммель Христофор Пилипович / Л. Д. Попова // Педагогічна Харківщина : довідник / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; [за ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової]. – Харків : Вид-во Круглова, 1997. – С. 123–125.

505. Попова Л. Д. Шляхи і форми педагогічної підготовки майбутніх учителів у вузах Харкова в ХІХ ст. / Л. Д. Попова, В. А. Гошовська // Шляхи підвищення навчально-виховного процесу в школі та педагогічному вузі : зб. наук. пр. / Харків. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Балаклійська р-на організ. «Просвіта» ; відп. ред. В. І. Лозова. – Харків : ХДПУ, 1994. – Ч. 3. – С. 3–9.

Х. Роммель, про нього: с. 4.

Цитата з тексту:

... Професор Харківського університету **Х. Роммель** у праці «Дидактика і методика» підкреслював, наприклад, що лекція тільки тоді буде корисною, коли даватиме студентам нові відомості і формуватиме у них пізнавальний інтерес, прагнення до самостійного оволодіння знаннями ...

506. Посохов С. И. Актовые речи профессоров – иностранцев Харьковского университета первой четверти ХІХ в. : трансфер университетской идеи / С. И. Посохов // Вопросы образования. – 2008. – № 3. – С. 264–276.

Х. Роммель, про нього: с. 266, 271, 272

Цитати з тексту:

... Среди авторов встречаем таких видных ученых, как Л. Якоб, **Х. Роммель**, ...

... **Христофор Роммель**, так же как и Людвиг Якоб, отмечал особенную роль прежде всего физики, математики и химии, а затем и географии, этнографии, статистики, истории и филологии. Любопытно, что он ...

507. Посохов С. И. «Актовые речи» профессоров российских университетов второй половины ХVІІІ – первой трети ХІХ в. как исторический источник и памятник культуры / С. И. Посохов // Актуальные проблемы источниковедения : материалы ІІІ Междунар. науч.-практ. конф. – Витебск, 2015. – С. 197–200.

Х. Роммель, про нього: с. 199.

508. Посохов С. И. Конфликты в Харьковском университете в начале ХІХ в. и их интерпретация в публицистике и историографии / С. И. Посохов // Universitates. Наука и просвещение. – 2008. – № 4 (35). – С. 16–23. – *

509. Посохов С. И. «Непонятный» VS «непонятый» В. Н. Каразин: комментарии, ремарки, апология / С. И. Посохов // Диалог со временем. – 2015. – № 51. – С. 64–93.

Х. Роммель, про нього: с. 70.

Цитата з тексту:

... свидетельствуют воспоминания профессора Марбургского, а затем Харьковского университета **Х. Роммеля**: «Вблизи Харькова проживало двое дворян, знакомство с которыми я считаю среди лучших воспоминаний в своей жизни. Первым был Каразин, непосредственный основатель университета.

Ознакомленный с языками и литературой почти всех народов, с лучшими изобретениями европейцев в области физики и химии и исполненный филантропических идей, он посвятил себя научным исследованиям и экспериментам...

(Статья подготовлена в рамках Международного исследовательского проекта «Ubi universitas, ibi Europa» («Трансфер и адаптация университетского образования в России второй половины XVIII – первой четверти XIX в.»), поддержанного Германским историческим институтом в Москве и Фондом Герды Хенкель).

510. Посохов С. И. Образы профессоров-иностранцев Харьковского университета начала XIX в. в воспоминаниях современников / С. И. Посохов, В. Иващенко // Наукові записки Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського. – Т. 19, кн. 1 : Джерела локальної історії: методи дослідження, проблеми інтерпретації, популяризація. – Київ, 2009. – С. 631–642.

Х. Роммель, про нього: с. 632

Цитати з тексту:

... Как профессор Харьковского университета (1811–1814 гг.) **Роммель** стремился «основать в центре Украины новый постоянный центр литературного и гуманистического образования»...

... описывая встречу с российским посланником в Дрездене Ханниковым, **Роммель** отмечал, что «эти господа не имеют никакого представления о том типе немецких ученых, которые приезжают в Россию не ради желания обогатиться и иметь карету с лошадьми, а из высоких общечеловеческих и научных убеждений»...

511. Посохов С. И. Образы Харьковского университета XIX – начала XX в. в воспоминаниях, публицистике и историографии / С. И. Посохов // «Быть русским по духу и европейцем по образованию»: Университеты Российской империи в образовательном пространстве Центральной и Восточной Европы XVIII – начала XX ст. – Москва, 2009. – С. 100–113. – *

512. Посохов С. И. Почетные члены Харьковского университета (XIX – начала XX века) / С. И. Посохов, С. М. Куделко // Юг России и Украина в прошлом и настоящем: история, экономика, культура : сб. науч. тр. V Междунар. науч. конф. (Белгород, 23–24 янв. 2009 г.) / отв. ред. И. Т. Шатохин. – Белгород : Изд-во БелГУ, 2009. – 428 с. – *

513. Посохов С. И. Профессорский стиль и качество жизни в университетских городах Российской империи первой половины XIX в. / С. И. Посохов // Tractus aevorum: эволюция социокультурных и политических пространств. – 2014. – Т. 1, № 1. – С. 78–96. – *

514. Посохов С. И. Профессорский стиль и качество жизни в университетских городах Российской империи первой половины XIX в. / С. И. Посохов // Джерела локальної історії. Культурний побут городян XVIII – першої половини XX ст. : зб. наук. пр. / Ін-т укр. і археографії та джерелозн. ім. М. С. Грушевського НАН України. – Київ, 2013. – С. 186–205.

Цитата з тексту:

... запрошені з Німеччини професори допомагали змінювати саму інфраструктуру університетського міста, що особливо важливим було для провінції ...

515. Посохов С. И. Роль «немецкого образца» в процессе становления и развития университетов России XIX века: оценки и мнения в российской публицистике и историографии / С. И. Посохов // Научные ведомости Белгородского государственного университета. – Белгород, 2008. – Вып. 5. – № 1(41). – С. 170–179. – (История, политология, экономика). – *

516. Посохов С. И. Традиции проповеди в актовых речах профессоров университетов Российской империи (вторая половина XVIII – первая треть XIX в.) / С. И. Посохов // Диалог со временем. – 2019. – Вып. 66. – С. 154–175.

Х. Роммель, про нього: с. 157.

Цитата з тексту:

... Профессор **Х. Роммель** так подал это в своей речи «О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения»: «О преславный и божественный свет истины! о когда бы ученые никогда не забывали, что обязанность их есть питать и хранить тебя! [...] Твоими священнослужителями и вещателями и мы быть должны»...

517. Посохов С. И. Университеты Российской империи: историографические мифы и данные просопографии / С. И. Посохов // Актуальные вопросы изучения и преподавания истории, социально-гуманитарных дисциплин и права : материалы междунар. науч.-практ. конф. к 100-летию историч. ф-та ВГУ им. П. М. Машерова (Витебск, 26–28 апр. 2018 г.). – Витебск : ВГУ им. П. М. Машерова, 2018. – С. 64–67.

Цитата з тексту:

... По национальному составу наиболее пестрой выглядит корпорация Харьковского университета. Максимальное единовременное количество немецких профессоров – 41 человек ...

518. Посохов С. И. Университеты Российской империи в советской историографии / С. И. Посохов // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2018. – Т. 63, вып. 4. – С. 1238–1255. – (История). – *

519. Посохов С. И. Университетский город в Российской империи второй половины XVIII – первой половины XIX веков (К вопросу о роли, степени и каналах немецкого культурного влияния) / С. И. Посохов // Диалог со временем. – 2011. – Вып. 36. – С. 140–165.

Х. Роммель, про нього: с. 148, 151.

Цитати з тексту:

... по воспоминаниям **Христофора Роммеля**, первым делом по прибытию в Харьков он вступил в знакомство «с несколькими семействами честных ремесленников-немцев»; кроме того, неженатые профессора составили клуб, в котором принимали участие исключительно немцы...

... Как писал проф. **Роммель**, вспоминая о своей родине, «местная знать владела лучшими кабаками в городе»...

... о такой «университетской аллее» в Геттингене упоминает **Роммель**...

520. Посохов С. И. Университетская идея в Российской империи XVIII – начала XX веков : антология : учеб. пособие для вузов / С. И. Посохов ; Герм. ист. ин-т в Москве [и др.] ; сост. А. Ю. Андреев, С. И. Посохов. – Москва : РОССПЭН, 2011. – 52 с. – *

521. Посохов С. І. Іноземні професори на етапі становлення Харківського університету: колективний портрет : актова лекція на ювілейному засіданні Вченої ради Харківського університету, присвяченому 210-річчю від дня заснування / С. І. Посохов //

Зі змісту:

... Значною фігурою на загальному фоні харківських вчених початку XIX ст. виглядає і, також вже згаданий, німецький професор **Христофор Роммель**. Вихованець Марбурзького та Геттингенського університету, знавець 12 мов, фахівець в галузі філології, історії та орієнталістики, на момент запрошення він був штатним професором Марбурзького університету. До Харкова **Роммель** приїхав на початку 1811 р. і був призначений професором латинської словесності. У наступному році він був призначений директором т.зв. Педагогічного інституту при університеті, який мав опікуватися казеннокоштиними студентами. Для потреб цих студентів він написав «Дидактику та методику». У 1813 р. він був обраний деканом словесного відділення. Хоча перебування Роммеля у Харкові було нетривалим (вже у 1814 р. він виїхав до Петербурга, а наступного року до Німеччини), він встиг також здійснити свій вплив на університетське середовище. Примітно, що його перша праця (промова на святковому університетському акті) називалася так: «О преимуществе и силе истинного и совершенного просвещения». («Речи» видавалися з 1806 г., деякі друкувалися мовою оригіналу, а поряд наводився переклад російською). В ній він доводив необхідність та закономірність запрошення іноземців для розвитку просвіти в Росії. Друга промова «Об ученых учреждениях и академиях древнего и нового мира» була проголошена в 1812 р. на честь дня народження Олександра I і була присвячена значенню університетського самоврядування. Він також видав деякі праці античних авторів з коментарями та додатками, запровадив спеціальний філологічний семінар (за прикладом свого вчителя Гейне). Все це сприяло швидкому засвоєнню традицій університетської освіти в Харкові...

522. Посохов С. І. Університет та місто в Російській імперії (друга половина XVIII – перша половина XIX ст.) : монографія / С. І. Посохов. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2014. – 364 с.

Монографію присвячено проблемі адаптації університету в соцікультурному просторі Східної Європи другої половини XVIII – першої половини XIX століть. Аналіз здійснено переважно на матеріалах Московського, Казанського та Харківського університетів. Охарактеризовано початкові умови та труднощі, з якими зіткнулися засновники університетів, процеси соціалізації іноземних професорів, практики самопрезентації університетів, процес укорінення та трансформації університетських традицій в новому середовищі, а також вплив університету на модернізацію міст Російської імперії.

523. Посохова Л. Ю. Портрет Х. Роммеля – першого ректора інституту / Л. Ю. Посохова // Учитель (ХДПУ ім. Г. С. Сковороди). – 1997. – № 9.

524. Посохова Л. Ю. Христофор Роммель / Л. Ю. Посохова // Слобожанщина. – 2001. – Т. 18. – С. 195–197.

525. Потапенко С. Ранньомодерна історія Слобідської України в археографічних публікаціях 1990-х – 2000-х років: основні тенденції / С. Потапенко // Український археографічний щорічник. Нова Серія. – 2012. – Вип. 16/17. – С. 327–334.

К. Д. Роммель, про нього: с. 332.

Цитата з тексту:

... Дочекалися свого видання й спогади мандрівників про Слобідську Україну першої половини XIX ст. – **Кристофа-Дитриха фон Роммеля**...

526. Почетные члены Московского университета и научных обществ при нем, 1804-2004 : биограф. слов. : [к 250-летию Моск. ун-та] / [авт.-сост. : Болтачева С. И. и др.]. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 2005 (Чебоксары : ИПК Чувашия). – 878 с. – (Архив Московского университета).

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 452, 665, 729.

Цитати з тексту:

...**РОММЕЛЬ (ROMMEL) ХРИСТОФОР ФИЛИППОВИЧ (ДИТРИХ ХРИСТОФОР)** (1799— фон (с 1828 г.) ...

... Харьковского университетов, директор Гессенского дворцового архива, придворный историограф. Почетный член МОИП (24 апр. 1814 г.). **Роммель (Rommel) Христофор Филиппович (Дитрих Христофор) фон** (1781—1859), немецкий историк, ...

... **Роммель (Rommel) Христофор Филиппович (Дитрих Христофор) фон** (1781—1859), ...

527. Провідна роль Харківського університету й педагогічного інституту // Історія педагогіки : навч. посіб. / С. В. Білецька, В. М. Білик, Н. О. Борисенко [та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Троцько ; ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків : [ХНПУ], 2008. – С. 253–256.

Х. П. Роммель, про нього: с. 254.

Цитата з тексту:

... Першим директором педінституту, обраним на демократичних засадах, був професор університету **Христофор Пилипович Роммель**. Він одночасно виконував і обов'язки інспектора гімназій та училищ округу...

528. Прокопенко І. Ф. Харківському національному педагогічному університету імені Г. С. Сковороди – 215 років! / І. Ф. Прокопенко, Ю. Д. Бойчук // Новий колегіум. – 2019. – № 4. – С. 3–11.

К.-Д. фон Роммель, про нього: с. 4.

Цитати з тексту:

... Призначення директором видатного німецького вченого професора **Крістофа-Дітріха фон Роммеля** мало надзвичайно важливе значення в розвитку інституту. Він не тільки склав перші навчальні документи — «План і правила педагогічного інституту» та «Дидактичні начала», ...

... Професор **Роммель** власним коштом видав промови і філософські праці Цицерона, Салюстія, Корнелія для навчання студентів. Перший директор інституту був автором близько 40 наукових праць. **К.-Д. Роммель** уважав, що ...

529. Прокопенко Л. Л. Досвід розвитку державно-громадського управління освітою в Україні у XVIII – першій половині XIX ст. : [Електронний ресурс] / Л. Л. Прокопенко // URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-02/10pllupp.pdf>

Цитати з тексту:

... Члени правління обирали директора, вице-директора, професорів та вчителів, яких затверджував попечитель Харківського навчального округу...

... **Роммель К.-Д.** Спогади про моє життя та мій час / **К.-Д. Роммель**. – Х. : Майдан, 2001...

530. Прокопьев А. Ю. Иоганн Георг 1, курфюрст Саксонии (1518-1656): власть и элита в конфессиональной Германии : дис. ... докт. истор. наук. : спец. 07.00.03 / А. Ю. Прокопьев. – Москва, 2006. – 900 с.

Цитата з тексту:

... земель Германии перелом конца XIX в. оказался знаковым и очень плодотворным. Без написанных тогда и несколько раньше трудов [...], **Роммеля** едва ли мыслимо при всей естественной ограниченности авторов представить даже сегодня историографию Баварии, Пфальца или Гессена. ...

531. Прокопьев А. Ю. Открытие социального? Княжеская элита конфессиональной эпохи в современной немецкой историографии / А. Ю. Прокопьев // Проблемы социальной истории и культуры Средних веков и раннего нового времени : сб. ст. / под ред. Г. Е. Лебедевой. – Санкт-Петербург : Изд-во С.-Петерб. ун-та, 2005. – Вып. 6. – С. 50–90.

К. Роммель, про нього: с. 54.

Цитата з тексту:

... Без написанных тогда и несколько раньше трудов З. Рицлера, Г. Пфистера, **К. Роммеля** едва ли мыслимо (при всей естественной ограниченности авторов!) представить даже сегодня историографию Баварии, Пфальца или Гессена. Впервые в научный оборот были введены огромные пласты источников, началась регулярная публикация архивных материалов...

532. Прокоф'єва Л. Б. Педагогічні інновації у вищій школі України в XIX столітті / Л. Б. Прокоф'єва // Наукові записки [Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка]. – 2015. – № 2. – С. 3–8. – (Педагогіка).

Х. Роммель, про нього: с. 4–5.

Цитата з тексту:

...Першим директором університетського педагогічного інституту працював професор **Х. М. Роммель**, викладацька і наукова діяльність якого була спрямована на розробку та проведення семінарів і практичних занять з педагогіки, дидактики, методики викладання всіх шкільних предметів...

533. Професори Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / голов. ред. М. Белєвцов. – Харків : Відомі імена, 2006. – 119 с. : іл., портр.

Х. П. Роммель, про нього: с. 8, 89.

Цитати з тексту:

... 1811 року **Роммель** одержує посаду ординарного професора кафедри класичної філології Харківського університету і одночасно призначається директором Педагогічного інституту...

... Доктор філософії, професор словесності і римської давнини **Х. Роммель** написав близько 40 наукових праць, ...

534. Радзієвська О. В. Розвиток проблеми формування творчої активності майбутніх вчителів в історії педагогічної думки / О. В. Радзієвська // Педагогіка, психологія і медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2007. – № 3. – С. 115–118.

Х. Роммель, про нього: с. 116.

Цитата з тексту:

... Формуванню творчої активності майбутніх вчителів сприяла науково-педагогічна діяльність професорів Харківського університету ... директора педагогічного інституту **Х. Роммеля**...

535. Радіонова Н. В. Європейські цінності в Україні в XIX столітті / Н. В. Радіонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [редкол. : М. Д. Култаєва (голов. ред.) та ін.]. – 2016. – Вип. 47(2). – С. 121–126. – (Філософія)

К. Роммель, про нього: с. 123.

Цитата з тексту:

У перші роки існування університету його професорська колегія вирізнялася особливою науковою продуктивністю. Шад, **Роммель**, Стойкович та інші опублікували в той час низку наукових праць по різних галузях знань, які відповідали європейському рівню...

536. Радіонова Н. В. Культурно-історичні передумови становлення філософської освіти на Слобожанщині XIX ст. / Н. В. Радіонова // Філософія освіти. – 2010. – № 1–2 (9). – С. 236–251.

К. Роммель, про нього: с. 242–243.

Цитата з тексту:

... Університетське середовище у спогадах професора **К. Роммеля** постає доволі строкатим у національному та партійному сенсі...

537. Радіонова Н. В. Релігія як чинник формування мультикультурного простору: досвід Слобожанщини XIX століття / Н. В. Радіонова // Світогляд-Філософія-Релігія. – 2011. – Вип. 1. – С. 179–188.

К. Роммель, про нього: с. 183–184.

Цитати з тексту:

...Тема конфесійної толерантності неодноразово звучить у споминах професора **Роммеля**. Наприклад, змальовуючи похоронну церемонію ректора Харківського університету професора Рижського, ...

...Жалобну промову було виголошено на трьох мовах: латиною, російською та французькою. Також **Роммель** у захваті описує...

538. Радіонова Н. В. Репрезентації філософії в освітньому просторі Слобожанщини у XIX столітті // Н. В. Радіонова. – Суми : ВАТ «СОД» ; Харків : «Козацький вал», 2008. – 320 с.

К. Роммель, про нього: с. 66, 72, 302.

Цитата з тексту:

... Серед них було чимало висококласних, талановитих фахівців, що здобули репутацію в науковому світі ще до свого переїзду до Харкова. Особливо виділялися [...], історик і філолог **К. Роммель** (1811 р.)...

539. Радіонова Н. В. Філософія навчального плану: досвід Слобожанщини XIX ст / Н. В. Радіонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [редкол. : М. Д. Култаєва (голов. ред.) та ін. – 2013. – Вип. 41 (2). – С. 207–216. – (Філософія). – URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2013_41\(2\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_filos_2013_41(2)_23).

Цитата з тексту:

... викладачів не вистачало (дефіцит професорів у Харківському університеті відчувався протягом всього XIX ст.) були змушені читати декілька лекційних курсів. Універсалізм був виразною ознакою тогочасної європейської професури. Зважаючи на досить слабкий рівень підготовки слухачів і брак навчальних посібників лекції здебільшого представляли з себе популяризацію наукових знань. Що з одного боку надавало певної свободи в педагогічній творчості та при розробці навчальних програм та планів...

540. Радіонова Н. В. Формування релігійного світогляду у мультикультурному суспільстві: досвід Слобожанщини XIX століття / Н. В. Радіонова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: М. Д. Култаєва (голов. ред.) та ін. – 2012. – Вип. 39. – С. 79–91. – (Філософія).

К. Д. Роммель, про нього: с. 84.

Цитати з тексту:

...Тема конфесійної толерантності неодноразово звучить у споминах професора **Роммеля**. Наприклад, змальовуючи похоронну церемонію ректора Харківського університету професора Рижського, він пише: «цього разу ми, іновірці, приєдналися до російського духовенства, яке в той час відзначалося особливою терпимістю»...

...Також **Роммель** з захватом описує «чудові голоси українського хору». Церемонія наскільки була вражаючою, що «протестанти, за прикладом інших, цілували розп'яття»...

541. Радогуз С. А. Роль професора В. Л. Кірпічова в організації Південно-Російського товариства технологів / С. А. Радогуз // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". – 2013. – № 68. – С. 140–148. – (Історія науки і техніки).

К.-Д. Роммель, про нього: с. 141.

Цитата з тексту:

... Другим являлося Товариство наук, засноване у 1813 р. за ініціативи професорів Харківського університету А. І. Стойковича та **К. Д. Роммеля** з метою розповсюдження наукових знань. За недостатньої організації та часткової протидії з боку влади...

542. Радул В. В. Формування викладацького складу вітчизняних університетів у XIX – на початку XX століття / В. В. Радул, О. С. Радул // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка]. – 2018. – Вип. 167. – С. 12–17. – (Педагогічні науки).

Х. Роммель, про нього: с. 12.

Цитата з тексту:

... середу і суботу). Першим директором інституту став німецький учений, професор **Христофор Роммель**. Для здобуття двох вищих наукових ступенів – магістра і доктора – статутом 1804 р. передбачалися публічні ...

543. Реєнт О. П. Історична наука в Україні в 19 столітті [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 3 : Е-Й / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. – Київ : Наукова думка, 2005. – 672 с.: іл. – URL: http://www.history.org.ua/?termin=Istor_nauka_v_Ukr_v_19_st

Цитата з тексту:

... У Харків. ун-ті (ств. 1805; нині Харківський національний університет), зокрема, працювали такі відомі вчені, як **Х. Роммель**, І. Шад, ...

544. Реєнт О. П. Україна в імперську добу (XIX – початок XX століття) / О. П. Реєнт ; голов. ред. Р. Стасюк. – Київ : Арій, 2016. – 320 с. – (Таємниці історії). – *

545. Родюнова Н. Культурно-історичні передумови становлення філософської освіти на Слобожанщині XIX ст. / Н. Родюнова // Філософія освіти. – 2010. – № 1–2 (9). – С. 236–251.

К. Роммель, про нього: с. 242–243.

Цитати з тексту:

... Університетське середовище у спогадах **К. Роммеля** постає доволі строкатим у національному та партійному сенсі...
... у неформальних комунікативних процесах **К. Роммель** відзначає професора політичної економії Ланга, ...

546. Рождественский С. В. Очерки по истории систем народного просвещения в России в XVIII-XIX веках : в 2 т. / С. В. Рождественский. – Репр. изд. 1912 г. – Москва : Директ-Медиа, 2014. – Т. 1. – 740 с. – URL: <https://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=68664>. – *

547. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X–поч. XX ст.) : нариси / редкол. М. Д. Ярмаченко (відп. ред.), Н. П. Калениченко (заст. відп. ред.), С. У. Гончаренко [та ін.]. – Київ : Рад. школа, 1991. – 384 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 154.

Цитата з тексту:

... Викладачі університету займалися і науковою роботою. Уже в листопаді 1812 р. з ініціативи **Х. П. Роммеля**, В. Н. Каразіна вони створили перше наукове товариство природничих і словесних наук...

548. Розвиток народної освіти і педагогічної науки на Харківщині : [монографія] / В. І. Євдокимов, В. І. Єльнікова, В. В. Корнілов [та ін.] ; ХДП ім. Г. С. Сковороди ; [редкол. : І. Ф. Прокопенко (голова) та ін. – Харків : ХДП, 1992. – 334 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 26–29.

Цитати з тексту:

... у спогадах професора **Роммеля**. Він згадує, що при візитаціях відкрив два головних недоліки: моральне зіпсуття учнів, які були в постійній змові проти вчителів, і надмірне самоуправство директорів гімназій...

... в очах **Роммеля** винагороджувався її милою говіркою і майстерним знанням української мови. У лютому 1811 р., зі всіма церемоніями і обрядами греко-руської церкви, Роммель відсвяткував своє весілля...

549. Роменский А. Два столетия медиевистики в Харькове // Vox medii aevi. – 2013. – № 3 (10). – С. 36–41.

Х. Роммель, про нього: с. 36.

Цитата з тексту:

... Первыми преподавателями курса Всемирной истории, в который входило и изложение истории Средних веков, были профессора-иностранцы: немцы **Х. В. Роммель**, И. М. Ланг, А. Г. Рейниш, француз А. А. Дегуров и другие. Разумеется, этих ученых нельзя назвать профессиональными медиевистами в современном понимании, но именно они способствовали зарождению и развитию исторического образования и науки в регионе, созданию предпосылок для собственно медиевистических исследований...

550. Роммель Дитрих Христофор (von Rommel), (1781-1859). – URL: <https://xn--b1abycfgbbz.xn--p1ai/%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5/%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%20%D0%B4%D0%B8%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%85%20%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80>

551. Роммель Дитрих-Христофор, фон (Христофор Филиппович) (Rommel Dietrich Christoph, von) (1781-1859), филолог, етнограф, историк; проф. Марбургского

и Харьковского ун-тов (по каф. древ. яз. и лит.); дир. Гессен-Кассельского музея и гос. арх.; дир., а затем почет. дир. б-ки курфюршества. (1850) // История от Императорской публичной – к Российской национальной. Почетные члены и почетные корреспонденты Публичной библиотеки (1850-1917). – URL: http://nlr.ru/history_nlr/RA3119/pochetnye-chleny-korrespondenty

552. Роммель Х. Ф. // Юридический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / Харьк. ун-т ; под ред. проф. М. П. Чубинского и проф. Д. И. Багалея. – Харьков : Типография «Печатное дело», 1908.

553. Роммель Х. Ф. (1781-1859). Первый ректор Харьковського педагогічного інституту // Педагогічна Харківщина : довідник / за ред. В. І. Лозової, І. Ф. Прокопенка. – Харків : Вид-во Круглова, 1997. – С. 59–63.

554. Роммель Христоф. – URL: <https://ru.unionpedia.org/%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C,%D0%A5%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84>

555. Роммель Христофор Пилипович // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку : Харківська область : [монографія] / НАПН України [та ін.] ; [ред. рада вид.: В. Г. Кремінь (голова) та ін. ; редкол. т. І. Ф. Прокопенко (голова) та ін.]. – Київ : Знання України, 2009. – С. 247–248.

556. Роммель Христофор Пилипович // Энциклопедический словарь. – Санкт-Петербург : Брокгауз-Ефрон, 1890-1907. – URL: <https://rus-brokgauz-efron.slovaronline.com/search?s=%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C>

557. Роммель Христофор Филиппович // Биографический энциклопедический словарь : Рома – Ромо. – Москва : Директ-Медиа, 2009. – URL: https://enc.biblioclub.ru/Termin/1625965_Rommel

558. Роммель Христофор Филиппович. – URL: <https://media-inform.com/3639368/1/rommel-khristof.html>

559. Роммель Христофор Пилипович (1781-1859 pp.) // На скрижалях історії Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / [Балацінова А. Д., Башкір О. І., Васильєва С. О. та ін. ; [заг. ред. Л. Д. Зеленської, С. Т. Золотухіної] ; ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2016. – С. 17–22 : портр.

Про вченого, професора Харківського університету, директора Педагогічного інституту (1811-1814 pp.)

Цитата з тексту:

... **Христофор Пилипович** був одним з ініціаторів і першим головою Товариства наук, заснованому у Харкові...

560. Роммель Христофор Филиппович (1781-1859). – URL: <http://persons.russianuniversityhistory.tsu.ru/content/%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D1%84%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87>

561. Роммель Христофор Филиппович (Dietrich-Christoph von Rommel). – URL: <http://www.terminy.info/biography/big-biographical-encyclopedia/rommel-hristofor-filippovich>

562. Рославский-Петровский А. Об учёной деятельности Императорского Харьковского университета в первое десятилетие его существования / А. Рославский-Петровский // Журнал Министерства народного просвещения. – 1855. – Ч. 87, № 7, отд. 5. – С. 1–36.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 22.

Цитати з тексту:

... Такъ въ 1811 году на кафедру Латинской Словесности, осиротнвшую послѣ смерти Умлауфа, былъ присланиенъ Профессоръ Марбургскаго Университета **Роммель**, который однакожь спустя три года оставилъ службу при Университетѣ ...

... Въ 1811 году Ординарнаго Профессора **Роммеля**, который, не ограничиваясь толкованіемъ Писателей, началъ читать Исторію Римской Литературы...

563. Рубан В. С. Участь купецтва Слобожанщини у відкритті університету в Харкові / В. С. Рубан // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2014. – Вип. 39. – С. 41–44.

Х. Роммель, про нього: с. 41, 43.

Цитати з тексту:

... Серед наративних джерел окремо слід відзначити спогади професора **Роммеля** про університетське ...

... Хоча професор **Роммель** відзначав, що вся молодь вбачає в знаннях щабель підвищення по службі...

564. Русская историческая библиография за 1865-1876 включительно : [в 8 т.] / сост. В. И. Межов. – Санкт-Петербург : Тип. Имп. Акад. наук, 1882-1890. – Т. 8 : I. Алфавитно-систематический указатель на русском языке: Н–Я. ; II. Алфавитный указатель книг и статей на иностранных языках. А–Z. – 1890. – 438 с.

Цитата з тексту:

С. 216 : ...русскаго народа по изображению Ст. I. 4 , 4 5 7 . С т о й к о в и ч ь , А . В ъ воспоминанияхъ п р о ф . **Роммеля**. I. 4 , 0 7 5 . — I I I . 3 4 , 4 5 3 ; ...

565. Русский энциклопедический словарь, издаваемый профессором Санкт-Петербургскаго университета И. Н. Березиным. – Санкт-Петербург : тип. т-ва "Общественная польза", 1873-1880. – Отдел 1, т. 3: Б. – 1873. – 686 с.

Цитата з тексту:

С. 224 : ...библіотекаръ его, перев. съ н мецЕ. «Шесть л ть въ исторіи Харьковскаго университета, воспоминанія профессора **Роммеля** о своемъ времени. (Харьковъ. 1868...

566. С любовью к мудрости древних (Роммель Христофор Филиппович (Христофор Дитрих), директор Педагогического института (1811-1814)) // Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьков. вузов : (1805—2004 гг.) / Нар. укр. акад. ; под общ. ред. В. И. Астаховой, Е. В. Астаховой. – Харьков : Изд-во НУА, 2004. – С. 131–132. – (Образование–интеллигентность–культура. Харьковский биографический словарь).

567. Савченко В. Роммель, Христофор-Дитрих, фон / В. Савченко // Яневский Д. Проект «Украина». Архитекторы, прорабы, работники. – [Т. 3] : П – Я / [предисл. В. А. Савченко ; пер. с укр. М. П. Згурской]. – Харьков : Фолио, 2018. – 301 с. – *

568. Савченко С. Проблема функціонування давньоруської спадщини в українській культурі XVII –XIX ст.: вступні міркування / С. Савченко // Княжа доба: історія і культура. – 2008. – № 1 (1). – С. 166–185.

К. Д. Роммель, про нього: с. 182.

Цитата з тексту:

... обійти увагою спогади німецького професора **Крістофа Дітріха Роммеля**, який, перебуваючи в Україні на початку XIX століття, зауважив “народну повагу до старої столиці Києва”, що поєднувалася з “прихильністю до колись вільної країни козаків...

569. Савчук В. С. Професор Йоганн Сигізмунд Готтфрід Гут в університетах Німеччини та Російської імперії / В. С. Савчук // Вопросы германской истории. – 2012. – Вып. 38. – С. 18–31.

К. Роммель, про нього: с. 26.

Цитата з тексту:

... ця теза заучить й у **К. Роммеля** в його спогадах, який надав таку характеристику Й. Гута: « ... Гут; чудовий математик та астроном, завжди весела світська людина, яка залишила нас передчасно» ...

570. Самойленко О. Інститут професорських стипендіатів як один із шляхів підготовки професійних істориків в Україні у другій половині XIX – на початку XX ст. / О. Самойленко // Історіографічні дослідження в Україні : зб. наук. пр. – Київ, 2017. – Вип. 27. – С. 334–357.

К. Роммель, про нього: с. 340.

Цитати з тексту:

... до штату входило 12 магістрів і 12 кандидатів Педагогічного інституту, який функціонував при університеті...

... Провідними професорами Харківського університету [...] стали і запрошені іноземці, [...] історик і філолог **К. Роммель** (1811 р.)...

571. Самойленко О. Г. Формування кадрового складу професійних істориків у вищих навчальних закладах України в першій половині – середині XIX ст. / О. Г. Самойленко // Література та культура Полісся : зб. наук. пр. / Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя ; відп. ред. і упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. – Вип. 76, № 2. – С. 60–80. – (Історичні науки).

К. Роммель, про нього: с. 62, 63.

Цитата з тексту:

... А професор-романтик **К. Роммель**, переїжджаючи до Харкова, мріяв, що аудиторії університету будуть заповнені молодими допитливими козаками, яким він буде читати лекції. Але життя вносило свої корективи...

572. Світленко С. І. Українська інтелегенція Наддніпрянщини ХІІ ст. у контексті західноєвропейських інтелектуальних впливів / С. І. Світленко // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті : зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 7. – С. 42–62.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 47.

Цитата з тексту:

... За харківськими споминами німецького професора **К.-Д. фон Роммеля**, цей «завзятий ненависник росіян, борець за освіту, літературу та філософію» був

«найпримітнішим» серед німців, відігравав «вагому роль» і знайшов спільну мову зі студентами...

573. Сейко Н. А. Університетська модель благодійності в Україні (перша половина XIX століття) / Н. А. Сейко. // Науковий вісник Донбасу : електр. наук. фахове вид. – 2012. – № 3 (19). – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_3_14

Цитата з тексту:

...з боку німецьких і польських професорів праця в Харківському університеті була також своєрідною доброчинністю, особливо якщо зважити на факти й коментарі подій, залишені ними в мемуарах (насамперед, професора **Х. Роммеля**) – невлаштованість, мовний бар'єр, низький рівень оплати праці, підозри в неблагонадійності і т. п. ...

574. 17 апреля родились... Дитрих Христоф фон Роммель (немецкое имя - Dietrich Christoph von Rommel). – URL: <https://www.liveinternet.ru/users/kakula/post453479026/>

575. Сергеев И. Немецкая евангелическо-лютеранская община г. Харькова: очерк истории / И. Сергеев, В. Вардашко, О. Савченко. – Харьков : Оригинал, 2003. – 48 с.

Зі змісту:

...зображені основні віхи історії розвитку німецької євангелічно-лютеранської громади в Харкові: поселення перших лютеран наприкінці XVIII сторіччя, їх об'єднання на початку XIX сторіччя в громаду, активна участь громади в організації і роботі навчальних, доброчинних і культурно-просвітницьких закладів...

576. Січинський В. Чужинці про Україну / В. Січинський. – Київ : Ярославів Вал, 2011. – 256 с.

Х. П. Роммель, про нього: с. 168.

577. Сіячі розумного, доброго, вічного // Професори Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди / голов. ред. М. Белевцов. – Харків : Відомі імена, 2006. – С. 8–9.

Х. П. Роммель, про нього: с. 8.

Цитата з тексту:

... німецького вченого-філолога професора **Х. Роммеля**. Саме він склав перші навчальні документи...

578. Скирда В. В. Археологічна наука у Харківському університеті (1805-1920 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.04 / В. В. Скирда ; НАН України, Ін-т археології. – Київ, 2000. – 18 с. – *

579. Скирда В. В. Археологічна наука у Харківському університеті (1805-1920 рр.) : дис... канд. іст. наук : спец. 07.00.04 / В. В. Скирда ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2000. – 201 с. – *

580. Скирда В. В. Археологічна наука в Харківському університеті (1805–1920 рр.) : монографія / В. В. Скирда ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХНУ, 2015. – 163 с. – *

581. Скирда В. В. Перші спроби археологічних досліджень вченими Харківського університету // Проблеми історії та методології історичної науки: харків. історіограф. зб. – Харків : Бізнес Інформ, 1998. – Вип. 3. – С. 107–112.

Х. П. Роммель, про нього: с. 108–109.

Цитата з тексту:

... було надано доручення з Петербургу провести дослідження знайденого біля міста Слов'янську на Сіверському Дінці великого каменя з невідомими письменами. Професор **Роммель** з великим задоволенням взявся за виконання цього доручення...

582. Скрипнюк О. В. Педагогічна освіта в Харківському університеті XIX – початку XX ст. / О. В. Скрипнюк, С. І. Посохов // Наукові записки кафедри педагогіки ХНУ : зб. наук. пр. / Харк. нац. ун-т. – Харків : Константа, 2001. – Вип. 6, № 524. – С. 205–213. – *

583. Смирнов А. С. Археологические организации и властные структуры Российской империи в контексте внутренней и внешней политики второй половины XIX – начале XX века : дис. ... докт. истор. наук : спец. 07.00.06 / А. С. Смирнов ; Ин-т археологии РАН. – Москва, 2012. – 692 с. – *

584. Смирнов А. С. Взаимодействие российской и германской археологии в конце XIX – начале XX вв. за пределами Российской империи / А. С. Смирнов // Уральский исторический вестник. – 2015. – № 3 (48). – С. 7–15.

Д.-К. Роммель, про нього: с. 7, 8.

Цитати з тексту:

... В 1812 г. при участии немецких ученых, приехавших в Россию (в первую очередь **Дитриха Кристофа (Христофора Филипповича) фон Роммеля** (1781–1859) — профессора Марбургского университета, историка, последователя И. И. Винкельмана), при Харьковском университете было создано Общество наук — первое научное общество в России, в уставе которого упоминалась археология...

... **К. фон Роммель**, спустя всего несколько лет после приезда в Харьков, вынужден был покинуть Россию из-за трений с местной властью ...

585. Соколова Н. Фахова підготовка студентів у Харківському університеті першої половини XIX ст. (за спогадами викладачів та студентів) / Н. Соколова // Часопис української історії / за ред. докт. істор. наук, проф. А. П. Коцури. – Київ, 2019. – Вип. 39. – С. 9–16.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 10.

Цитати з тексту:

... Як згадує професор **Д. Роммель**, його дивували правила дисципліни, що дуже нагадували військові, яких мали дотримуватися дорослі люди ...

... **Д. Роммель** пояснює ситуацію тим, що професори місцевого походження, які не мали належної освіти, не завжди витримували конкуренції з боку вихованців європейських університетів...

586. Соловьев И. М. Русские университеты в их уставах и воспоминаниях современников / И. М. Соловьев. – Санкт-Петербург : Энергия, [б. г.] – 206 с. – Вып. I : Университеты до эпохи шестидесятих годов.

Зі змісту:

... **Роммель Христофор Филиппович** (1781–1859), профессор словесного факультета...

587. Соловьев И. М. Русские университеты в их уставах и воспоминаниях современников / И. М. Соловьев // Южный сборник. – 1859. – № 9–10.

Зі змісту:

Роммель : Семья. Жизнь в Марбурге и Геттингене. Переезд в Харьков в 1811 г.

588. Служение Отечеству и долгу : очерки о жизни и деятельности ректоров харьковских вузов (1805-2004 гг.) / Народ. укр. акад. ; под общ. ред. В. И. Астаховой и Е. В. Астаховой; [редкол. сер. : А. Н. Ярмыш (гл. ред.), В. И. Астахова, Л. А. Белова и др.] . - Харьков : Изд-во НУА ; [Б. м.] : Золотые страницы, 2004. – 722, [1] с. : ил., фотогр. – (Харьковский биографический словарь)

Х. П. Роммель, про нього: с. 131–132.

589. Слюсарский А. Г. Профессорско-преподавательский состав и преподавание [в университете, 1805-1860 гг.] // Харьковский госуниверситет им. А. М. Горького за 150 лет / А. Г. Слюсарский, В. И. Астахов, И. Я. Мирошниченко и др. ; ред. коллегия : С. М. Короливский (пред.) и др. – Харьков : Изд-во ун-та, 1955. – С. 25–34.

590. Соха И. В. Ректорский корпус Харьковского учебного округа (начало XIX - начало XX в.), к истории возникновения : науч. изд. / И. В. Соха // Вчені записки Харківського гуманітарного ун-ту «Нар. укр. акад.». – 2004. – Т. 10. – С. 68–80. – *

591. Списокъ Слободско-Украинскимъ писателямъ и ревнителямъ просвѣщенія. Роммель Христоф // Московскій телеграф. – 1828. – № 9 (май). – С. 418. – URL: <https://books.google.com.ua/books?id=Jf0WAAAAAYAAJ&pg=RA2-PA418&lpg=RA2-PA418&dq=%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C+%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80&source=bl&ots=J7eY3AwKnf&sig=ACfU3U2tk741Pt6YgDw4iTm52YgQUTMRw&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwjNmdjX0OvuAhWaAxAIHY2bADQ4PBD0ATAHegQICRAC#v=onepage&q=%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%BC%D0%B5%D0%BB%D1%8C%20%D1%85%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80&f=false>

592. Стельмах С. П. Історична думка і методологія історії в Україні (XIX - початок XX ст.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : спец. 07.00.06 / С. П. Стельмах ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2005. – 33 с. – *

593. Стельмах С. П. Історична думка і методологія історії в Україні (XIX - початок XX ст.) : дис. ... д-ра іст. наук : спец. 07.00.06 / С. П. Стельмах ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ, 2005. – 424 с. – *

594. Стельмах С. П. Історична наука / С. П. Стельмах, О. П. Реєнт, С. В. Кульчицький // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол. : І. М. Дзюба, А. Жуковський, М. Г. Железняк та ін. ; НАН України ; НТШ. – Київ: Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2006. – URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=12784

Цитата з тексту:

...у Харків. ун-ті (засн. 1805) **Х. Роммель**, І. Шад, І. Кронеберг, М. Лунін, В. Цих та ін. створили підґрунтя для появи харків. наук. школи істориків...

595. Стельмах С. П. Історична наука в Україні епохи класичного історизму. XIX - початок XX століття : монографія / С. Стельмах ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – Київ : Київ. ун-т, 2005. – 377 с. – *

596. Стельмах С. П. Міжнародні зв'язки вчених України: [Проф. зв'язки професорів Харк. ун-ту з колегами Гейдельберз., Берлін., Мюнхен. Ієн. ун-тів у кінці XIX – початку XX ст.] / С. П. Стельмах // Історична думка в Україні XIX – початку XX століття. – Київ, 1997. – С. 70–81. – *

597. Стельмах С. П. Становлення професорської корпорації в Харківському університеті на початку XIX століття / С. П. Стельмах // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2000. – Вип. 47. – С. 59–62. – (Історія).

Цитата з тексту:

... У цей період більшість їх професорського складу складали іноземні вчені – вихованці переважно німецьких університетів (Гайдельберзького, Геттінгенського, Ієнського й ін.).

598. Степанский А. Д. История научных учреждений и организаций дореволюционной России : пособие по спецкурсу / А. Д. Степанский ; под ред. Н. П. Ерошкина. – Москва, 1987. – 86 с.

Зі змісту:

С. 23: товариство наук при Харк. ун-ті.

599. Сторінки минулого (заснування Харківського університету та Харківського педагогічного інституту) // Кафедра історії педагогіки та порівняльної педагогіки : (минуле, сучасне, майбутнє) / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; [уклад.: А. Г. Відченко, А. О. Денисенко, Л. А. Штефан ; за заг. ред. А. В. Троцько]. – Харків : ХНАДУ, 2012. – С. 6.

Цитата з тексту:

... Першому директору – німецькому вченому-філологу, професору **Х. Роммелю** довелося тернистим шляхом розбудовувати освітній заклад. Саме він склав перший методичний посібник «План і правила навчання і викладання ...»
...

600. Сухомлинов М. И. Университеты. Предварительные работы по составлению университетского устава. Устав 1804 года. Первый период университетов александровского времени. Устройство университетов. Первые профессора. Ученая деятельность. Отношение университетов к подведомым им училищам. Общественные нравы. Университетские постановления, касающиеся студентов / М. И. Сухомлинов // Исследования и статьи по русской литературе и просвещению. Т. 1: [Материалы для истории образования в России в царствование императора Александра I ; А.Н. Радищев]. – Харьков : Тип. А. С. Суворина, 1889. – С. 37–157.

Цитати з тексту:

...руководством профессора **Роммеля**, въ Харьковской университетской типографии,...

... десятки лтъ спустя Роммель вспоминалъ имена русских ученых, которымъ филология открыла путь къ...

... Русские и иностранцы говорятъ **Роммель** стояли вообще враждебно другъ противъ друга: съ первыми я...

601. Твердохліб Т. С. Христофор Пилипович Роммель: перший директор // Учитель (ХНПУ ім. Г. С. Сковороди). – 2016. – № 5 (24 черв.). – С. 2.

Цитата з тексту:

... Читаючи філологічні курси, **Христофор Роммель** основну увагу приділяв тлумаченню грецьких і римських класиків, висвітлював питання загальної історії літератури, естетики, критики, поетики та риторики. У 1812–1813

навчальному році додатково викладав спеціальний курс загальної історії словесності з найдавніших часів і до нашого часу. ...

602. Темна І. О. Внесок німців в освіту України / І. О. Темна // Збірник наукових праць [Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди]. – 2015. – Вип. 52. – С. 8–11. – (Історія та географія).

Д. К. Роммель, про нього: с. 10.

Цитата з тексту:

... В університеті працювали такі відомі німецькі викладачі як : [...] **Дітріх Кристофор фон Роммель** – відомий історик та орієнталіст, став ректором педагогічного інституту при університеті; ...

603. Ткаченко А. А. Учебно-методическое руководство Харьковского университета школами в 1805-1835 гг / А. А. Ткаченко ; под ред. Н. А. Константинова. – Харьков : Изд.-во Харьк. ун-та, 1957. – 124 с.

Зі змісту:

... Значна частина викладачів проводила репетиції після кожної лекції, витрачаючи на них 10–15 хвилин, а деякі відводили на опитування чергове заняття й повторювали матеріал двох–трьох лекцій зразу...

604. Труды Общества наук, состоящего при Харьковском университете. Т. 1, ч. 1–2. – Харьков : Тип. ун-та, 1817. – 202 с., 1 вкл. л. чертеж. – Указатель к «Трудам Общества наук...» см. в «Додатку» Ч. 1, вып. 3. – *

605. Тумаков А. И. Валковская трагедия 1812 г.: анатомия конфликта : (По документам Государственного архива Харьковской области) / А. И. Тумаков, М. Ф. Фурат // Дриновський збірник. – Харков ; Софія, 2012. – Т. 5. – С. 400–416.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 401, 416.

Цитати з тексту:

... Факт массового алкогольного опьянения местного населения, принимавшего участие в погроме военнопленных, подтверждает и невольный свидетель событий – профессор Харьковского университета **К.-Д. Роммель**, видевший в тот роковой день неподалеку от Валок „толпу пьяных российских крестьян, вооруженных косами, и солдат с добытыми турецкими трофеями“...
... . Следует, однако, заметить, что в своих воспоминаниях, вышедших в свет в 1854 г., **Роммель** путает дату инцидента, ошибочно указывая 17 октября 1811 г. ...

606. Уваров П. Ю. Университеты Российской империи глазами медиевиста (в защиту «идола истоков») // Диалог со временем. – 2001. – Вып. 7. – С. 207–223.

Х. Роммель, про нього: с. 217.

Цитата з тексту:

... о переносе общего комплекса идей этого периода из передовых немецких университетов, прежде всего из Гёттингена...

607. Университет в Российской империи XVIII – первой половины XIX века / под общ. ред. А. Ю. Андреева, С. И. Посохова. – Москва : РОССПЭН, 2012. – 671 с. – («Ubi universitas, ibi Europa»). – *

608. Университетская идея в Российской империи XVIII – начала XX веков : антология : учеб. пособие для вузов / сост.: А. Ю. Андреев, С. И. Посохов ; Герм. истор.

ин-т в Москве, Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова, Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина.
– Москва : РОССПЭН, 2011. – 527 с. – *

609. Університет на зламі століть // Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Харків : ОВС, 2001. – С. 5–8.

Х. Роммель, про нього: с. 5.

Цитата з тексту:

... німецького вченого, професора **Х. Роммеля**. Саме він склав перші навчальні документи – «План і правила педагогічного інституту» та «Дидактичні начала» і визначив статус інституту...

610. Услар П. К. Адагы западных осетин. Из «Дела по прошению Дигорского Общества об отправлении депутатов в Санкт-Петербург в 1846 году» / П. К. Услар // Известия СОИГСИ. – 2014. – № 11(50). – С. 100–117.

Rommel С., про нього: с. 113, 115.

Цитата з тексту:

... **Rommel С.** Volker des Kaukasus nach Berichten der Reisebesreiber. Veimar, 1808 ...

611. Устав Императорского Харьковского университета 1804 г. // Периодические сочинения об успехах народного просвещения. – 1805. – № 10. – С. 225–285. – *

612. Ученые общества и учебно-вспомогательные учреждения Харьковского университета (1805-1905 гг.) / под ред. Д. И. Багалея и И. П. Осипова. – Харьков : Изд. ун-та, 1911. – 280 с.

Зі змісту:

Редин Е. К. Историко-филологическое общество (1877-1905). – С. 90–106;

Ветухов А. В. Педагогический отдел Историко-филологического общества. – С. 107–110;

Иванов Е. М. Общество наук (1812-1829 гг.). – С. 209–240.

Указатель трудов Общества. – С. 235–239.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 241–243, 465.

Цитата з тексту:

... У структурі Харківського університету педагогічний інститут було створено в 1811 році. Заняття в ньому відбувалися двічі на тиждень (середа і субота). Першим директором інституту став професор **Христофор Роммель**...

613. Ушкалов Л. В. Григорій Квітка-Основ'яненко : [наук.-попул. вид.] / Л. В. Ушкалов ; худож.-оформ. Є. В. Вдовиченко. – Київ : Техніка, 2012. – 120 с.

Цитати з тексту:

... Згадаймо, наприклад, що писав про це **Крістоф-Дітріх фон Роммель**, чия дружина Маргарита Чернова – племінниця...

... цього округу, як з подивом писав перший ректор Харківського педагогічного інституту **Крістоф-Дітріх фон Роммель**...

... **Крістоф-Дітріх фон Роммель** згадував, що на цю пору чи не головною окрасою Харківського театру «були цигани-танцюристи...

614. Ушкалов Л. В. Національні світи слобідської літератури / Л. В. Ушкалов // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – Вип. 20. – С. 8–96. – (Лінгвістика і літературознавство).

К. Д. фон Роммель, про нього: с. 88.

Цитата з тексту:

... першим директором педагогічного інституту став вихованець Марбурзького та Геттінгенського університетів **Крістоф Дітріх фон Роммель**, який вивчив українську мову й переводом докладно описав Харків у книзі «Erinnerungen aus meinem Leben und aus meiner Zeit»...

615. Фендриков К. Реалізація персоналізованого підходу на сторінках вузівської преси / К. Фендриков // Матеріали I Всеукраїнської наук.-практ. інтернет-конф. «Педагогічна персоналістика: теорія, історія, освітня практика», присвяч. 160-річчю від дня народження С. Русової (25 лют. 2016 р., м. Івано-Франківськ, Україна) / за заг. ред. Т. К. Завгородньої. – Івано-Франківськ, 2016. – С. 91–96.

Х. Роммель, про нього: с. 93.

Цитата з тексту:

... у межах рубрики «Постаті» перед читачами постав портрет **Х. Роммеля** (1781-1859) – першого директора педагогічного інституту ...

616. Феофанов А. М. Иностранные профессора Российских университетов второй половины XVIII – первой трети XIX в.: опыт коллективного описания / А. М. Феофанов // Иностранные профессора российских университетов (вторая половина XVIII – первая треть XIX в.): биограф. слов. / сост. А. М. Феофанов ; под общ. ред. А. Ю. Андреева. – Москва : РОССПЭН, 2011. – С. 11–25. – *

617. Феофанов А. М. Профессора-иностранцы в российских университетах во второй половине XVIII – первой половине XIX века / А. М. Феофанов // Вестник Волжского университета им. В. Н. Татищева. – 2011. – Вып. 8. – С. 186–195. – (Гуманитарные науки и образование).

Х. Роммель, про нього: с. 191.

Цитата з тексту:

... Еще в Германии **Роммель** глубоко изучал политическую историю и культуру Рима и поэтому расширял узкофилологические рамки своих лекций, обращаясь к своим слушателям с целью через призму античности понять современные общественные проблемы, воспитать образцы патриотизма и гражданственности...

618. Ферлюдин П. И. Исторический обзор мер по высшему образованию в России / П. И. Ферлюдин. – Саратов : типо-лит. П. С. Феокритова, 1893-1894. – Вып. 1: Академия наук и университеты. – Харьков, 1894. – С. 53–79. – *

619. Фесько Ю. А. Особенности правительственной политики Российской империи первой половины XIX ст. в отношении немецкой профессуры в отечественных университетах (на примере Харьковского университета) / Ю. А. Фесько // Вопросы германской истории : [сб. науч. тр.] ; отв. ред. С. И. Бобылева. – Днепропетровск : Изд-во ДНУ, 2008. – С. 3–9.

Х. Роммель, про нього: с. 7.

Цитата з тексту:

... Многие были достаточно известными учеными, в частности химик Ф. Гизе (Эрфуртский университет), филолог **Х. Роммель** (Марбург), ...

620. Фесько Ю. О. Історико-науковий аналіз науково-освітньої діяльності німецьких вчених Харківського університету у дореформений період : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.07 / Ю. О. Фесько ; НАН України ; Центр дослідж. наук.-техн. потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва. – Київ, 2008. – 20 с. – URL: <http://irbis->

nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=EC&P21DBN=EC&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=

Х. Роммель, про нього: с. 7.

Цитата з тексту:

... стосуються окремих німецьких вчених Харківського університету є те, що інтерес до обраних осіб визначався, перш за все, зацікавленістю у дослідженні певних „скандальних” моментів їхньої біографії, що, в свою чергу, вимагало розгляду й наукових надбань вчених та їх викладацької діяльності (Такими, наприклад, є, зокрема, розвідки [...] **Х. Роммель** «Пять лет из истории Харьковского университета. Воспоминания проф. Роммеля о своем времени, о Харькове и Харьковском университете...»).

621. Фесько Ю. О. Історико-науковий аналіз науково-освітньої діяльності німецьких вчених Харківського університету у дореформений період : дис. ... канд. іст. наук : спец. 07.00.06 / О. Ю. Фесько. – Київ, 2008. – 260 с. – *

622. Фесько Ю. О. Науково-педагогічна діяльність німецької професури у Харківському університеті першої половини XIX століття: джерелознавчі засади дослідження / Ю. О. Фесько // Література та культура Полісся / відп. ред. і упоряд. Г. В. Самойленко. – Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – Вип. 27: Регіональна історія та культура в українському та східноєвропейському контексті. – С. 200–207.

Х. Роммель, про нього: с. 202, 203.

Цитати з тексту:

... Увагу дослідників привертають постаті **Х. Роммеля**, Й. Шада, ...

... **Х. Роммель**, професор кафедри давніх літератур Харківського імператорського університету, писав у своїх спогадах: “На лекціях про грецьких та римських класиків, які відвідувало багато студентів, я спочатку часто потрапляв у незручне становище, бо бракувало достатньої кількості друкованих підручників. Аби зарадити цій нестачі та за неможливості диктування оригінальних творів, незважаючи на жалюгідне становище російської книготоргівлі, не було іншого засобу, як прискорене видавання найнеобхідніших авторів, чим зайнялася університетська друкарня під моїм керівництвом”...

623. Фесько Ю. О. Німецька професура Харківського університету першої половини XIX ст. в історичних та історико-наукових дослідженнях / Ю. О. Фесько // Питання німецької історії : зб. наук. пр. / відпов. ред. С. Й. Бобилева. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 152–164.

Х. Роммель, про нього: с. 159.

Цитати з тексту:

... Знайшов відображення в науковій літературі і процес професійно-педагогічної підготовки вчителя в Харківському університеті, до якого також були причетні німці. Зокрема, проф. **Х. Роммель** навіть обіймав посаду директора педагогічного інституту при університеті. Він читав курси з географії, історії педагогіки, методики ряду предметів; проф. **Роммель** написав також і перші навчальні посібники з педагогічних дисциплін, наприклад курс лекцій «Дидактика і методика»...

... **Роммель** недовго пробув в університеті Харкова, згодом, повернувшись на батьківщину, він видав спогади про роки свого перебування в цьому

навчальному закладі. Вже згадана раніше дискусія навколо описаних спогадів стала предметом наукових інтересів...

624. Фесько Ю. О. Німецькі вчені та педагоги Харківського університету «першої хвилі» – динаміка наукової та викладацької діяльності (1804-1825) / Ю. Фесько, В. Савчук // Етнічна історія народів Європи / КНУ ім. Т. Г. Шевченко ; Ін-т політ. і етнонац. досліджень НАН України ; Асоціація німців України. – Київ, 2004. – Вип. 16. – С. 164–172.

Х. Роммель, про нього: с. 164, 168, 170.

Цитати з тексту:

... **Христофор Роммель**, так пояснював запрошення німецької професури до Росії: “Всі правителі, які розповсюджували просвітництво у своїх державах, запрошували для цього іноземців...”

... У своїх спогадах **Х. Роммель** писав: “Нездоровий клімат Харкова, розташованого між двома річками (Лопань та Харків), у яких щорічно застоюється вода, а також лихоманка, притаманна цьому місту, ...

625. Філатова Л. «Теорія музики» Г. Гесса де Кальве: історико-педагогічний аспект / Л. Філатова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 10 (3). – С. 274–279.

К. -Д. Роммель, про нього: с. 275.

Цитати з тексту:

... Відомий європейський вчений **К.-Д. фон Роммель**, згадуючи в мемуарах свою наукову і педагогічну діяльність на посаді професора Харківського університету (1811–1814), перш за все підкреслював просвітницьку місію іноземних вчених. Його особистим прагненням було «заснувати в центрі України новий постійний центр літературної і гуманістичної освіти»...

... Разом з І. Шадом **К.-Д. Роммель** підготував до видання дві частини «Хрестоматії німецької мови в прозі та віршах»...

626. Філатова О. Є. Німецька національна меншина Харкова в культурно-освітньому житті міста (XIX ст.) / О. Є. Філатова // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : зб. наук. пр. – Харків, 2013. – Вип. 16. – С. 203–212.

Х. Роммель, про нього: с. 205-206.

Цитати з тексту:

... Найкрасномовнішими були виступи **Роммеля**, Швайката, Якоба, присвячені ролі освіти і виховання, а також ...

... в Харкові, до якого безпосереднє відношення мав професор **Роммель** ...

627. Філатова О. Є. Соціально-професійний склад представників німецької етнічної меншини Харкова в XIX ст. / О. Є. Філатова // Гуржіївські історичні читання. – 2013. – Вип. 6. – С. 189–191.

Х. Роммель, про нього: с. 189.

628. Філологічний факультет: минуле й сьогодні. – URL: http://philology.karazin.ua/category/education_science/

Цитата з тексту:

... На чолі факультету в різний час стояли такі яскраві особистості, як І.С. Рижський, **Х. Роммель**,...

629. Фойгт К. К. Историко-статистические записки об имп. Харьковском университете и его заведениях от основания университета до 1859 г. / сост. при

содействию проф. и чиновников ун-та, помощником попечителя Харьк. учеб. округа К. Фойгтом. – Харьков : Тип. ун-та, 1859. – 173 с. – *

630. Халанский М. Г. [О деятельности историко-филологического факультета в первые 30 лет его существования] / М. Г. Халанский // Сборник Харьковского историко-филологического общества. – 1909. – Т. 18. – С. 22–23. – *

631. Харків – моя мала Батьківщина : навч. посіб. з народознав. / ХДПУ ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Харків : ОВС, 2003. – 544 с.

Х. Роммель, про нього: с. 144.

Цитата з тексту:

... у вересні 1811 року в аудиторії ввійшли перші студенти педагогічного інституту. Першим його директором було призначено німецького вченого, професора **Х. Роммеля**...

632. Харківський державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди / за заг. ред. акад. АПН України І. Ф. Прокопенка. – Харків : ОВС, 2001. – 176 с.

Х. Роммель, про нього: с. 5, 9.

Цитати з тексту:

... Першим його директором було призначено визначного німецького вченого, професора **Х. Роммеля**...

... призначила його першого директора **Х. Роммеля**. Перебував на посаді директора педагогічного інституту з 1811 по 1815 рр.

633. Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди // Вища педагогічна освіта і наука України: історія, сьогодення та перспективи розвитку : Харківська область : [монографія] / НАПН України [та ін.] ; [ред. рада вид. : В. Г. Кремінь (гол.) та ін. ; редкол. тому: І. Ф. Прокопенко (гол.) та ін.]. – Київ : Знання України, 2009. – С. 308–327.

Х. Роммель, про нього: с. 303, 310.

Цитата з тексту:

... Тоді ж ординарний професор **Христофор Роммель**, що прибув до Харкова з Марбурзького університету (Німеччина), був затверджений першим директором педагогічного інституту...

634. Харківський університет XIX – початку XX століття у спогадах його професорів та вихованців: у 2 т. Т. 2 / укл.: Б. П. Зайцев, В. Ю. Іващенко, В. І. Кадєєв та ін. ; вступ. ст. В. Ю. Іващенко ; наук. ред.: С. І. Посохов. – Харків : Сага, 2011. – 550 с. – *

635. Харьковский госуниверситет, 1805–1980 : ист. очерк / И. К. Рыбалка, А. Е. Кучер, В. И. Булах и др. ; отв. ред. И. Е. Тарапов. – Харьков : Вища шк., 1980. – 160 с. – *

636. Харьковский университет в первые годы своего существования / [Изложил Е. К.] // Київська старовина. – 1899. – № 5. – С. 155–180; № 7. – С. 1–23.; № 10. – С. 93–106. – *

637. Харьковский университет и его институты // Харьковский календарь на 1873 г. – Харьков, 1872. – С. 182–186. – *

638. Харьковский университет. Ученые общества и учебно-вспомогательные учреждения Харьковского университета : (1805-1905 гг.) / под ред. проф. Д. И. Багалея и проф. И. П. Осипова. – Харьков, 1911 (обл. 1912). – 282 с.

Х. Ф. Роммель, про нього: с. 116, 119.

Цитати з тексту:

... попеч. «Воспомінаніяхъ» проф. **Роммеля** сообщается о его подтверждается исторической I-мъ томе ея л. его 20. г.г. 20. карт. № «Трудовъ». въ Въ Ч Дѣло совѣта...

... р н . J 8 2 4 г. № перерыва изъ состава выбыли слѣдующія лица: проф. **Х. Ф. Роммель**, получившій еще въ 1814 году годичный отпуск* за границу, а потом* и ...

639. Хаустов В. Лютерани Харкова XVIII – першої половини ХХ ст. Доля євангельських віруючих іноземного походження в українському місті під імперською владою // Спадок Реформації: до 500-річчя тез Мартіна Лютера та пам'яті Ю. О. Голубкіна (1941–2010) / за ред. С. Б. Сорочана, А. М. Домановського. – Харків : Майдан, 2019. – С. 184–192.

К. Роммель, про нього: с. 188.

Цитата з тексту:

... це спогади проф. **К. Роммеля** (1781– 1859) про життя у Харкові в 1810–13 рр., ...

640. Хаустов В. Лютерани Харкова XVIII – першої половини ХХ ст. Ч. 2. – URL: <https://nelcu.org.ua/viktor-haustov-lyuterany-harkova-xviii-pershoyi-polovyny-hh-st-chastyna-2/>

641. Хаустов В. П. Місце Лютеранської Громади та німецької діаспори в історії Харкова / В. П. Хаустов // Культурна спадщина Слобожанщини : зб. наук.-попул. ст. – Харків : Курсор, 2011. – Вип. 25: Історія, краєзнавство та генеалогія. – С. 111–118.

К. Роммель, про нього: с. 112.

Цитата з тексту:

... Кандидатури німців були рекомендовані І. В. Гете, якого згодом Харківський університет обрав почесним членом. Німецькі фахівці вирізнялись високим науковим рівнем. **К. фон Роммель** (1781–1859), історик та орієнталіст з європейським ім'ям, професор університету в Харкові 1811–14 рр., став першим ректором педагогічного інституту та залишив цінні мемуари про час свого перебування в Харкові. ...

642. Чапичадзе З. История Грузии. Популярные данные из европейских источников об этноистории Кавказа и ее роли в европейской цивилизации / З. Чапичадзе. – Тбилиси, 2016. – 289 с. – URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/78235317.pdf>

Д. К. Роммель, про нього: с. 168.

Цитата з тексту:

Дитрих фон-Кристоф Роммель (Dietrich-Christoph von Rommel), німецький лінгвіст и етнограф, посетил Грузию в 1808 году и опубликовал в Веймаре книгу «Белый человек». Он всегда подчеркивал красоту природы Кавказа и красоту черкесских и грузинских женщин. Он отмечал также гостеприимство, уважение к пожилым людям, мужество, любовь к оружию кавказских горцев мужчин. Он отмечал связь черкесов и Египта, когда черкесские и грузинские наемники служили элитой мамлюков в Египте. Но, как следствие, он отмечал,

что торговля рабами был самым разрушительным фактором кавказских племен. Обычай, который начался со времен Великого Кира до н.э., когда Колхида платила дань не золотом и другими сокровищами, а регулярно отсылала 100 мальчиков и девочек, которые высоко ценились при персидском дворе. Кровная месть и междоусобицы, особенно подпитываемые внешними силами, истощали внутренние силы региона. Он кратко описал несчастную судьбу Кавказа, места, откуда пришли все современные европейские нации, либо изначально или в качестве транзитного пункта. Он отмечал, что Кавказ был местом нахождения рая и что отсюда, места Ноева ковчега, пришли предки Авраама, который позже переселился в Шумер в Месопотамии. Он считал, что потоп, упоминаемый в Библии, действительно произошел на Кавказе. Он считал, что иберы и евреи родственники. Особенно, когда правящая семья Багратион имеет происхождение от царя Давида. Поэтому каждый раз, когда евреи испытывали преследования, они мигрировали обратно на Кавказ без всякого предварительного разрешения и сопротивления, как обычно возвращаются домой. Как это произошло в 721 г. до н.э., когда Израиль был разрушен Ассирией и в 588 году до н.э., во время вторжения Навуходоносора в Иудею. Он писал, что г-жа Гатри (Guthrie) в своей книге «A tour performed in the year 1795-1796 through the Tauriden» доказал, что амазонки жили среди кавказских народов в регионе современного Трабзона. Он писал, что Мюллер (Muller) в «Sammlungen Russ. Geschichte IV» писал, что агванцы (Agvans), жившие вокруг Кандагарской области, не афганцы (Afghans), а албанцы (Albans), переселившиеся с территории между Баку и Дербентом. Роммель считал, что имя Европейских Альп (Alps) произошло от корневого «lp» от Кавказской Албании (Albania).

643. Чижевський Д. Значіння Харківського університету в українському духовному житті // Кур'єр Кривбасу. – 1997. – № 3. – С. 98–103. – *

644. Чувпило Л. А. Зарождение востоковедения в Харьковском университете (1805-1828 гг.) / Л. А. Чувпило // Хазарский альманах. – 2004. – Т. 3. – С. 186–203.

К.- Д. Роммель, про нього: с. 194–196.

Цитати з тексту:

...Тем не менее в Харькове **Роммелю** все же удалось применить свои познания в области ориенталистики...

...неподалеку от Славянска, был найден камень с неизвестными, предположительно восточными письменами, Роммель получил из столицы поручение осмотреть его и перевести написанное...

645. Чувпило Л. А. Начальный этап истории Харьковского университетского востоковедения (1805 – 1835) // Вісник Харківського державного університету. – Харків, 1999. – № 441. – С. 279–289. – (Історія). – *

646. Чувпило Л. А. Преподавание восточных языков в Харьковском императорском университете (1805-1917) // Проблемы истории и археологии Украины : материалы Междунар. науч. конф., посвящ. 10-летию независимости Украины (16-18 мая 2001 г.). – Харьков, 2001. – С. 148–149.

Зі змісту:

...посвящена истории изучения восточных языков в Харьковском университете в 1805-1917 гг. В ней показано, что Харьковский университет в дореволюционный период своего существования является одним из

важнейших центров развития ориентальной лингвистики в Российской империи, а университетские ученые внесли ...

647. Чувпило Л. О. З історії сходознавства в Харківському університеті: А. А. Дегуров // III Сходознавчі читання А. Кримського : тези Міжнар. наук. конф., присвяч. 80-річчю від дня народження акад. Омеляна Прицака. – Київ, 1999. – С. 9. – *

648. Чувпило Л. О. Сходознавство в Харківському університеті (1805–1917 рр.) : дис. ... канд. істор. наук : спец. 07.00.02 / Л. О. Чувпило ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХДУ, 2003. – *

649. Чувпило О. О. Розвиток сходознавства в Харківському університеті (1805 – 2015 рр.) / О. О. Чувпило, Л. О. Чувпило ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків : ХНУ, 2015. – 529 с. – *

650. Шандра В. Міщанські органи станового самоврядування в Україні (кінець XVIII – початок XX ст.). – Київ : Ін-т історії України НАН України, 2016. – 345 с.

К. Роммель, про нього: с. 19.

Цитата з тексту:

... Не варто відкидати й факт позитивного впливу на становлення цехів у Харкові родин німецьких ремісників, що їх на початку XIX ст. професор **Кристофор Роммель** назвав благородними, хоча й неосвіченими людьми...

651. Шип Н. А. Интеллигенция на Украине (XIX в.) : ист.-социол. очерк / Н. А. Шип. – Киев : Наук. думка, 1991. – 169 с.

Зі змісту:

Гл. 2, п. 1, 4: відомості про викладачів Харків. ун-ту

652. Шпет Г. Г. Очерк развития русской философии / Г. Г. Шпет. – Москва : РОССПЭН, 2008. – Т. 1. – 586 с.

Х. Роммель, про нього: с. 315.

Цитата з тексту:

...**Роммель**, немецкий историк, пробывший несколько лет в Харьковском университете, пишет в своих Воспоминаниях: « Почти вся молодежь смотрела на занятия как на ступень к высшим чинам по службе...»

653. Штайн К. Э. Глагол будущего: философские, педагогические, литературно–критические сочинения Я. М. Неверова и речевое поведение воспитанников Ставропольской губернской гимназии середины XIX века : антология [Электронный ресурс]. – Москва : ФЛИНТА, 2016. – 1055 с.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 232.

Цитата з тексту:

... монографий, вышедших в прошлом году, назовем книгу **Роммеля** «Geschichte von Hessen», von Rommel, сочинение, которому автор, несмотря на специальность предмета, ...

654. Шудрик І. О. Історія філософської думки в Харківському університеті : монографія / І. О. Шудрик ; Харків. держ. ун-т харч. та торгівлі. – Харків, 2013. – 318 с.

К. Роммель, про нього с. 15.

Цитата з тексту:

... У перший період існування університету видатними лекторами були І. Рижський, Т. Осиповський, Г. Успенський, І. Тимковський, А. Стойкович, І. Шад, **Х. Роммель**, ...

655. Шульц Г. Ф. Белен-де-Баллю Яков Яковлевич / Г. Ф. Шульц // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / под ред. М. Г. Халанского и Д. И. Багалея. – Харьков : Тип. А. Дарре, 1908. – С. 146–150. – *

656. Шульц Г. Ф. Роммель Христофор Филиппович / Г. Ф. Шульц // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования / под ред. М. Г. Халанского, Д. И. Багалея. – Харьков : САГА, 2007. – С. 150–159.

657. Шушара Т. В. З історії Харківського університету (XIX – початок XX століття) / Т. В. Шушара // Педагогіка та психологія / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, В. І. Лозової. – Харків : Цифрова друкарня № 1, 2013. – Вип. 43. – С. 166–171.

Х. Роммель, про нього: с. 170–171.

Цитата з тексту:

... Першим директором педагогічного інституту, створеного при Харківському університеті, став професор **Х. Роммель**, що виконував відповідні функції за сумісництвом. Під його керівництвом студенти педагогічного інституту, крім лекційних курсів з педагогіки й дидактики, відвідували практичні заняття з педагогіки, писали здобутки й розповіді на педагогічні теми, читали пробні лекції, а також під керівництвом професорів університету проводили уроки в середніх навчальних закладах...

658. Шушара Т. В. Один из аспектов методической деятельности харьковского ученого округа в XIX – начале XX века / Т. В. Шушара // Проблемы современного педагогического образования. – 2014. – № 43–1. – С. 238–247.

Цитати з тексту:

... **Роммель** большое внимание уделял средствам рациональной организации научно-поисковой ...

... работали педагогический и филологический семинары, под руководством профессора **Х. Роммеля**, которые, по его мнению, оказывали содействие в выработке у ...

659. Щапов А. П. Социально-педагогические условия умственного развития русского народа / А. П. Щапов. – Санкт-Петербург : ООО ДиректМедиа, 2013. – 339 с.

Х. Роммель, про нього: с. 42, 109, 227.

Цитати з тексту:

... Немецкий ученый **Роммель**, бывший некоторое время профессором харьковского университета, ... **Роммель** сообщил свои замечания об этом тогдашнему министру народного просвещения графу Разумовскому который в...

... «Русские и иностранцы – говорит **Роммель** – стояли вообще враждебно друг против друга: сь первыми я вступал въ союзъ...»

... « Вообще – замечает бывший профессор харьковского университета **Роммель** въ воспоминанияхъ своихъ за 1806-1815 годы, - высказывалось...»

660. Щелков И. Из истории Харьковского университета / И. Щелков. – Санкт-Петербург : [б. и., б. г.]. – С. 358–385. – * URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_all.cgi?irbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=VSD&P21DBN=VSD&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullweb&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21COLORTERMS=0&S21STR=

661. Щетинина Г. И. Послужные списки как исторический источник: о составе профессоров в пореформенной России / Г. И. Щетинина // История СССР. – 1977. – № 1. – С. 84–96. – *

662. Юбе Г. И. Ланг и российско-германская школа национальной экономики / Г. И. Юбе // Немцы в России: русско-немецкие научные и культурные связи : сб. статей / отв. ред. Г. И. Смагина ; Ин-т истории естествознания и техники ; Российская академия наук. – Санкт-Петербург, 2000. – С. 369–375.

Зі змісту:

... Книга посвящена русско-немецким контактам в области литературы, искусствovedения, экономики, науки и образования в XVII–XX вв. ...

663. Якоб Л. Воспоминания о Харьковском университете профессора Людвиг Якоба // Л. Якоб // Харківський історіографічний збірник. – 2014. – Вип. 1, т. 13. – С. 218–259. – URL: <https://periodicals.karazin.ua/historiography/article/view/535>

К. Роммель, про нього: с. 228, 249–250.

Цитати з тексту:

...Вскоре на место Рата избрали немецкого профессора, а именно профессора **Роммеля** из Марбурга...

... **Роммель Кристоф** (Христофор Филиппович, Rommel Dietrich Christoph, с 1828 - von Rommel; 1781 - 1859) - филолог, этнограф. В 1799 г. поступил в Марбургский университет, в 1800 г. перешел в Геттингенский университет. Получив докторскую степень, начал преподавательскую деятельность в качестве приват-доцента в Геттингене, в 1804 г. был утвержден экстраординарным, а в 1805 г. - ординарным профессором по кафедре красноречия и греческого языка в Марбургском университете. В 1808 г. в условиях наполеоновских войн, когда часть немецких университетов оказалась под угрозой закрытия, принял повторное предложение российского правительства занять кафедру древней литературы в Харьковском университете. В 1814 г. покинул Россию и вернулся на родину, где занял кафедру истории в Марбургском университете. Оставил записки автобиографического характера, которые, среди прочего, содержат немало сведений о харьковском периоде его жизни (**Роммель К.-Д.** Спогади про мое життя та мш час. - Х., 2001). ...

664. Яковенко Г. Г. Домашня освіта у житті та діяльності науковців Імператорського Харківського університету / Г. Г. Яковенко // Гуржіївські історичні читання. – 2013. – Вип. 6. – С. 145–147.

Х. Роммель, про нього: С. 145.

Цитата з тексту:

... **Х. Роммель** був другою (із семи) дитиною у багатодітній сім'ї ...

665. Яковенко Г. Г. Образы домашних учителей в исторических источниках / Г. Г. Яковенко // Актуальные проблемы источникововедения : материалы Междунар. науч.-практ. конф. к 135-летию со дня рождения В. И. Пичеты, Минск-Витебск, 9-11 окт. 2013 г. – Витебск : ВГУ им. П. М. Машерова, 2013. – С. 188–191.

Х. Роммель, про нього: с. 189, 191.

Цитата з тексту:

... Мемуарные источники – воспоминания бывших студентов ... и воспоминания самих ученых [... Воспоминания профессора **Роммеля**...] ...

666. Яльченко О. Ю. Становление системы профессионального образования чиновников в России XIX – начале XX вв. : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / О. Ю. Яльченко ; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж, 2006. – 190 с. – *

667. Яновський Л. Харківський університет на початку свого існування : монографія / Л. Яновський. – Харків : Фолю, 2003. – 334 с.

Х. Роммель, про нього: с. 148.

668. Яновський Л. Харківський університет на початку свого існування (1805-1820) / Л. Яновський ; вступ. сл. Я. Ксьонжека, В. Бакірова ; пер. з пол. О. Журавльової. – Харків : Майдан, 2004. – 508 с.: іл. – *

669. Andreev, A. Y. Russische Universitäten aus europäischer perspektive: Rezeption der “klassischen” universitätskonzeptionen im russischen Reich 19.ten und anfangs 20.ten jahrhunderts // Bildungskonzepte und Bildungsinitiativen in Nordosteuroпа (19. Jahrhundert) ; Hg. von A. Wilhelmi. – Vol. 13 of Veröffentlichungen des Nordost-Instituts. – Harrasowitz Wiesbaden, 2011. – Pp. 59–75.

670. Berkhoff, Karel C. [Review] / Karel C. Berkhoff // Journal of Ukrainian Studies. - Toronto, 1996. –Т. 21, изд. 1. – Book Review : German-Ukrainian Relations in Historical Perspective / Hans-Joachim Torke and John-Paul Himka, eds.Edmonton and Toronto : Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 1994. – 239 p.

Christoph von Rommel, про нього: с. 268.

671. Biographischer Index Rußlands und der Sowjetunion. Vol. 3. / compiled by Axel Frey. – Walter de Gruyter, 2011. – 3915 p.

Роммель Христофор Филиппович (1781–1859), про нього: pp. 125–158, 403.

672. Bülau, Fr. (Hrsg.) Geheime Geschichten und ratselhafte Menschen. – B. V, Leipzig, 1854: Chr. Rommel. Erinnerungen aus meinem Zeit... – S. 421–600.

673. Mc. Clintock, John. Strong, James. Entry for 'Rommel, Dietrich Christopher von'. – Cyclopedia of Biblical, Theological and Ecclesiastical Literature. – Harper & Brothers. – New York, 1870. – URI:<https://www.studylight.org/encyclopedias/eng/tce/r/rommel-dietrich-christopher-von.html>.

674. Ludwig Denecke: Ein Kranz für Wilhelm Schoof. In: Verein für hessische Geschichte und Landeskunde 1834 e.V. (Hrsg.): Zeitschrift des Vereins für hessische Geschichte und Landeskunde (ZHG). – Kassel, 1975. – Nr. 85. – S. 11–13.

675. Duncker A. Christoph von Rommel / A. Duncker // Der Verein S. Hessischen Geschichte und Landeskunde in den ersten 15 Jahre seines Bestehens (1834–1884). – Kassel : Festschrift, 1884. – S. 14–17. – URL: http://www.vhghessen.de/inhalt/dig_bib/Supplemente_ZHG/Neue_Folge/Band_10_NF_1884/Duncker_Der_VHG_1834_1884.pdf

676. Ebel, Wilhelm. Catalogus professorum Gottingensium, 1734-1962: Im Auftrage des Senats der Georgia Augusta bearb. und hrsg. von Wilhelm Ebel. Die Philosophische Fakultät Ph. – Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht, 1962.

Christoph von Rommel, про нього: s. 135.

677. Flynn, James T. The University Reform of Tsar Alexander I, 1802–1835. – Washington, D.C.: Catholic University of America Press, 1988. – Pp. xiii, 283.

678. Flynn, James T. The University Reform of Tsar Alexander I, 1802–1835 // History of Education Quarterly. – 1990. – Vol. 30, № 3 (Autumn). – Pp. 432–434.

679. Frolov, E. D. Academic links between Russia and German in the XVIII–XIX centuries (based on the science of world history) / E. D. Frolov // Vestnik of Saint- Petersburg University. History. – 2016. – № 3. – Pp. 57–67.

Д.-К. Роммель, про нього: с. 63.

Цитата з тексту:

... For instance, such were Dietrich-Christoph von Rommel and Johan Christian Kroneberg, who figured prominently at the University of Kharkov, ...

680. Fuchs, Thomas. Rommel, Dietrich Christoph von // Neue deutsche Biographie (NDB). Band. 22. – Berlin : Duncker&Humbolt, 2005. – S. 22 f.

681. Gundlach, F. Catalogus professorum academiae Marburgensis; die akademischen Lehrer der Philipps-Universität in Marburg / F. Gundlach. – Marburg (Hessen) N. G. Elwert'sche Verlagsbuchhandlung, G. Braun, 1927-1979. – Bd. 1 : Von 1527 bis 1910. – 1927. – Nr. 614.

Christoph von Rommel, про нього: s. 352f.

682. Hösch, Edgar. An Episode from German-Ukrainian Scholarly Contacts: Dietrich Christoph von Rommel // German-Ukrainian Relations in Historical Perspective. – Edmonton-Toronto: Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 1994. – S. 1–9.

683. Hösch, Edgar. [Rezension] // Jahrbücher für Geschichte Osteuropas. – 2004. – Vol. 52 (2). – P. 320. – Rez. : Kristof Ditrich fon Rommel'. Spohady pro moje žyttja ta mój čas [Christoph Dietrich von Rommel. Erinnerungen über mein Leben und meine Zeit]. Ukraïna v zapyskach, mandrivnykiv i memuarach. – URL: <https://www.jstor.org/stable/41052792>

684. Janows'kyi, Ludwik. Kharkivs'kyj Universytet na pochatku svoho isnuvannia (1805-1820) [Ukrainian translation from the original Polish edition: Uniwersytet Charkowski w początkach swego istnienia (1805-1820), Craców, 1911, 235 pp.]. – 423 pp. – Kharkiv : Maidan, 2004. – (Books edited : Dr. Volodymyr Kravchenko)

685. Kahlfuß, H. J. (Hg.). Ex Bibliotheca Cassellana - 400 Jahre Landesbibliothek. – Kassel, 1980. – S. 82–83.

686. Kravčenko, Vladimir V. Die Gründung der Universität Char'kov. Zu einigen historiographischen Mythen // Jahrbuch für Universitätsgeschichte. – 2001. – Bd. 4. – S. 137–145.

687. Kurhessen und Waldeck im 19. Jahrhundert. Beiträge zur Kirchengeschichte. / [Herausgegeben von Rainer Hering und Volker Knöppel]. – Band 1. – Kassel : Boxan, 2006. – 399 s.

Christoph von Rommel, про нього: s. 378.

688. Lautemann, W. Dietrich Christoph von Rommel (1781-1859): Historiker und Direktor des Hof- und Staatsarchivs // Lebensbilder. – 1958. – № 6. – S. 294–309.

689. Liste der Klassischen Philologen an der Philipps-Universität Marburg. Christoph Rommel (1804–1810). – URI: https://de.wikipedia.org/wiki/Liste_der_Klassischen_Philologen_an_der_PhilippsUniversit%C3%A4t_Marburg

690. Mark, R. A. With and pen: Russia and the conquest of central Asia since Peter / R. A. Mark // Osteuropa: Zeitschrift fuer Gegenwartsfragen des Ostens. – 2012. – T. 62, № 3. – S. 79–104.

691. Eduard Maria Oettinger Bibliographie biographique, ou, Dictionnaire de 26,000 ouvrages: tant
Christoph von Rommel, про нього: s. 429, 447,
Цумата з тексты:
... Rommel (Dietrich Christoph v.) , Memoria Conr . Moenchii , Mancel (G ...) , (Jacq .) Moisant de Brieux ; étude biblioMarb . 4805. 4. . (44938 graphique , Caen

692. Rema – Russische Hornmusik. – Altenburg : U. Pierer, 1844. – T. 25, ed. 2. – 1844. – 492 p.
Christoph von Rommel, про нього: p. 304
Цумата з тексты:
... **Rommel (Dietrich Christoph von R.)** , Göttersit der alten Preußen . Auf einer Aue geb . zu Kassel 1781 ; 1804 Prof . der Phi - stand ein starker mit Tüdern umhüllter Eichs baum , baum , in feinen Stamm...

693. Rommel, Dietrich Christoph von, 1781–1859 // Biographie Universelle. – T. 36. – S. 415–416.

694. Rommel, Dietrich Christoph von, 1781-1859. – URI: <http://id.loc.gov/authorities/names/n88032504>

695. Rommel, Dietrich Christoph von. Hessische Biografie. In: Landesgeschichtliches Informationssystem Hessen (LAGIS). – URL: <https://www.lagis-hessen.de/pnd/116606428>

696. Rommel, Christoph. – URI: https://de.wikipedia.org/wiki/Christoph_Rommel

697. Rommel, Christoph von. - URI: <http://worldcat.org/identities/lccn-n88032504/>

698. Rosenmüller, Ern. Frid. Car Handbuch der biblischen Alterthumskunde: v. 3 : Biblische geographie Handbuch der biblischen Alterthumskunde (Том 1, Часть 1), Ern. Frid. Car Rosenmüller Baumgärtner, 1823. – Commentario: Rommel, D. Ch. von. Abulfedae Arabiae descriptio commentario perpetuo illustrata. Göttingen 1802. – S. D2.

699. Siebmacher Johann, Otto Titan von Hefner, Hilmar Hermann Weber: J. Siebmachers Großes und allgemeines Wappenbuch. – Nurnberg : Verlag von bauer und raspe, 1871. – Band 3, teil 3. – S. 109.

700. 1811 Reinecke Map of the Caucasus, Armenia and Georgia Georgia, Armenia and Azerbaijan during the Russo-Persian War.

Цитата з тексту:

... the 1804 work of German historian and philologist **Dietrich Christoph Rommel**,
... Johann Christoph Matthias Reinecke (October 9, 1770 - November 7, 1818)...

701. Wilhelm Schoof: Zur Entstehungsgeschichte der Grimmschen Märchen. Dr. Ernst Hausnedell & Co. Hamburg, 1959. – S. 90–97.

702. Wilhelmine von Schwertzell Es war einmal ein Knabe: parodie auf die von Professor Christoph Rommel von der Philipps-Universität Marburg entdeckten Runen in einem vorchristlichen Grabhügel bei Willingshausen. – 1817/18. – URI: https://de.wikipedia.org/wiki/Wilhelmine_von_Schwertzell

703. Wyss, Arthur (Archivar). Rommel, Christoph von // Allgemeine deutsche Biographie (ADB). – Leipzig : Duncker&Humbolt, 1889. – Band 29. – S. 126–128.

Архівні джерела

704. Дело о награждении бриллиантовым перстнем профессора Харьковского университета Х. Роммеля о выдаче ему свидетельства за пожертвование книг Московскому университету: 19 февраля 1820 г. – 30 апреля 1820 г. // РГИА. Ф. 733 Департамент народного просвещения Министерства народного просвещения (1803–1917). 1784–1918 гг. Оп. № 49. д. 415. 40 л.

705. Дело о рассмотрении ходатайства Х. Роммеля о награждении его за переводы сочинений латинских классиков. 16 января 1825 – 1 ноября 1834 г. // РГИА. Ф. 735. Канцелярия министра народного просвещения. Оп. 1. Д. 27.

706. Дело об издании профессором Харьковского университета Х. Роммелем сочинений латинских авторов и об увольнении его из университета : 27 апреля 1814 г. – 9 марта 1818 г. // РГИА. Ф. 733 Департамент народного просвещения Министерства народного просвещения (1803–1917). 1784–1918 гг. Оп. № 49. д. 223. 62 л.

Оригинальный заголовок дела:

Дело по представлению совета Харьковского университета об увольнении профессора **Роммеля** в отпуск, в чужие края, на год с получением половинного жалования. Тут же об увольнении его вовсе из университета и о вознаграждении его за службу при нем. 27 апреля 1814 г. – 9 марта 1818 г.

707. Дело по донесению училищного комитета Харьковского университета об осмотре визитаторами профессорами А. А. Дюгуром и Х. Ф. Роммелем Слободско-Украинской гимназии 15 февраля 1812 г. // РГИА. Ф. 733 Департамент народного просвещения Министерства народного просвещения (1803–1917). 1784–1918 гг. Оп. № 49. д. 171. 11 л.

708. Записка о Харьковском университете (1805–1814) // Отдел рукописей ЦНБ ХНУ. – № 1115/с. – 28 л.

709. Личный состав Харьковского университета // Обзорение преподавания в имп. Харьковском университете на ... – Харьков : Тип. Ун-та, 1811–1815...
... 1811/12 гг. – 1811. – С. 15–17.
... 1813/14гг. – 1813. – С. 15–17.

... 1814/15гг. – 1814. – С. 13–15...

710. О вознаграждении бывшего профессора Харьковского университета, проживающего за границей, за пожертвованные им книги для библиотеки Московского университета в 1814 г. Представление министра духовных дел и народного просвещения (к журналу Кабинета министров 28 февраля 1820 г.) // РГИА. Ф. 1263. Комитет министров. Оп. 1. Д. 215. Лл. 651–652 об.

711. О деятельности педагогического института, основанного при Харьковском университете, 1804 г. // Ф. 2020 (Багалій Д. І.), оп. 1, спр. 100, арк. 49–52.

712. О деятельности профессуры при Харьковском университете, 1804–1811 гг. // Ф. 2020 (Багалій Д. І.), оп. 1, спр. 100, арк. 50–52.

713. О профессорах Харьковского университета (1805–1815 гг.) и о их нравственной и политической благонадежности // Ф. 1910, оп. 1, 48 арк.

714. Обзорение публичных чтений, кои в имп. Харьковском университете...имеют быть преподаваемы... – Харьков : Тип. Ун-та, 1809–1826. – На рус. и лат. яз.

... 1811/12 а. г. – 1811. – 21 с.

... 1812/13 а. г. – 1812. – 21 с.

... 1813/14 а. г. – 1813. – 22 с.

... 1814/15 а. г. – 1814. – 19 с. ...

715. Перечень читаемых дисциплин и профессоров, которые их читали с 1805 по 1822 г. // Отдел рукописей ЦНБ ХНУ. № 943/с. 8 л.

716. Периодическое сочинение об успехах народного просвещения. – Санкт-Петербург, 1811. – № 31. – *

717. Периодическое сочинение об успехах народного просвещения. – Санкт-Петербург, 1812. – № 33. – *

718. Предложение профессора Роммеля составить план учебных предметов для гимназий и методическое руководство к их преподаванию (14 листов) // Описание дел архивов Министерства народного просвещения. – Петербург, 1921. – Т. 2. – С. 174–175.

719. Распоряжения, касающиеся иностранцев, находящихся на службе в ведомстве Министерства народного просвещения // Сборник Императорского русского исторического общества. – Санкт-Петербург : Тип. Имп. акад. наук, 1912. – Т. 139. – С. 259–459. – *

720. Christoph von Rommel. Біографія и огляд наукових праць // Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Ф. 1. Спр. 45271.

721. Hessisches Staatsarchiv Marburg, Königliches Universitätsarchiv Marburg. Anstellung des Professoris extraord: Philosophiae Christoph Rommel zu Marburg 1804 Professor ordinarius 1805 bis 1820. 16 Ministerium des Innern Nr. 5746; Universität Marburg. Professores historiarum eloquentie 1658-1815. 305 a Rektor und Senat Nr. 5990, 5991, 5956.

Довідково-бібліографічні джерела

722. История Харьковского университета : сист. библиогр. указ. 1805–1917 гг. Ч. 1, вып. 1 / сост. : М. Г. Швалб, М. М. Красиков, С. Б. Глибицкая ; библиогр. ред.: Ю. Ю. Полякова. – 2-е изд., испр. и доп. – Харьков, 2004. – 184 с.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 26, 137.

723. Історія України : наук.-допом. бібліограф. показ. за 2001 рік / упоряд.: Т. Приліпко, О. Політова, М. Лук'яненко та ін. ; відп. за вип. О. Виноградова. – Київ, 2004. – 570 с.

К.-Д. Роммель, про нього: с. 246.

724. Історія Харківського університету (1804–2006): У 3 ч. : сист. бібліогр. показч. / уклад.: М. Г. Швалб, В. Д. Прокопова, С. Б. Глибицька, М. М. Красиков, Р. А. Ставинська, О. О. Авксентьева, М. П. Валюконіс, Р. Г. Найко ; наук. ред.: С. І. Посохов, О. О. Кучер ; ред.: О. С. Журавльова ; бібліогр. ред.: М. Г. Швалб, В. Д. Прокопова, С. Б. Глибицька, Ю. Ю. Полякова, О. С. Журавльова. – Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 770 с.

Ч. 1, вип. 1–3 (1804–1917) / уклад.: М. Г. Швалб, С. Б. Глибицька, М. М. Красиков, Р. А. Ставинська ; наук. ред. : С. І. Посохов.

Вип. 1: Загальні питання історії університету.

Вип. 2: Факультети. Навчально-допоміжні установи.

Вип. 3: Наукові товариства при Харківському університеті.

Ч. 2. (1917–1980) / уклад.: О. О. Авксентьева, В. Д. Прокопова, М. П. Валюконіс, Р. Г. Найко, С. С. Усатенко, С. Б. Глибицька ; наук. ред.: О. О. Кучер, С. І. Посохов.

Ч. 3 (1981–2006) / уклад.: В. Д. Прокопова, С. Б. Глибицька ; наук. ред.: С. І. Посохов.

Д.-Х. (Х. П.; Х. Ф.) Роммель, про нього: с. 28, 44–46, 142, 168, 337.

725. Мемуари професорів та студентів з історії Харківського університету XIX – початку XX століття : бібліогр. показч. / уклад., вступ. ст.: В. Ю. Іващенко ; бібліогр. ред.: В. Д. Прокопова ; наук. ред.: С. І. Посохов. – Харків, 2003. – 60 с. – *

726. ХНПУ імені Г. С. Сковороди: історія становлення та розвитку (до 200-річчя заснування) : бібліогр. показч. / уклад.: Л. Г. Айдарова, Н. Н. Казначеева, Г. І. Погорелова ; ред. Л. О. Пашнева ; відпов. за вип.: Т. І. Неудачина, І. Ф. Турко ; Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Харків : ХНПУ, 2005. – 40 с.

К. Д. Роммель, про нього: с. 5.

ІМЕННИЙ ПОКАЖУК

А

Абашник В. А. 147-149,
 Авксентьева О. О. 724,
 Аврус А. И. 150,
 Ададуров В. В. 151,
 Айдарова Л. Г. 726,
 Аминов Р. Р. 323,
 Андреев А. Ю. 154-160, 187,
 208, 298, 302,
 365, 520, 607,
 608, 616,
 Андрущенко О. А. 441, 479,
 Антонова О. Є. 204,
 Астахов В. І. 345, 589,
 Астахова В. И. 161, 265, 461,
 566, 588,
 Астахова Е. В. 265, 566, 588,
 Астахова К. В. 318,
 Andreev A. Y. 669,

Б

Багале́й Д. И. 153, 162-174,
 290, 304, 470,
 475, 553, 612,
 638, 655, 661,
 Багали́й Д. І. 175,
 Баки́ров В. С. 176, 213, 318,
 365, 668,
 Балабина М. А. 177,
 Балацинова А. Д. 439, 555,
 Балясний Я. О. 11,
 Бантыш-Каменский Д. Н. 178,
 Барабаш Ю. 179, 180,
 Барак Б. М. 379, 380,
 Баранникова Н. Б. 185,
 Бардінова В. Д. 251,
 Бартольд В. В. 182,
 Башкір О. І. 183, 327, 439,
 555,
 Бедоева Д. Д. 184,
 Безрогов В. Г. 185,
 Белова Л. А. 588,
 Березин И. Н. 565,
 Бєлєвцов М. 533, 577,
 Бібік Н. М. 250,
 Білецька С. В. 527,
 Білик В. М. 527,
 Білокінь С. 188,

Білоусова Л. І. 441,
 Білоцерківський В. Я. 436, 441, 479,

Боброва М. 189,
 Бобылева С. И. 619, 623,
 Бойко А. М. 251, 252,
 Бойко І. Д. 190,
 Бойчук Ю. Д. 528,
 Болтачева С. И. 526,
 Бондарев Є. О. 436,
 Борисенко Н. О. 527,
 Борисов Н. С. 365,
 Бороздин И. Н. 191,
 Бортник Л. А. 192,
 Боярська-Хоменко А. В. 193,

Брокгауз Ф. А. 174, 557,
 Бузескул В. П. 165, 171,
 Булах В. И. 379, 635,
 Быкова И. А. 194,
 Berkhoff Karel C. 670,
 Bülau Fr. 672,

В

Важинський І. П. 195-201, 253,
 254, 257,
 Валюконіс М. П. 724,
 Васильев Д. Д. 202,
 Васильева С. О. 327, 439, 555,
 Ветухов А. В. 612,
 Вигівська Л. 204,
 Виноградова О. 723,
 Вишленкова Е. А. 207, 208,
 Відченко А. Г. 599,
 Віч К. М. 191, 380,
 Вовк О. І. 210-213,
 Vovk O. I. 214,
 Weber Hilmar Hermann 699,
 Wyss Arthur 703,

Г

Галів М. 215,
 Геннади Г. Н. 216,
 Герман Ю. О. 217,
 Герстнер Г. 218,
 Гесс де Кальве Г. А. 219,
 Гладышев А. В. 207,
 Гласко Б. 220-222,

Глибицька С. Б.	223, 722, 724,	Зеленська Л. Д.	281-285, 327,
Глузман О. В.	224,		439, 555,
Голиков С. А.	225,	Земський Ю. С.	286,
Голіков С. А.	226,	Згурская М. П.	567,
Голубкин Ю. А.	434,	Золотухіна С. Т.	183, 285, 287,
Гончаренко С. У.	458, 547,		288, 327, 439,
Горзій Т. О.	227,		555,
Гошовська В. А.	505,	Зяппаров Т. И.	289,
Грачева Ж. В.	487,	Siebmacher Johann	699,
Грачева Ю. Е.	228-231,	И	
Грибовский В. В.	323,	Иваницкий А. М.	153,
Григорьева М. В.	233,	Иванов Е. М.	289, 290, 612,
Григор'єв А. В.	213,	Иващенко В. Ю.	291-299,
Гринченко Н. А.	234-236,	Иконников В. С.	301,
Гунда Г. В.	237,	Иодко О. В.	303,
Гусев А. Н.	238,	І	
Gundlach F.	681,	Іваненко О. А.	471,
Д		Іваненко С. О.	308, 421,
Данилевский Г. П.	239-241,	Іващенко В. Ю.	14, 300, 309-
Де-Пуле М. Ф.	12, 13,		318, 510, 634,
Демков М. И.	242, 243,		725,
Дем'яненко Н. М.	244-259,	К	
Денисенко А. О.	599,	Кагановська Т. Є.	322,
Дзюба І. М.	585,	Кадєєв В. І.	634,
Долгорукий И. М.	261,	Казначеева Н. Н.	726,
Друганова О. М.	262,	Калениченко Н. П.	458, 547,
Дудка Т. Ю.	263, 264,	Калутин О. В.	324,
Denescke Ludwig	674,	Калугін О.	325,
Duncker A.	675,	Каменский З. А.	219,
Е		Карп С. Я.	203, 235,
Ена Т. Н.	265,	Катцер Н.	365,
Ерохина О. В.	266,	Каченовский Д. И.	15,
Ерошкин Н. П.	598,	Квитка-	328,
Ефимов Л. С.	182,	Основьяненко Г. Ф.	
Ефрон Е. А.	174, 557,	Кирдан Е. Л.	329,
Є		Кирилин Д. С.	338, 339,
Євдокимов В. І.	321, 548,	Кірдан О. Л.	330-337,
Євтух М. Б.	267,	Киселева Ю. А.	340, 341,
Єльнікова В. І.	321, 548,	Кісельова Ю. А.	342,
Єршов В. О.	268-272,	Кликман В. Г.	343,
Ж		Князев Е. А.	344,
Железняк М. Г.	585,	Кобзар О. І.	294,
Жуковская Т. Н.	273,	Ковалівський А. П.	345,
Жуковський А.	585,	Козлова О. Г.	352,
Журавлева И. К.	274, 275,	Коломієць Т. В.	346,
Журавльова О.	668, 724,	Конашев М. Б.	234,
Журба О. І.	276,	Кононенко И. И.	347,
З		Кононенко І.	190,
Завгородняя О. И.	277,	Кононов А. Н.	182,
Завгородня Т. К.	615,	Конончук К. В.	348-350,
Зайончковский П. А.	306,	Константинов Н. А.	603,
Захарко К. И.	279, 280,	Корж-Усенко Л.	351, 352,

Корнілов В. В.	321, 548,	Лук'яненко М.	723,
Корнюш Г.	353,	Lautemann W.	688,
Короливский С. М.	588,	М	
Корольов А. Г.	354,	Майструк О. М.	419,
Коршунов В. А.	355,	Макарова Н. В.	420,
Коряк В.	356,	Мандельштам А. М.	182,
Космолинская Г. А.	235,	Мartiнов А. Ю.	363,
Костина Т. В.	357,	Мархайчук Н. В.	421,
Кочубей Ю. М.	358,	Масленников И. О.	422,
Коцура А. П.	585,	Маслійчук В.	423-425,
Кравченко В. В.	175, 359-361,	Матюшевская М. И.	324,
Красиков М. М.	722, 724,	Медведева Т. В.	326,
Крачковский И. Ю.	362,	Межов В. И.	307,
Кремень В. Г.	209,	Мелихов В. Г.	427,
Кремінь В. Г.	206, 478, 556,	Мельников-	428,
	633,	Печерский П.	
Кривець Н.	363,	Мигаль Б. К.	634,
Круглов А. Н.	364,	Микитюк О. М.	388, 430,
Ксьонжек Я.	668,	Миллер Д. П.	164,
Куделко С. М.	212, 213, 274,	Мироненко М. П.	326,
	318, 366, 512,	Мирончук Н. М.	431,
	634,	Мирошниченко И.	589,
Кулиш С. Н.	367,	Я.	
Куліш С.	368-371, 446,	Мисечко О.	432, 433,
Култаєва М. Д.	535, 539, 540,	Митряев А. И.	434,
Кульчицький С. В.	595,	Михайлин І. Л.	435,
Курило Л.	372-377, 462,	Міносян А. С.	319,
	465,	Мірошниченко С. В.	436,
Кусбер Я.	378,	Модзалевский Б. Л.	220, 222,
Кучер А. Е.	379, 380, 635,	Мухина И. Г.	437,
	724,	Мухіна І. Г.	438,
Кушнарєнко І. І.	381,	Mark R. A.	690,
Kahlfuß H. J.	685,	Н	
Knörrpel Volker	687,	Найко Р. Г.	724,
Kravčenko V. V.	686,	Насєдкіна О. О.	440,
Л		Неудачина Т. І.	726,
Лаврієнко О. А.	382, 383,	Нечепоренко Л. С.	443-446,
Лавровский Н. А.	16, 17, 384,	Николич А.	447,
Лаптева Л. П.	385,	Ничкало Н. Г.	247,
Лебедева Г. Е.	531,	Новаківська Л. В.	449, 450,
Левицкий Г. В.	386, 387,	Новицкая М. А.	451,
Левківський М. В.	388,	О	
Лесовой В. Н.	389,	Орлов И. Б.	457,
Лиман С. И.	390-402, 434,	Осипов И. П.	290, 475, 612,
Лиман С. І.	403-414,		635,
Литвинова В. П.	361, 379, 380,	Остахов А. А.	459, 460,
Литовко Т. Ю.	415,	П	
Ловянникова Н. В.	416,	Павко А. І.	462-465,
Лозова В. І.	430, 501-505,	Павленко В. В.	204,
	552, 656,	Павлова Г. Е.	466,
Ломако Л. І.	417,	Павлова Т. Г.	467-470,
Лукин О. В.	418,	Палієнко М.	471,

- Паначин Ф. Г. 472,
Пасічник Н. О. 473, 474,
Патрушева Н. Г. 234,
Пашнёва Л. О. 726,
Пересада О. О. 480,
Перковская Г. А. 481,
Перцева Ж. Н. 389,
Петренко І. М. 294,
Петров Ф. А. 482-485,
Плетенева И. Ф. 486,
Плиско Л. М. 436,
Погорелова Г. І. 726,
Подкопаева И. В. 487,
Познахирев В. В. 488, 489,
Політова О. 723,
Половцов А. А. 221, 490-497,
Полякова Н. В. 498, 499,
Полякова Ю. Ю. 722,
Пономарёва С. А. 500,
Попов М. К. 487,
Попова Л. Д. 501,
Посохов С. И. 295, 365, 506-
520, 607, 608,
Посохов С. І. 276, 313, 318,
457, 521, 522,
582, 634, 724,
725,
Посохова Л. Ю. 523, 524,
Потапенко С. 525,
Приліпко Т. 723,
Прокопенко І. Ф. 206, 285, 287,
320, 321, 430,
441, 476-479,
501-505, 528,
548, 552, 556,
609, 632, 633,
Прокопенко Л. Л. 529,
Прокопова В. Д. 724, 725,
Прокопьев А. Ю. 530, 531,
Прокоф'єва Л. Б. 532,
Р
Радзієвська О. В. 534,
Радіонова Н. В. 535-540,
Радогуз С. А. 541,
Радул В. В. 542,
Радул О. С. 542,
Редин Е. К. 612,
Реснт О. П. 464, 543, 544,
595,
Родюнова Н. 545,
Рождественский С. В. 546,
Розальон- 18,
Сошальский В. Г.
Роменский А. 549,
Роммель К. Д. фон. 5, 7-9, 35, 36,
Роммель Х. Ф. 1-4, 6,
Рославский- 19, 562,
Петровский А. П.
Рыбалка И. К. 379, 635,
Рубан В. С. 563,
Rainer Hering 687,
Rommel D. Ch., von 10, 21-34, 37-
48, 84, 88, 89,
91-94, 97,
101-146,
Rommel Christoph 49-83, 87, 95,
von 98,
Rosenmüller Ern. Frid 698,
С
Савин А. И. 378,
Савченко В. 567,
Савченко С. 568,
Савчук В. С. 569, 624,
Салоники Н. В. 469,
Самойленко Г. В. 571, 622,
Самойленко О. 570, 571,
Сарапин В. В. 294,
Сбруєва А. А. 352,
Світленко С. І. 572,
Сейко Н. А. 573,
Селиванов Т. И. 20,
Сергеев И. 575,
Січинський В. 576,
Слюсарский А. Г. 379, 380, 589,
Скирда В. В. 578-581,
Скрипнюк О. В. 582,
Смагина Г. И. 662,
Смирнов А. С. 583, 584,
Смолій В. А. 188, 543,
Соколова Н. 585,
Соловьев И. М. 586, 587,
Сорочан С. Б. 391-393, 397,
403
Соха И. В. 590,
Сохань П. 313,
Ставинська Р. А. 724,
Станчев М. Г. 315,
Стасюк Р. 544,
Стельмах С. П. 592-597,
Степанский А. Д. 598,
Столяров А. А. 219,
Сумцов Н. Ф. 165, 171,
Сухова Н. Ю. 365,

Сухомлинов М. И.	600,	Шатохин И.Т.	512,
Mc. Clintock	673,	Швалб М. Г.	722, 724,
Strong, James	673,	Шейко В. М.	412,
Т		Шип Н. А.	651,
Танько Т. П.	501, 502,	Шкуратов Ю. Г.	386, 387,
Тарапов И. Е.	379, 635,	Шпет Г. Г.	652,
Твердохліб Т. С.	601,	Шрадер Т. А.	303, 442,
Темна І. О.	602,	Штайн К. Э.	653,
Титов А.	216,	Штефан Л. А.	599,
Тітов М. І.	318,	Шудрик І. О.	654,
Ткаченко А. А.	603,	Шульц Г. Ф.	655, 656
Троцко Г. В.	527, 599,	Шушара Т. В	657, 658,
Тумаков А. И.	605,	Schoof Wilhelm	700,
Туманович Н. Н.	182,	Schwertzell	701,
Турко І. Ф.	726,	Wilhelmine von	
У		Щ	
Уваров П. Ю.	606,	Щапов А. П.	659,
Усатенко С. С.	724,	Щелков И.	660,
Услар П. К.	610,	Щетинина Г. И.	661,
Ушакова Н. І.	176,	Э	
Ушкалов Л. В.	613, 614,	Ebel Wilhelm	676,
Ф		Oettinger Eduard	691,
Фендриков К.	615,	Maria	
Феофанов А. М.	302, 616, 617,	Ю	
Ферлюдин П. И.	618,	Юбе Г. И.	662,
Фесько Ю. А.	619-624,	Я	
Філатова Л.	625,	Якоб Л.	663,
Філатова О. Є.	626, 627,	Яковенко Г. Г.	664, 665,
Філчева С.	315,	Яльченко О. Ю.	666,
Фойгт К. К.	629,	Яновський Л.	667, 668,
Фурат М. Ф.	605,	Ярмаченко М. Д.	458, 547,
Flynn James T.	677, 678,	Ярмыш А. Н.	588,
Frolov E. D.	679,	Janows'kyi Ludwik	684,
Fuchs Thomas	680,		
Х			
Халанский М. Г.	304, 470, 630,		
	655, 661,		
Хаустов В.	639-641,		
Hefner Otto Titan	699,		
von			
Hösch Edgar.	682, 683,		
Ч			
Чапичадзе З.	642,		
Чернов С. І.	318,		
Чижевський Д.	643,		
Чубинский М. П.	553,		
Чувпило Л. А.	644-646,		
Чувпило Л. О.	647-649,		
Чувпило О. О.	649,		
Ш			
Шандра В.	650,		
Шаповалов В. А.	481,		

ФОТОГАЛЕРЕЯ

Кассель (нім. Kassel, до 1926 року офіційна назва Cassel)

Місто, розташоване в центральній частині Німеччини, на річці Фульда, у землі Гессен. Кассель – єдине велике місто на півночі землі Гессен і третє за величиною місто землі Гессен після Франкфурта і Вісбадена. Засноване в X столітті. На початку XVI століття ландграф Філіпп стає основним протагоністом Реформації. Вирішальну роль у формуванні міського пейзажу міста відіграв ландграф Карл, який з 1700 почав втілювати свої амбітні барокові будівельні проекти, як наприклад, Карлсауе або Геркулес. Верхня нова частина міста (Oberneustadt) була заснована за планами придворного архітектора Сімона Луїса де Рея, який перетворив Кассель на місто-резиденцію та спроектував площу Фрідріха (Фрідріхспляц) та Королівську площу (Кенігспляц). Крім того, під його егідою були побудовані адміністративні та культурні будівлі, а також комерційні будівлі у стилі неокласицизму. У 1803 році ландграф Гессен-Касселя став курфюрстом, у 1806 році війська Наполеона окупували місто, зробивши Кассель до 1813 року столицею новоутвореного Вестфальського королівства і резиденцією брата Наполеона – Жерома. На початку XIX-го століття в Касселі сформувалося коло представників романтизму, а індустріалізація перетворила Кассель на важливе промислове місто.

Відкриття пам'ятника ландграфу Фрідріху II,
Й. Г. Тішбайн Старший, 1783

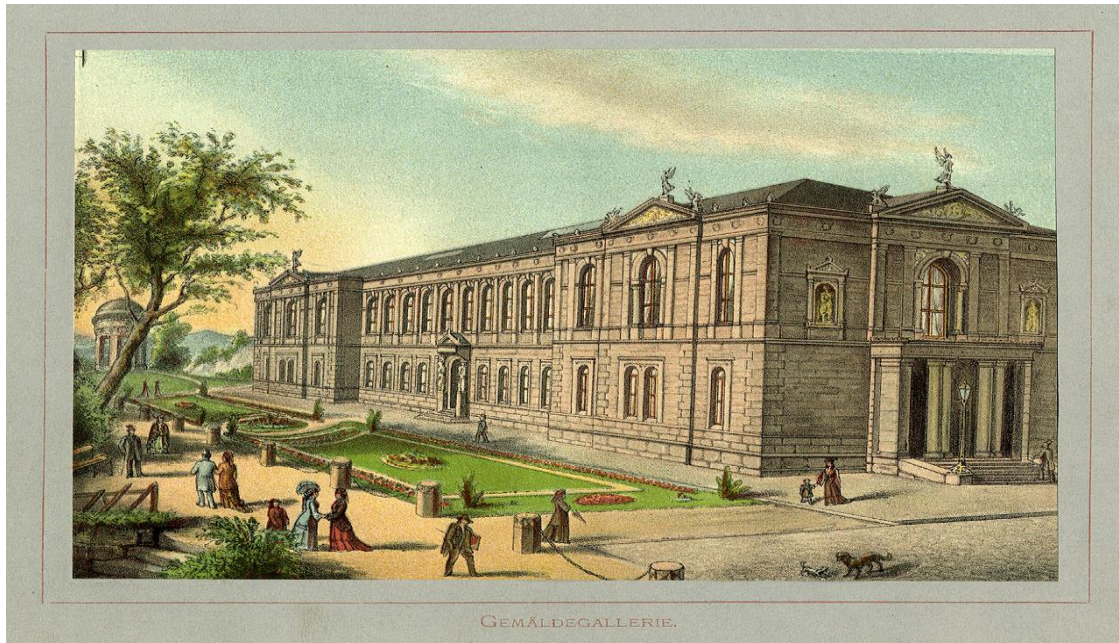

Вид на Кассель, Фотохром, 1900

Алея Вільгельма, сучасний вигляд (фото А. Дергачева)

Кассельська картина галерея

Будівля Кассельської галереї в кінці XIX століття

Кассельська картинна галерея (сучасний вигляд)

Її називають ще Картинною галереєю старих майстрів. Даний об'єкт значущий, так як в ньому зберігається художнє зібрання правителів Гессен-Касселя. По суті, картинна галерея розташовується в залах Кассельського палацу Вільгельмське. Виставлення всієї колекції шедеврів мистецтва в одному місці здійснюється з 1956 р. На рубежі вісімнадцятого-дев'ятнадцятого століття галерея була єдиною суперницею Берлінської, яка перебувала на протестантських землях Німеччини. Окрему будівлю для картинної галереї побудували в 1877 р. Зараз в ній виставляють мистецтво, що датується дев'ятнадцятим-двадцятим століттями. Правда, в кінці Другої світової війни вона було зруйнована, а колекція була переправлена в Музей історії мистецтв у Відні, де вона і залишалася аж до відновлення будівлі.

© Museumslandschaft Hessen Kassel

Портрет Дітріха Крістофа фон Роммеля

Художник / творець: Йоганн Фрідріх Вільгельм Теодор Ру (1806–1880), близько 1835 року

Дітріх Крістоф Роммель (1781–1859) був сином кассельського придворного проповідника та генерального наглядача Юстуса Філіпа Роммеля. З 1799 року він вивчав теологію в Марбурзі, потім класичну філологію у Гейне в Геттінгені, а в 1804 році був призначений екстраординарним професором у Марбурзі, а наступного року – повним професором красномовства та грецької мови. У 1810 році він отримав виклик до Харківського університету. Тут він одружився у 1811 році. Влітку 1814 року він поїхав до Петербурга. Розпад шлюбу та незвичність обставин спонукали його повернутися. У 1815 році він викладав історію в Марбурзі. З 1819 року він був директором придворного архіву в Касселі та істориком Будинку Гессен. У 1828 році придворний радник курфюрста отримав спадкове дворянство. У 1829 р. Роммель взяв на себе управління державною бібліотекою, а з 1829–1831 рр. – також музеєм у Касселі. Він насолоджувався особистим контактом з курфюрстом, був відзначений високими медалями і призначений до Державної ради 1854 року. Його десятитомник "Geschichte Hessens" (Марбург / Кассель 1820–1858 рр.) досі залишається найповнішим викладом історії Гессіна. Роммель – один із засновників асоціації Гессенської історії, яка була заснована в 1834 році.

© Museumslandschaft Hessen Kassel

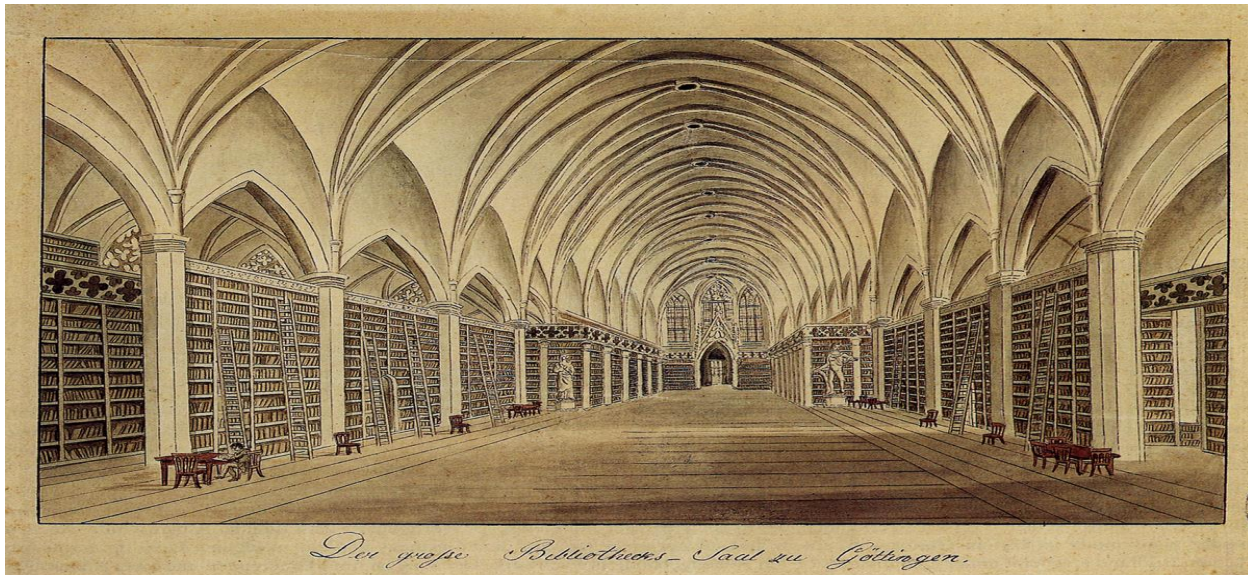
Портрет Вільгельміни фон Роммель

Художник / Творець: Йоганн Фрідріх Вільгельм Теодор Ру (1806–1880)

Дата: близько 1835 року

Вільгельміна фон Роммель (1799–1840) була другою дружиною Дітріха Крістофа фон Роммеля. Вільгельміна була дочкою секретного радника Йоганна Адольфа фон Геппе (1763–1815) та Франциски Філіппінської Елізабет Кнірієм.

Нижньосаксонська земельна й університетська бібліотека в Геттінгені (нім. Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen) – центральна наукова бібліотека Геттінгенського університету.

**Історичний зал бібліотеки в Паулінській церкві (бл. 1820),
малюнок Фрідріха Басеманна (1796–1854)**

Історичний зал бібліотеки в Паулінській церкві (сьогодення)

Бібліотека Геттінгенського університету була заснована 1734 року. Засновник і куратор бібліотеки Герлах Адольф фрайгерр фон Мюнхгаузен запросив на посаду директора відомого філолога Йоганна Матіаса Геснера. Основою бібліотеки стала приватна книгозбірня Йоахіма Гінріха фон Бюло (1650–1724). Професор класичної філології Крістіан Готтлоб Гайне, який обіймав посаду директора бібліотеки протягом 1763–1812 років, зробив університетську бібліотеку в Геттінгені однією з найкращих як за якістю фондів, так і за організацією роботи. Зараз бібліотека має 7,7 млн одиниць зберігання, з яких 5,7 млн книг, 1,6 млн мікроформ, 11 000 передплачених паперових журналів, 318 000 карт і планів, більше 3 100 інкунабул, 14 000 рукописів, 400 приватних архівів, а також велику кількість оцифрованої літератури.

Марбурзький університет імені Філіппа (нім. Philipps-Universität Marburg) – університет Марбурга

Перший протестантський університет Німеччини, заснований в 1527 році гессенським ландграфом Філіппом Великодушним в Марбурзі. Першими аудиторіями Марбурзького університету були будівлі католицьких монастирів. У 1541 році гессенському ландграфові вдалося домогтися затвердження імператором статусу університету й надання йому належних імперських привілеїв. З включенням в 1866 році провінції Гессен до складу Королівства Пруссія прусський уряд на чолі з канцлером Бісмарком став приділяти підвищену увагу розвитку університету (тоді він називався «Королівським пруським університетом») як науково-дослідної установи в галузі природничих наук і промисловості. Відродження університету починається в 50-ті роки минулого століття, а в 60-ті роки університет переживав справжнісінький бум – різко збільшився викладацький склад, було побудовано багато нових корпусів. Тоді ж на пагорбах навколо Марбурга з'явився другий університетський центр Ланберге (Lahnberge), у складі якого ряд науково-дослідних інститутів і знаменита в Європі університетська клініка.

Старий корпус університету в центрі Марбурга

Університетська бібліотека